

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

РЕЗЕРВАТ "КОНГУРА"

Решения за
по-добър живот

О П Е Р А Т И В Н А П Р О Г Р А М А
“ О К О Л Н А С Р Е Д А 2 0 0 7 – 2 0 1 3 г . ”

Европейски съюз
Европейски фонд за
регионално развитие

УТВЪРДИЛ:

ИВЕЛИНА ВАСИЛЕВА
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

План за управление на резерват „Конгура“

**МИНИСТЕРСТВО НА
ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ**

**РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО
ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ-
БЛАГОЕВГРАД**

Контакти

София 1000, бул. "Мария Луиза" 22
Телефон: (02) 940 6000
web: <http://www.moew.government.bg/>
e-mail: minister@moew.government.bg

Благоевград 2700, ул. "Свобода" 1
Телефон: (073) 88 314 012
web: <http://riosvbl.org/>
e-mail: blriosv@yahoo.com

Национална Стратегическа
Референтна рамка 2007-2013

Този документ е изготвен във връзка с проект "Дейности по устойчиво управление на резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“, по процедура за подбор на проекти BG161PO005/11/3/3.2/05/26, по приоритетна ос 3 „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие от Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г

Министерство на околната
среда и водите

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНИТЕЛЯ

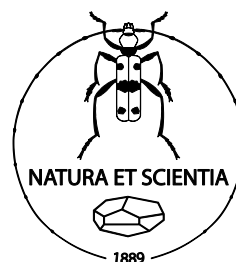
НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ЗА ПРИРОДАТА ООД

Съдружници в дружеството:

**Национален природонаучен музей при БАН,
София**

<http://www.nmnhis.com/>

Директор: проф. д-р Николай Спасов

**Институт по биоразнообразие и екосистемни
изследвания при БАН, София**

<http://www.iber.bas.bg/>

Директор: доц. д-р Анна Ганева

Фортис Фасилити ЕООД, София

<http://www.fortisfacility.com/>

Управител: Рашид Рашид

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЧНИК	3
РЕЗЮМЕ	10
ЧАСТ 0. ВЪВЕДЕНИЕ.....	14
0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПЛАНА	14
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ – УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНИЯ.....	15
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА	18
ЧАСТ 1. ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	20
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ.....	20
1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	20
1.1. ПЛОЩ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	21
1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	21
1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ НА РЕЗЕРВАТ “КОНГУРА”	22
1.4. СОБСТВЕНОСТ	27
1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА.....	28
1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ.....	32
1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА.....	36
ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ	39
1.8. КЛИМАТ.....	39
1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ	48
1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ.....	54
1.11. ПОЧВИ	61
БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	67
1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ	67
1.13. РАСТИТЕЛНОСТ	69
1.14. ФЛОРА.....	77
1.15. ФАУНА	93
КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	113
1.16. ПОЛЗВАНЕ НА РЕЗЕРВАТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ	113
1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЛИЯНИЕТО ВЪРХУ РЕЗЕРВАТА	126
1.18. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО.....	127
1.19. ЛАНДШАФТ.....	128
1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	130
ПЪРВА ОЦЕНКА	133
1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	133
1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА.....	139
1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ.....	142
1.24. ОЦЕНКА НА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕЖИМИТЕ И ЗАДАЧИТЕ, РАЗПИСАНИ В ЧАСТИ 2, 3 И 4 НА ПЛАНА (ПРИ АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ).....	142

ЧАСТ 2.	ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	143
2.1.	ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ.....	143
2.2.	ОГРАНИЧЕНИЯ	144
ВТОРА ОЦЕНКА	145	
2.3.	ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ	145
2.4.	ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	148
ЧАСТ 3.	РЕЖИМИ, НОРМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	149
3.1.	ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ	149
3.2.	РЕЖИМИ И НОРМИ.....	149
ЧАСТ 4.	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ.....	152
4.1.	ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ.....	152
4.2.	ПРОГРАМИ.....	152
4.3.	ПРОЕКТИ	153
4.4.	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ	159
4.5.	РАБОТЕН ПЛАН.....	164
ЧАСТ 5.	ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ	165
5.1.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	165
5.2.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ.....	166
ПРИЛОЖЕНИЯ	168	

РЕЧНИК

Термини

Абиотичен	Отнасящ се до неживата природа
Абиотични фактори	Условията на неживата природа, които действат комплексно върху организмите и имат пряко значение за живота им
Автохтонен	Местен
Антропогенен	Предизвикан от човека
Антропогенни фактори	Съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа
Ареал	Област на географско разпространение на живи организми (вид, род, семейство и т.н.) или определен тип биотични съобщества
Асоциация	Съвкупност от разнородни популации с название от доминиращ вид или видове, основна класификационна единица на растителната покривка
Безпокойство	Резултатът от различни човешки дейности върху дивите животни, изразяващ се в уплашено, възбудено или раздразнено състояние и невъзможност да осъществяват присъщите им поведенчески действия в заетата от тях зона. Води до отрицателен за животното резултат – от изменения в поведението до напускане на естествения му район на обитаване
Биологично разнообразие	Многообразието между живите организми от всички източници, включително сухоземни, морски и други водни екосистеми и екологичните комплекси, към които принадлежат; това включва разнообразие в рамките на отделния вид, между видовете и екосистемите
Биотичен	Отнасящ се до живите организми и живата природа
Биотични фактори	Взаимоотношенията между организмите от един или различни видове при съвместния им живот
Биотоп	Виж местообитание на вид/територия със сходни климатични и почвени условия, заселена с определен комплекс от живи организми – биоценоза
БПС	Благоприятното състояние на природни местообитания и видове: 1. "Благоприятно състояние на видовете" е, когато: а) данните за динамиката на популациите на вида показват, че този вид е и ще остане жизнеспособен елемент на природното местообитание; б) естественият район на разпространение на този вид не намалява и не е налице тенденция към намаляване; в) е налице достатъчно голямо местообитание, което осигурява преживяването на популациите на този вид. 2. "Благоприятно състояние на природно местообитание" е, когато: а) площта на неговото естествено разпространение е постоянна или се разширява; б) неговите структура и специфични функции осигуряват дългосрочното му съществуване; в) състоянието на характерните за него видове е благоприятно.
Браконьерство	Нарушаване на законовите норми за опазване на природните ценности с цел лично облагодетелстване; включва всички форми на посегателства към всички типове природни ценности, включително: убиването, улавянето, преследването и нараняването на диви животни, вземане, пренасяне и превозване на намерени ранени и убити животни или разпознаваеми части от тях, събиране на яйца и индивиди, търговия с диви животни, престой или движение на лица на територията на резервата с извадени от калъф и сглобени гладкоцевни и нарезни пушки, огнестрелно оръжие с автоматична и полуавтоматична стрелба. Браконьерството представлява престъпление по Наказателно-процесуалния кодекс с изключение на маловажните случаи, които се считат за административни нарушения.
Буферна зона	Територия, разположена около защитени територии с цел смекчаване на отрицателните въздействия върху тях; определя се в рамките на установените нормативи и определен със закон ред и се подчинява на специален режим на

	опазване и стопанисване, по-малко строг от този на защитената територия, около която е разположена.
Вид	Група популации, индивидите в които обменят генетичен материал свободно помежду си, но не с индивиди от популации от други видове
Водни площи	Територии от горския фонд, поземления фонд и континенталния шелф, залети с вода
Възможност за възстановяване	Усилие (във време и ресурси) за възстановяване в ЗТ на вид или хабитат (eurosite). Чрез този критерий се установява стойността на елемента: колкото по-трудно е възстановяването, толкова по-важно е опазването на съответния елемент
Възстановяване	Пресъздаването на цели съобщества от организми по модел на естествено възникващите
Генетични ресурси	Материали от растителен, животински или микроорганизмов произход, съдържащи функционални единици на наследственост и имащи реална или потенциална стойност
Гори	1. Земи, заети от горскодървесна растителност с площ не по-малка от един декар, височина на дървостоя в зряла възраст не по-малко от 5 m, широчина на насаждението, измерена между стъблата на крайните дървета, не по-малко от 10 m и проекция на короните не по-малка от 10 на сто от площта на насаждението; 2. площи, които са в процес на възобновяване и все още не са достигнали, но се очаква да достигнат минимална проекция на короните 10 на сто и височина на дърветата 5 m; 3. площи, които в резултат на антропогенна дейност или естествени причини са временно обезлесени, но подлежат на възобновяване; 4. защитни горски пояси, както и ивици от дървета с площ, по-голяма от един декар, и широчина над 10 m; 5. насаждения в системи и съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите; 6. клекови формации (съгласно Закона за горите, чл. 2, ал. 1.)
Горски територии	1. Горите по ал. 1 (виж по-горе определение за гори); 2. голи, недървопроизводителни земи и други територии, предназначени за горскостопанска дейност; 3. карстови образувания, разположени в земите по т. 1 и 2; 4. защитни горски пояси с размери, по-малки от определените в ал. 1, т. 4. (чл.2, (2) от Закона за горите).
Дива природа	Участък от природата, който не е нарушен от дейността на човека, естествен ландшафт с характерни диви растения и животни и съобщества от тях
Доминантен вид	Вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмена на енергия в биоценозата
Екземпляр	Всяко животно или растение от видовете в приложения 3 и 4 от ЗБР, живо или мъртво; всяка лесно разпознаваема част от тялото или всеки продукт, получен от животното или растението, както и всяка друга стока, която въз основа на съпроводителен документ, опаковка, означение, етикет или друго обстоятелство може да се идентифицира като част или дериват от животни или растения от споменатите видове
Екологичен коридор	Територия, която осигурява връзката на популации, съобщества, екосистеми или местообитания и осигурява безпрепятствената миграция на индивиди и генетичен материал
Екологична ниша	Съвкупността от всички фактори на средата, които формират необходимите условия за съществуването на даден вид в биоценозата.
Екологично равновесие	Състояние на балансираност в екосистемата между биоценозата и биотопа на всички надорганизмови равнища
Екологична сукцесия	Последователна естествена смяна на една екосистема с друга под въздействието на фактори, които съществено изменят или разрушават първоначалната, при което се създават условия за развитието на друга екосистема, по-приспособена към новите условия

Екосистема	Динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица
Ендемит	Вид, който се среща само в определен географски район
Естественост	Незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване
Застрашен вид	Вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него
Застрашен таксон	Таксон, чиято численост на популациите и област на разпространение намаляват по начин, по който в определен обозрим период може да престане да се среща в дадения район (локално застрашен), в страната (национално застрашен) или на планетата (глобално, световно застрашен); съществуват подробни международно признати класификации на степените на застрашеност и критериите на определянето им
Защитен таксон	Таксон, поставен под режим на опазване със закон или друг нормативен документ, за който се забраняват всички действия, които могат да нанесат вреди на индивидите, на гнездата или леговищата им, на местата, които те обитават, включително безпокойство, вземане на намерени мъртви индивиди, пренасяне и т.н.
Зониране	Разделяне на защитената територия на части, наричани зони, които се използват за целите на управлението, обикновено временно (продължителността на съществуването им може да бъде по-малка от периода на действие на плана). Във всяка зона предписанията за управление са приблизително еднакви и се различават по тип и интензивност от тези в другите зони на плана. Те могат да са свързани със законово или политически обособени територии вътре в самата ЗТ (EUROSITE)
Квотен режим на ползване	Количествено ограничение при добива на суровини от лечебни растения
Конкуренция	Взаимоотношение между популациите, възникващо при използване на общ хранителен ресурс
Консервационно значим	Вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (напр. включени в национални или международни червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи)
Ландшафт	Обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори
Местни видове	Видове, които са естествено разпространени в района на резервата, с европейски произход
Местообитание на вид	Районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира в някои от етапите на своя жизнен цикъл
Мониторинг	Продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н. с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения/ системно събиране на данни или информация във времето при използване на една и съща методология с цел поддържане на степента на съответствие с определен стандарт или основна линия, предопределена от прегледа.
Насаждение	Гора или горски участък, заети (покрити) с горскодървесни видове или храсти.
Нестабилност	Степен на променливост на ЗТ и отделните и елементи (EUROSITE)
Ограничител (ограничителен фактор)	Дейност, фактор или действие, които могат да попречат на управляващата организация да постигне целите си (EUROSITE)
Оперативна цел (задача)	Идеална цел, трансформирана от реално действащите ограничители и стимулатори. реалистична цел, която управляващата организация се стреми да постигне при дадените обстоятелства (EUROSITE).
Организъм	Всяко живо тяло, което е съставено от съгласувано действащи органи и съществува самостоятелно. Организмът е индивид в популация от отделен вид.

Оценка	Оценка на набавената информация, водеща до определяне на значението на отделните абиотични, биотични и социално-икономически фактори
Подвид	Подразделение на вида, което се състои от група популации, придобили в процеса на еволюцията устойчиви белези и особености, изолационни бариери от пространствен или времеви тип и други белези, по които се отличават незначително от другите групи от същия вид, но с които могат да дават плодовито потомство в природата.
Популация	Група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си/ група от индивиди с общ произход, които обменят генетичен материал помежду си много повече, отколкото с индивиди от друга подобна група
Потенциал на територията	Възможностите на територията в екологичен, социален, културен или икономически план (EUROSITE)
Потенциално застрашен вид	Вид, за който е вероятно скорошното му преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата, продължават да съществуват
Преглед	Дейност, чрез която се извършва серия от количествени наблюдения като разпределение, качество, плътност и честота на природните характеристики, за да се направи оценка на ЗТ (EUROSITE)
Приоритетен вид	Видове, които поради своята биологическа ценност се нуждаят от специални мерки за опазване, или са определени като такива по силата на международни споразумения
Природно местообитание	Естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални области, характеризиращи се със специфични географски, абиотични и биотични особености; типовете екосистеми, отличаващи се с определена хомогенност, характерен облик и относително еднообразни условия
Програма	Група проекти, с които се изпълнява определена оперативна цел/цели в определен период от време
Проект	Отделна дейност, фиксирана във времето, определена по вид и стойност. Понякога се нарича задача (EUROSITE).
Разнообразие	Степен на разнообразие на хабитати и хабитатни структури, биологични групи и видове в регионален и национален план (EUROSITE)
Регулиране числеността на животинските видове	Целенасочена промяна в броя на техните индивиди (увеличаване или намаляване)
Редки видове	Чийто популации са малки и ако не непосредствено, то косвено или потенциално са застрашени.
Режим на опазване	Съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия
Реликт	Таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи
Реликтен вид	Вид, който в миналите геологични епохи е имал широко разпространение, а днес заема неголеми територии
Рядкост	Малочисленост на популацията и ограничено териториално разпространение на вида
Рядък таксон	Таксон, чиято численост на популацията е сведена до минимум или има силноразпръснато разпространение; една от категориите застрашени таксони, напоследък избягвана поради трудности в категоричното ѝ определяне и припокриване с другите
Стабилност	Степен на устойчивост на ЗТ и отделните и елементи към природните процеси и антропогенната намеса (EUROSITE)
Стенобионтен	Който живее при постоянни, непроменящи се стойности на факторите на средата

Субдоминант	Растителен вид, който взема главно участие в състава и изграждането на определен етаж от дадена фитоценоза, но е с по-малко обилие от доминантния вид във фитоценоза
Съобщество (биоценоза)	Система от съвместно живеещи в границите на определено пространство организми, представени от своите индивиди и популации; може да се разглежда като съставено от растително (фитоценоза) и от животинско (зооценоза) съобщества
Таксон	Наименование на класификационните единици, отразяващи мястото в системата на даден организъм (основни таксони – форма/вариетет, подвид, вид, род, семейство, разред, клас, тип, царство)
Трофична база	Хранителна база
Туризъм	Икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт
Устойчиво управление	Управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се: а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да задоволяват социални, икономически и културни нужди; б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климаторегулиращи функции; в) намалява значително биологичното разнообразие.
Уязвимост	Степен на чувствителност на ЗТ и нейните елементи към определени процеси и явления (EUROSITE)
Фитоценоза (растително съобщество)	Всяка конкретна растителна групировка на известно пространство еднородна по състав, структура и взаимодействия между съставлящите я растения и между тях и средата. Фитоценозата е съставна част на биоценозата и екосистемата
Фауна	Всички животни на определена площ
Флора	Всички растения на определена площ
Хабитат	Виж природно местообитание
Хабитус	Външен вид, съвкупност от признаци, характеризиращи типа структура или телосложение на отделния индивид
Хищничество	Взаимоотношение между популациите, при което един вид живее за сметка на друг
Хранителна верига	Поредица от видове организми, в която всеки организъм е храна на следващия от веригата
Численост на популацията	Броят на индивиди в популацията на дадена територия или в даден ареал

Съкращения

БАН	Българска Академия на науките
БД ЗБР	Басейнова Дирекция Западнобеломорски Район
БК	Бернската конвенция
БТС	Български туристически съюз
ГИС	Географска информационна система
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ГПУ	Главно полицейско управление
ДВ	Държавен вестник
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛ	Държавно лесничество

ДЛС	Държавно ловно стопанство
ДПП	Дирекция на природен парк
ЕКАТТЕ	Единният класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЕС	Европейски съюз
ЕО	Европейска общност
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗДС	Закон за държавната собственост
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМ	Защитена местност
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ЗП	Застроена площ
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИПАЗР	Институт по почвознание, агроекология и защита на растенията
КВС	Карти на възстановената собственост
КИН	Културно-историческо наследство
КОПС	Комитет за опазване на природната среда
ЛРД	Ловно-рибарско дружество
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НКЦЕООС	Научен и координационен център по екология и опазване на околната среда
НПО	Неправителствена организация
НРПУЗТ	Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии
НСЗП	Национална служба по защита на природата
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОДМВР	Областна дирекция на МВР
ОЕТК	Общ Европейски транспортен коридор
ОУП	Общ устройствен план
ПВД	Подземно водно тяло
ПП	Природен парк
ПСС	Планинска спасителна служба
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУ	План за управление

ПУДООС	Предприятие по управление на дейности по опазване на околната среда
Р	Резерват
РГП	Регионални генерални планове
РД	Регионална дирекция
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПЗ	Рисков – потенциално застрашен
РСПБЗН	Районна служба пожарна безопасност и защита на населението
ТД	Търговско дружество
ТП ДГС	Териториално поделение на Държавно горско стопанство
ЧКБ	Червена книга на България
ЧСТБ	Червен списък на гъбите в България
ЮЗДП	Югозападно държавно предприятие
CITES	Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора
EUNIS	Европейска информационна система за природата
ЕЕС	Европейски съюз
EN	Застрашен
GIS	Географска информационна система
IUCN	Международен съюз за защита на природата
LC	Слабо засегнат
NT	Почти застрашен
VU	Уязвим
USLE	Universal Soil Loss Equation

РЕЗЮМЕ

Защитата на природата, опазването на биологичното разнообразие и защитените територии са световни и европейски приоритети.

Планът за управление на резерват “Конгура” е специализиран план за съхраняване и опазване на най-характерните за Беласица първични горски екосистеми от обикновен кестен и бук, както и местообитанията на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове, като същевременно отговаря на общоевропейските стандарти за планиране на защитените територии.

Управлението на резервата се осъществява от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/ и неговия регионален орган, Регионална инспекция по околната среда и водите /РИОСВ/ - гр. Благоевград.

Площта на резервата е 1310,8 ха. Тя е изключителна държавна собственост и е разположена на територията на община Петрич.

Задание

Разработването на Плана се предхожда от Задание, утвърдено от Министъра на околната среда и водите през м. май 2013 г. С него са определени обхватът и съдържанието на плана, съгласно Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии (Постановление № 7 на Министерския съвет от 8 февруари 2000 г., обн., ДВ, бр. 13/15.02. 2000 г., изм. и доп. ДВ. бр.55/ 20.07 2012 г.) и отговаря на общоевропейските стандарти за планиране на защитените територии, които са част от Европейската екологична мрежа Натура 2000.

Проучвания

Планът за управление на резерват „Конгура” е резултат от специализирани проучвания и планиране в периода юли-септември 2014 година.

При разработването на Плана за управление с цел осигуряване на сравняемост и приемственост на резултатите е направен преглед на всички съществуващи проекти и проучвания.

Съгласно изискванията на Заданието в текста на Плана са включени кратки, синтезирани текстове по отделните части, а подробните доклади за извършените проучвания са оформени в отделна част ***“Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на плана за управление”***, приложена към плана.

Основни характеристики и оценки

Абиотични фактори

Тази част включва данни за климат, геология и геоморфология, хидрология и хидробиология и почви. Резултатите от анализите са коментирани с кратки обяснителни текстове. Подробните данни са представени в приложенията към плана.

Екосистеми и биотопи

Разработената класификация на местообитанията е представена във форма, която е възможно най-достъпна за ползване от служителите и останалите заинтересовани институции. В голямата си част установените екосистеми са първични и се явяват естествен компонент на растителността в района. Горските екосистеми заемат над 97 % от площта на резервата, като най-широко разпространена е екосистемата на горите от бук. Екосистемата на обикновения кестен се среща в ниските части на резервата, под пояса на бука, а тази на източния чинар заема тясна ивица по дължината на главното дърво.

Флора и растителност

При проучване на растителността бяха установени 19 типа природни местообитания от EUNIS класификацията като 8 от тях са с консервационен статус поради наличието им в приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие и Директива 92/43/ЕИО. Консервационно значимите местообитания заемат общо над 98% от територията на резервата и представляват естествена компонента на растителната покривка на страната.

Флората на резерват „Конгура“ е запазила до голяма степен оригиналния си облик. В границите на резервата са установени общо 267 вида висши растения. От тях консервационно значими са общо 8 вида. Установените лечебни растения са 107 вида.

Общата площ на инвентаризираните горски територии в Резерват „Конгура“ е 1291.4 ха. Залесената площ е 1277.9 ха или 98.9% от общата площ на резервата. Високостъблените гори, с преобладание на бук, обикновен кестен и зимен дъб, заемат 1208.3 ха (94.6% от залесената площ).

При инвентаризацията площта на резервата е разделена на 20 отдела и 164 подотдела, като данните са представени в отделно приложение към настоящия план.

Фауна

На територията на резервата са установени 1088 вида безгръбначни, 18 вида земноводни и влечуги, 131 вида птици и 59 вида бозайници.

Екологична оценка

При екологичната оценка е определено значението на видове или групи видове, типове природни местообитания и ландшафти чрез оценка на техните уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие, стабилност и нестабилност.

Изборът на природни местообитания и видове, нуждаещи се от опазване, се базира на тяхната световна, европейска или национална значимост. Оценката се базира на идентифицираните видове на територията на резервата, които са: ендемични, реликтни, застрашени – световно застрашени, застрашени в Европа и застрашени в България.

Културна и социално-икономическа оценка

На база на извършена характеристика е направена оценка по отношение потенциалните възможности на резервата и доколко те се използват. Тази оценка се отнася до възможностите на общинските и административни служби, неправителствените структури, медиите да участват в опазването на природния комплекс, както и до създаване на природозащитно поведение у жителите на съседните населени места.

Дългосрочни цели и ограничения

Формулираните **дългосрочни цели** са насочени към максимално използване на потенциалните възможности на територията на резервата и връзката му с прилежащите територии. Въз основа на направените характеристики и оценки са формулирани следните дългосрочни цели:

- I. Опазване естествения характер на резервата, местообитанията, популациите на видове и ландшафт.
- II. Усъвършенстване модела на управление и специализирана охрана на резервата.

Степените на влияние на **ограниченията/заплахите** върху целите са определени от експертите, разработили отделните части на плана за управление. Оценката е направена по точкова система по отношение на влиянието им върху постигане на поставените главни цели и по отношение на значимост, териториален обхват на влиянието, честота на проявление на ограниченията/заплахите.

Норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейностите

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на управленски решения.

Основните предпоставки, които са взети предвид при определяне на зоните са, че резерват «Конгура» (1) обхваща изцяло екосистеми, които не са променени или са слабо повлияни от човешка намеса; (2) съдържа представителни екосистеми, в които растителните и животинските видове, местообитанията и геоморфологични местности са със специално духовно и научно-образователно значение.

Програми, проекти, дейности и оперативни задачи и предписания за опазване и ползване

Целта при определянето на програмите и проектите е мотивиране на отговорно поведение сред тези, които се грижат за резервата и сред посетителите. Към всяка програма са предложени проекти и дейности, необходими за нейното реализиране.

Дейността на РИОСВ е основна гаранция за прилагане на плана за управление. Ето защо на нейното усъвършенстване, както и на повишаването на ефективността на

управление и охрана на резервата, е отделено специално значение.

Въз основа на оценката на отговорностите на РИОСВ, за периода на действие на Плана са предвидени за изпълнение следните групи програми и проекти:

- I. Научни изследвания и мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове;
- II. Развитие на туризъм при подходящи условия, вкл. безопасност на посетителите;
- III. Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на резерват „Конгура“ (институционално развитие, връзки с обществеността и образование).

Част от планираните проекти и дейности, които ще се изпълняват пряко от служители на РИОСВ в рамките на служебните им задължения, са включени в т. 4.2. “Оперативни задачи”.

Картен материал

В Приложение IV са предоставени картите към Плана за управление. Общият брой на картите е 16.

Географска информационна система

Първичните данни от теренните наблюдения за флората и фауната на резервата са въведени в ГИС база данни и са предоставени на електронен носител. Към базата данни е предоставена обяснителна записка, която описва структурата на предоставените данни.

Форма на представяне на Плана за управление

Резултатите от проучванията и разработките при изготвянето на Плана за управление са представени в 3 екземпляра на хартиен и електронен носител, както следва:

ТОМ: План за управление с 4 приложения;

СВИТЪК I: Нормативни документи, писма, становища и протоколи;

СВИТЪК II: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана.

ЧАСТ 0. ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПЛАНА

Основание за разработване на настоящия план за управление на Р "Конгура" е необходимостта от съвременен национален подход за ефективното управление на защитените територии в България, включително управление на защитените зони по НАТУРА 2000.

0.1.1. Основания, произтичащи от Закон за защитените територии /ЗЗТ/

Чл. 55. (1) За защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

ЗЗТ, ДВ, бр. 133/11.11.98 г., последно изм. ДВ, бр.66 от 26 Юли 2013г.

0.1.2. Основания, произтичащи от Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии /НРПУЗТ/

Чл. 2. (1) Планове за управление се разработват за:

2. резервати и поддържани резервати.

НРПУЗТ, Постановление № 7 на Министерския съвет от 8 февруари 2000 г., обн., ДВ, бр. 13/15.02. 2000 г., изм. и доп. ДВ, бр.55/ 20.07 2012г.

0.1.3. Закон за биологичното разнообразие /ЗБР/

Чл. 3. (1) Държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща:

1. защитени зони, като част от Европейската екологична мрежа "НАТУРА 2000", в които могат да участват защитени територии;

2. защитени територии, които не попадат в защитените зони.

и

Чл. 27. За защитените зони по чл. 3, ал. 1, т. 1 могат да се разработват планове за управление.

и

Чл. 29. (1) В планове за управление по чл. 27 се предвиждат мерки, които целят предотвратяване на влошаването на условията в типовете природни местообитания и в местообитанията на видовете, както и на застрашаването и обезпокояването на видовете, за опазването на които са обявени съответните защитени зони.

ЗБР, ДВ, бр. 77/09.08.02 г., последно изм. ДВ, бр.66 от 26 Юли 2013г.

0.1.4. Писмо с Изх. № НСЗП – 129 от 23.01.2012 г. на Министерство на околната среда и водите, с което се съгласува намерението на РИОСВ – Благоевград за възлагане и финансиране на разработването на план за управление на Р "Конгура".

0.1.5. Договор за възлагане за изготвяне на План за управление на Р „Конгура“ между изпълнител и Регионалната инспекция по околната среда и водите - Благоевград

Съгласно Договор ОП 1-5/18.17.2014 г. на РИОСВ-Благоевград на фирма “Научни изследвания за природата” ООД се възлага „Разработване на планове за управление и инвентаризация на горите на територията на резервати по обособени позиции, в изпълнение на проект №DIR-5113325-5- 94 „Дейности по устойчиво управление на резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“.

0.1.6. Задание за разработване на План за управление на резерват "Конгура", утвърдено през м. март 2013 г. от Министерството на околната среда и водите, съгласно чл. 11 от НРПУЗТ:

Предмет на плана за управление на природния резерват, в неговите граници са:

- земите, горите и водните площи;
- разнообразието на екосистемите и местообитанията, както и на видовете от флората и фауната;
- обектите и дейностите, свързани с поддържане и възстановяване на природните ресурси и природните местообитания;
- обектите и дейностите, свързани с туризма, ако има такива;
- режимите, нормите, условията, препоръките, проектите и дейностите за управление на резервата съобразно поставените цели за период от 10 г.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ – УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНЯ

0.2.1. Екип, разработил Плана за управление

В разработването на Плана за управление участват над 40 специалисти. Определен е основен екип от експерти, които обединяват проучванията и данните по основните части на Плана. Цялостният процес на разработване методически се направлява от Научен съвет, съставен от четирима от експертите и един консултант. В таблицата по-долу са представени участниците, допринесли за изготвянето на Плана за управление на Резерват "Конгура".

Таблица 1. Участници в екипа, разработил Плана за управление на Резерват "Конгура"

ЕКИП НА ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ

Снежина Кръстева-Якимова	Ръководител проект
Галина Цветкова	Координатор проект

ЕКИП НА ИЗПЪЛНИТЕЛЯ

Ръководители

Николай Спасов	Научен ръководител
Добрмира Димова	Ръководител екип

Биологична характеристика

Албена Гьонова	Безгръбначни животни
Стоян Бешков	Безгръбначни животни
Ростислав Бекчиев	Безгръбначни животни
Марио Лангуров	Безгръбначни животни
Николай Симов	Безгръбначни животни
Николай Цанков	Земноводни и влечуги
Георги Попгеоргиев	Земноводни и влечуги
Петър Шуруликов	Птици
Васил Попов	Бозайници
Диана Златанова	Бозайници
Иван Пандурски	Бозайници
Кирил Василев	Растителност и природни местообитания
Христо Педашенко	Растителност и природни местообитания
Светлана Банчева	Висши растения
Владимир Владимиров	Висши растения
Малина Делчева	Висши растения
Борис Асьов	Гъби
Анна Ганева	Мъхове
Димитър Стойков	Лихенизирани гъби
Мариян Трайков	Инвентаризация на гори
Стефан Стефанов	Инвентаризация на гори

Абиотична характеристика

Даниела Златунова	Климат
Росица Илиева	Почви
Евгения Тарасова	Геология
Даниела Златунова	Хидрология
Людмила Димитрова	Ландшафт

Автори на други части

Ростислав Бекчиев	Екологична оценка, Потенциална стойност
Людмила Димитрова	Социално-икономическа характеристика
Надя Цветкова	ГИС и база данни
Елена Иванова	ГИС и база данни, Части 0, 1
Людмила Димитрова	Част 2, 3, 4, 5
Добрмира Димова	Част 0, 2, 3, 4, 5
Рашид Рашид	Компоненти на околната среда

0.2.2. Заинтересовани страни, участвали при формиране и вземане на решенията в Плана

В процеса на изготвяне на Плана за управление на Р "Конгура" бяха проведени срещи и консултации с различни заинтересовани страни. Бяха подготвени анкетни карти с формулирани конкретни въпроси, свързани с настоящото състояние и бъдещата визия за управление на резервата, които бяха разпратени за попълване до различните участници в процеса по изготвяне на плана. Въпросниците бяха поставени и в интернет за директно попълване от участниците. Основните идентифицирани заинтересовани страни са:

Централни органи на властта:

- Министерство на околната среда и водите /МОСВ/
- Министерство на земеделието и храните
- Министерство на вътрешните работи - Главна дирекция "Гранична полиция"

Местни и регионални органи на властта:

- Районна инспекция по околната среда и водите /РИОСВ/ - гр. Благоевград
- Регионална дирекция по горите (РДГ) - гр. Благоевград
- Община Петрич
- Държавно горско стопанство "Петрич"
- Дирекция на природен парк "Беласица"

Неправителствени организации:

- Пирински туристически форум - гр. Благоевград
- Българска фондация биоразнообразие - клон Благоевград

0.2.3. Работни срещи и обществени обсъждания

В процеса на разработване на плана са проведени следните работни срещи и обсъждания:

Работна среща за обсъждане на работата по изготвянето на плана – София, 30.07.2014 г. с участието на експертите, за обсъждане на графика за теренните проучвания и начина на тяхното провеждане.

Работни срещи за обсъждане на изготвянето на плана за управление – Благоевград, 18-19.08.2014 г. с участието на експерти и основните заинтересовани държавни институции, стопанисващи и контролни органи, неправителствени организации.

Основни цели на срещите:

- Обсъждане на настоящото състояние на Р "Конгура"
- Дискутиране на бъдещата визия на резервата и прилежащите му територии
- Определяне на приоритетни дейности в Плана за управление за периода 2014-2024 г. на базата на посочените от заинтересованите страни мнения и коментари.

Работна среща за обсъждане на проекта – Благоевград, 03.10.2014 г. с участието на експерти, служители на РИОСВ Благоевград и РДГ Благоевград.

Основни цели на срещата:

- Обсъждане на получаването на материали от страна на Възложителя.

Работна среща на експерти и ръководители на екипа – гр. София, 22.10.2014 г.

Основни цели на срещата:

- Обсъждане на главните и второстепенни цели.
- Определяне на приоритетни дейности в Плана за управление за периода 2014-2024г. на базата на посочените от експертите оценки, ограничения и заплахи.

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА

0.3.1. Предназначение на Плана

В съответствие с добрите международни практики и изискванията на европейското и българското законодателство Планът за управление трябва да установи **визията за опазването на природата и екологично устойчиво социално-икономическо развитие**, споделяна от основните заинтересовани страни в рамките на резервата, както и на прилежащите територии, включваща:

0.3.1.1. Администрация, която е в състояние да изпълнява Плана за управление, в смисъл на компетентен персонал (като брой и умения) и ресурси (оборудване, текущи разходи, капитални разходи) за постигане опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия;

0.3.1.2. Механизъм за широко и активно участие на заинтересованите страни, ангажиращ всички нива на държавно и местно управление и гражданското общество, за да се определят перспективите за природосъобразно управление и оценката за научната и образователна стойност на резервата;

0.3.1.3. Стабилна система за осигуряване на база от данни за Р „Конгура” и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване, която да използва ключови екологични и социално-икономически индикатори, както и такива от областта на околната среда за оценяване на достигането на управленската визия за резервата и неговите прилежащи територии, както и това дали тя отговаря на националните и международни перспективи, включително за нуждите на националната екологична мрежа;

0.3.1.4. Насърчаване на общността, които да организират опазването и използването на природните ресурси на прилежащите територии по екологично устойчив начин;

0.3.2. Особености на Плана за управление

На база на задълбочено познаване на спецификата на защитените територии следва да се отчетат особености, чрез които:

0.3.2.1. Да се определят локалните биотични и абиотични условия;

0.3.2.2. Да се определят местните социално-икономически и културни условия, рекреационни дадености и перспективите за развитие и ползване;

0.3.2.3. Да се определи значението на резерватната територия за формирането на цялостен природен комплекс, заедно със съседната защитена местност и други прилежащи територии;

0.3.2.4. Да се набележат комплексни задачи за опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие, за развитие на научни, рекреационни, туристически дадености и др. и перспективите за тяхното ползване, вкл. регламентиран достъп за преминаване по туристическите маршрути и рекреационно ползване на територията на ЗМ „Бабите” (бивша буферна зона);

0.3.2.5. Да се планират приоритети, мерки и действия за изпълнението на поставените задачи, вкл. създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи;

0.3.2.6. Да се идентифицират всички потенциални заплахи, произтичащи от сравнително лесния достъп до резервата и необходимостта от преодоляването им, с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието му;

0.3.2.7. Да се определят участниците, партньорите и формите на тяхното участие в съставянето и осъществяването на Плана, като средство за интегриране на дейностите на отговарящите, контролиращите, ползвателите на информация от Плана, природозащитници, лица, заети с научни изследвания и др.

ЧАСТ 1. ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

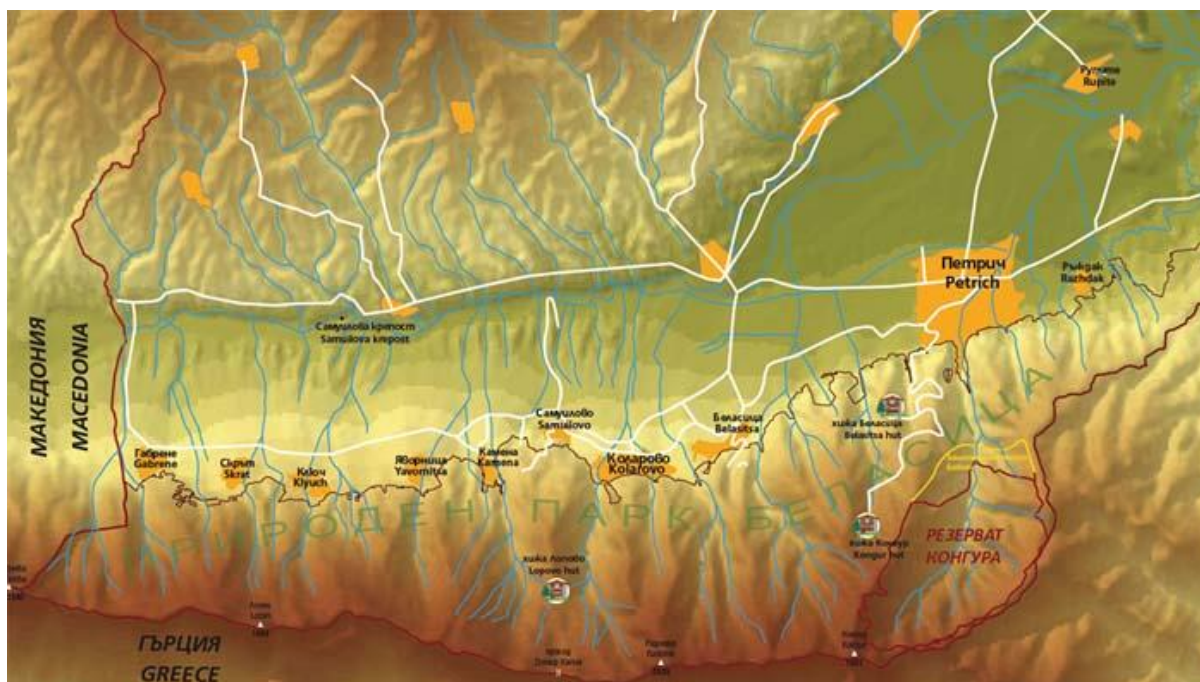
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1. Местоположение на резервата

Р "Конгура" е разположен в североизточната част на планината Беласица. Според административното деление на Република България площта на Р "Конгура" попада в землището на гр. Петрич, община Петрич, Благоевградска област. Област Благоевград попада в Югозападен район за планиране.

Управлението на резервата се осъществява от Регионална инспекция по околна среда и водите Благоевград. Горите и горските територии в защитената местност "Бабите" се управляват от ТП ДГС "Петрич" към Югозападно държавно предприятие Благоевград и в териториалния обхват на Регионална дирекция по горите Благоевград. Р "Конгура" и защитена местност "Бабите" попадат в границите на Природен парк "Беласица".

Фигура 1. Карта на местоположението на Резерват „Конгура“

1.0.2. Обзорна карта на резерват „Конгура“

Обзорна карта на резерват „Конгура“ е предоставена в Приложение IV.

1.0.3. Граници на резервата

Р „Конгура“ е с обща площ от 13107.999 дка, съгласно Заповед № РД-195/28.02.2013 г. (ДВ, бр. 33/2013 г.) на министъра на околната среда и водите за актуализация на площта на защитената територия. В границите на резервата попадат следните имоти с

идентификатори: 56126.510.1, 56126.510.50, 56126.510.51, 56126.510.52, 56126.510.486, 56126.512.3 и 56126.512.52, по кадастралната карта и кадастралните регистри за землището на град Петрич, с ЕКАТТЕ 56126, община Петрич, област Благоевград.

1.0.4. Карта, включваща площта, предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност „Бабите“ и др. прилежащи територии с обща информация за тях

Информацията е представена в *Приложение IV. Обзорна карта на резерват „Конгура“*

1.0.5. Констатирани несъответствия

След анализиране и сравнение на кадастралната карта и кадастралните регистри за землището на град Петрич, предоставени от РИОСВ-Благоевград, и най-актуалната заповед за изменение обхвата на резервата не са констатирани разминавания.

1.0.6. Карта на горски и земеделски имоти в резерват „Конгура“

Карта на горските и земеделските имоти в резерват „Конгура“ е предоставена в *Приложение IV*.

1.1. ПЛОЩ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

1.1.1. Площ на защитената територия по заповедта за обявяване и действителната площ към момента съгласно картата на възстановената собственост

Съгласно Заповед No.РД-195 от 28.02.2013 г. на Министъра на МОСВ (бр. 33/2013 ДВ) е извършена актуализация в площта на резервата и от 13120 дка площта се променя на 13107,999 дка.

Актуалната площ на Р "Конгура" е 1310,8 ха.

Съгласно Заповед No.РД-421 от 18.06.2007 г. (бр. 61/2007 ДВ) площта на защитена местност "Бабите" е 285.0 ха.

1.1.2. Исторически причини за изменение и коригиране на площта на резервата

Актуализацията в площта на Р "Конгура" е направена на основание чл. 42, ал. 6 от Закона за защитените територии и на базата на извършени по-прецизни измервания.

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

Р „Конгура“ попада в границите на област Благоевград, община Петрич, землището на гр. Петрич. На Таблица 2 е представен анализ на разпределението по вид територия по действащата кадастрална карта. Според анализа 100 % от територията на резервата представлява „Защитена територия“. Всички имоти, попадащи в границите на резервата, са с начин на трайно ползване „Резерват“.

Таблица 2. Фондова и административна принадлежност

Община, Землище	Защитена територия КККР, дка	Общо, дка	Относителен дял, %
град Петрич	13107.999	13107.999	100,0
Общо, дка	13107.999	13107.999	100,0
Отн. дял, %	100 %	100,0	-

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ НА РЕЗЕРВАТ “КОНГУРА”

1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото

През 1954 година е създаден резерват "Скошник" на площ от 73 ха. Неговата цел е да се съхранят най-характерните за Беласица първични горски екосистеми от питомен кестен. През 80-те години в района е извършено проучване от НКЦЕООС към БАН. Неговата констатация е, че при тази площ резерватът не изпълнява функциите, за които е създаден. Заключение на експертите е, че участието на кестена е много слабо и "по-малко сполучлив избор на "кестенов" резерват всъщност едва ли е могъл да бъде направен".

В тази връзка се предприемат действия на базата на извършените проучвания за разширяване площта на резервата и опазването на уникалните кестенови гори в района.

1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия

С писмо № 336/21.03.1986 г. на НКЦЕООС към БАН е внесено в КОПС при МС Предложение за обявяване на резерват в Беласица планина. Посочените причини са следните:

1. Относително незасегната от човешки дейности територия, в която се намират образци от представителни екосистеми, изграждащи основно растителната покривка на Беласица и притежаващи автохтонност.
2. Опазване на представителните екосистеми в България и на генетичното разнообразие на едификаторните видове в тях представлява опазването на кестеновите гори от ядлив (питомен) кестен.
3. Буковите екосистеми, разположени над кестеновите и достигащи билото на планината, също имат първостепенно значение за науката и стопанството.
4. На територията се намират находищата на повече от 20 вида растения, записани в Червената книга на НРБ.
5. Богатството на фауната в района.
6. Запазването на естествен воден баланс на Петричка река.
7. Съществуващият резерват "Скошник" не осъществява самостоятелното функциониране на екосистемите.

Резерватът е обявен е със Заповед No.671 от 15.06.1988 г. (бр. 52/1988 ДВ) на КОПС по предложение на НКЦЕООС към БАН. Със същата заповед е обявена и буферната зона към резервата. В площта на резервата е направена актуализация със Заповед No.РД-195 от 28.02.2013 г. на Министъра на МОСВ (бр. 33/2013 ДВ).

Съгласно преходните и заключителни разпоредби на ЗБР, обн. ДВ, бр. 77 от 9.08.2002 г., изм. и доп., ДВ, бр. 88 от 4.11.2005 г. буферните зони се прекатегоризират и те стават защитени местности по смисъла на ЗЗТ. Така със Заповед No.РД-421 от 18.06.2007 г. (бр. 61/2007 ДВ) буферната зона на резервата е прекатегоризирана в ЗМ "Бабите".

От 2007 година резерватът заедно със защитената местност е включен в територията на ПП Беласица, като запазва режима си.

1.3.3. Законов статут на резерват „Конгура“

Съгласно Националното природозащитно законодателство статутът на защитената територия е „Резерват“. Като най-значими в този аспект са посочените по-долу нормативни документи.

1.3.3.1. Закон за защитените територии

Този закон цели опазването на биологичното разнообразие чрез изграждането на мрежа от защитени територии, като:

- определя категориите защитените територии, тяхното предназначение, режими на опазване и основните цели на управлението им;
- регламентира процедурите за обявяване на защитените територии;
- въвежда плановите за управление като съвременен инструмент за управление на защитените територии и регламентира условията и процедурите за тяхното разработване и приемане;
- определя институциите, отговорни за управлението, охраната и контрола в защитените територии;

Законът се прилага от МОСВ и МЗХ, вкл. Изпълнителна агенция по горите (ИАГ) и техните специализирани структури-дирекции, както и от общини;

Законовият статут на Р "Конгура" произтича от чл. 16 на ЗЗТ.

Чл. 16. (1) За резервати се обявяват образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им.

(2) Резерватите се управляват с цел:

1. запазване на естествения им характер;
2. научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. опазване на генетичните ресурси;
4. запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;

5. развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Законовият статут на ЗМ "Бабите" произтича от чл. 33 на ЗЗТ.

Чл. 33. (1) За защитени местности се обявяват:

1. територии с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата;
2. местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и общества.

(2) Защитените местности се управляват с цел:

1. запазване на компонентите на ландшафта;
2. опазване, поддържане или възстановяване на условия в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и общества – обект на защита;
3. предоставяне на възможности за научни изследвания, образователна дейност и екологичен мониторинг;
4. предоставяне на възможности за туризъм и за духовно обогатяване.

1.3.3.2. Закон за биологичното разнообразие

Този закон регулира отношенията между държава, общини, юридически и физически лица в сферата на защита и устойчиво използване на биологичното разнообразие в България чрез:

- Опазване на характерни местообитания на национално и европейско ниво чрез Национална Екологична Мрежа
- Опазване на защитените видове, както и на видовете от търговска важност
- Регулиране на въвеждането на неместни видове или на повторното въвеждане на местни видове
- Регулиране на търговията със застрашени видове
- Защита на вековни или забележителни дървета

Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, Министерство на регионалното развитие, Министерство на Финансите и Общини.

Резерватът и защитената местност попадат в границата на Защитена зона „Беласица“ - BG0000167, одобрена с решение на Министерски съвет № 661 от 16 октомври 2007 г., и е с обща площ 11587.77 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната съгласно стандартния формуляр по НАТУРА 2000 Стандартен формуляр има определени 17 природни местообитания; 8 бозайника; 6 вида земноводни и влечуги; 11 безгръбначни.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000bg.org/natura/zones_info.php?id=201

1.3.3.3. Закон за лечебните растения

Законът за лечебните растения регулира управлението на ресурсите от лечебни растения, в това число защитата, устойчивото използване, събирането и търговията с лечебни растения. Съществува официален списък (Приложение I), съдържащ всички лечебни растения в България. Използването на тези природни ресурси изисква специални разрешителни и заплащане на различни такси.

Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, местни власти, областни администрации.

В границите на Р "Конгура" не е позволено събирането на лечебни растения.

1.3.3.4. Закон за устройство на територията

Този закон урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Законовият статут на Р "Конгура" и ЗМ "Бабите" произтича от чл. 8, т. 4 на ЗУТ.

Чл. 8. Конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде:

4. в защитени територии – за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, плажове, дюни, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за опазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение);

Законът се прилага от Министерството на регионалното развитие и благоустройство.

1.3.3.5. Закон за държавната собственост

С този закон се уреждат придобиването, управлението и разпореждането с имоти и движими вещи - държавна собственост, както и актуването на имоти - държавна собственост, освен ако в специален закон е предвидено друго.

Законовият статут на Р "Конгура" и защитена местност "Бабите" произтича от чл. 2, ал. 2, т. 1 и 2 на ЗДС.

Чл. 2. (1) Собствеността на държавата е публична и частна.

(2) Публична държавна собственост са:

1. (доп. - ДВ, бр. 87 от 2010 г.) обектите и имотите по чл. 18, ал. 1 от Конституцията на Република България, определени със закон за изключителна държавна собственост;

2. обектите и имотите, определени със закон или с акт на Министерския съвет за публична държавна собственост;

Законът се прилага от МОСВ и МЗХ, вкл. Изпълнителна агенция по горите (ИАГ) и техните специализирани структури – дирекции, както и от общини;

1.3.3.6. Закон за лова и опазване на дивеча

Законът за лова и опазване на дивеча регулира правата за собственост на дивеча, защитата, стопанисването и организацията на резерватите за дивеч, както и правата за лов и търговия с дивеч. Опазването на дивеча е основен подход за управление на дивеча, включващ:

- опазването на биоразнообразието;
- увеличаване устойчивостта при ползване на ловните ресурси;
- запазване на екологичното равновесие и защита на местообитанията.

Законът се прилага от Министерство на земеделието и храните.

В границите на Р "Конгура" не е позволено ловуването. За територията на ЗМ "Бабите" се забранява ловуването, с изключение регулиране числеността на дивите свине;

1.3.3.7. Закон за рибарството и аквакултурите

Този закон регулира управлението, използването и защитата на рибните ресурси в българските водни системи и басейни, както и търговията с риба и други водни организми. Законът има за цел да осигури:

- Устойчиво използване на рибните ресурси в това число възстановяването и защитата на биологичното равновесие във водните екосистеми;
- Устойчиво развитие на риболовния сектор (индустриален и развлекателен риболов, развъждане на риби и аквакултури);
- Изпълнение на правилата на риболовните практики;
- Увеличаване на консумацията на риба и рибни продукти.

Законът се прилага от Министерство на земеделието и храните, ИАРА, местни власти, регионални администрации.

В границите на Р "Конгура" не е позволено ползването на рибен ресурс.

1.3.3.8. Закон за горите

Законът урежда обществените отношения, свързани с опазването, стопанисването и ползването на горските територии в Република България, с цел гарантиране на многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми. За целите на настоящия план законът способства за:

- Поддържане и подобряване състоянието на горите;
- Гарантиране и поддържане на екосистемните, социалните и икономическите функции на горските територии;

- Гарантиране и увеличаване производството на дървесина и недървесни горски продукти чрез природосъобразно стопанисване на горските територии;
- Поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие и подобряване състоянието на популациите на видовете от дивата флора, фауна и микота;
- Осигуряване на възможности за отдых на населението и подобряване на условията за рекреация;
- Постигане на баланс между интересите на обществото и собствениците на горски територии;
- Изпълнение на международни и европейски ангажменти за съхранение на горските местообитания.

Законът се прилага от ИАГ и нейните подразделения. Неговото прилагане е свързано с управлението на горите и горските територии в защитената местност "Бабите".

1.3.3.9. Закон за водите

Този закон регулира управлението на водите в България като неразделна част от природните ресурси на страната и правото на собственост над водните системи и басейни. Законът за водите е като цяло хармонизиран с Европейската рамкова директива за водите 2000/60/ЕС. Неговата цел е да осигури цялостно балансирано управление на водите в обществен интерес, защита на здравето на обществото и устойчиво развитие на България чрез:

- Ефективно използване на водните ресурси;
- Развитие и защита на водните ресурси, за да се посрещнат нуждите на настоящето и бъдещото поколение;
- Възстановяване качеството на водата и защита на водите от замърсяване, изчерпване и други влияния;
- Опазване и защита на водните екосистеми и на обкръжаващата ги среда.

Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, Министерство на регионалното развитие, Министерство на здравеопазването, местни власти и т.н.

В Р "Конгура" се цели и запазването на естествен воден баланс на Петричка река.

1.3.3.10. Други закони, имащи отношение към управлението на резервата и защитената местност:

Закон за управление на отпадъците (ЗУО), Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)

Промените са представени в *Приложение IV. Карта на промените в обхвата на резерват „Конгура“*.

Копие от заповедите са представени в Свитък I.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

Територията на Р "Конгура" е изключителна държавна собственост, определена с Конституцията на Република България и ЗЗТ. Собствеността на резервата е изключителна държавна, т.е. тя не може да бъде отчуждавана или трансформирана в друг вид собственост.

Правните основания са:

1.4.1. Конституция на Република България

Чл. 18. (1) Подземните богатства, крайбрежната плажна ивица, републиканските пътища, както и водите, горите и парковете с национално значение, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост.

1.4.2. Закон за защитените територии

Чл. 8. (1) Парковете с национално значение, посочени в приложение № 1, и природните резервати, посочени в приложение № 2, които служат за задоволяване на обществени потребности с общонародна значимост, са изключителна държавна собственост.

В Приложение IV е предоставен *Опорен план на резерват „Конгура“*.

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Организационна структура и администрация

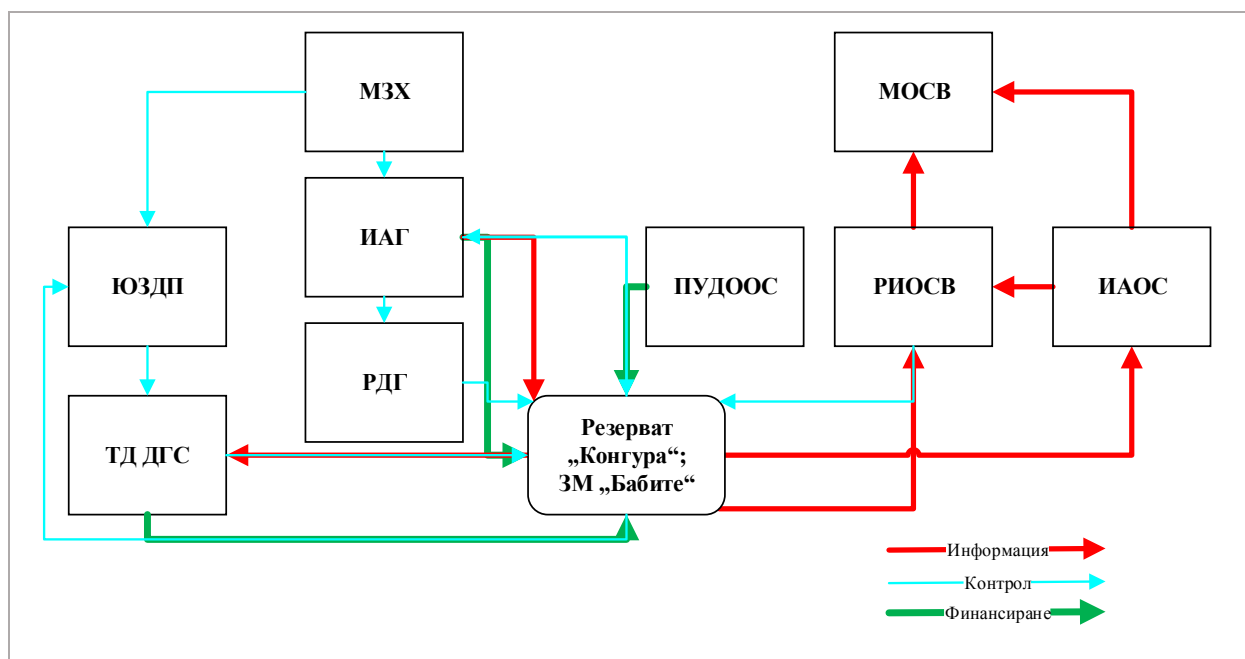
Управлението на Р „Конгура“ се осъществява от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) и неговия регионален орган Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – гр. Благоевград.

Управлението, възлагането на дейностите по поддържането и възстановяването, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи се извършват при условията и реда, определени с *Правилника за условията и реда за управлението, възлагането на дейностите по поддържане и възстановяване, възлагането на туристически дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в защитените територии – изключителна държавна собственост* (ДВ, бр. 49 от 2005 г.).

Към МОСВ действа Национална служба по защита на природата (НСЗП), която има координиращи и контролни функции, свързани с управлението на защитените територии. Непосредственото управление и осъществяване на държавната политика за резервата се извършва от РИОСВ – гр. Благоевград.

Управлението на ЗМ "Бабите" се осъществява от ТП ДГС "Петрич" към ЮЗДП за горите и горските територии и от общината и частни собственици – за поземлените имоти.

Резерватът и защитената местност са включени в територията на Природен парк „Беласица“, който се управлява от Дирекция на Природен парк „Беласица“.

Фигура 2. Функционална структура и организационни връзки между различните нива и институции за управление на резервата

1.5.2. Персонал – функции

1.5.2.1. Персонал – длъжности

Персоналът в РИОСВ Благоевград се състои от един главен директор, който отговаря за работата на Обща администрация и Специализирана администрация. Те съответно се делят на Дирекция "Административно, финансово и правно обслужване" и Дирекции "Контрол на околната среда" и "Превантивна дейност". Първата дирекция се състои от директор дирекция, главен юрисконсулт, главен експерт, главен специалист и двама души младши експерти. За Дирекция "Контрол на околната среда" отговаря директор дирекция и се поделя на пет направления - "Опазване чистотата на въздуха" (един главен експерт), "Управление на отпадъците и опазване на почвите" (трима главни експерта и един младши експерт), "Опазване на водите" (двама главни експерта), "Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването" (главен експерт) и "Опасни химични вещества" (двама главни експерта). Дирекция "Превантивна дейност" също се управлява от един директор дирекция и се поделя на следните три направления - "ЕО и ОВОС" (двама главни експерта, старши експерт и един младши експерт), "Биологично разнообразие, защитени територии и зони" (четирима главни експерта, старши инспектор и старши специалист) и направление "Специализирани регистри" (един главен експерт). Общият брой на персонала е 30 души.

Съобразено с Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите (ДВ, бр. 103 от 23.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., доп., бр. 29 от 10.04.2012 г., в сила от 10.04.2012 г., изм. и доп., бр. 58 от 31.07.2012 г., в сила от 1.08.2012 г.) управлението, стопанисването и контрола на обектите се осъществява от служители в направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ в дирекция „Превантивна дейност“ – 4 щатни бройки с длъжности:

- Главен експерт „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“;
- Главен експерт „Защитени територии и биологично разнообразие“;
- Старши инспектор „Охрана на защитени територии“;
- Старши специалист „Охрана на защитени територии“.

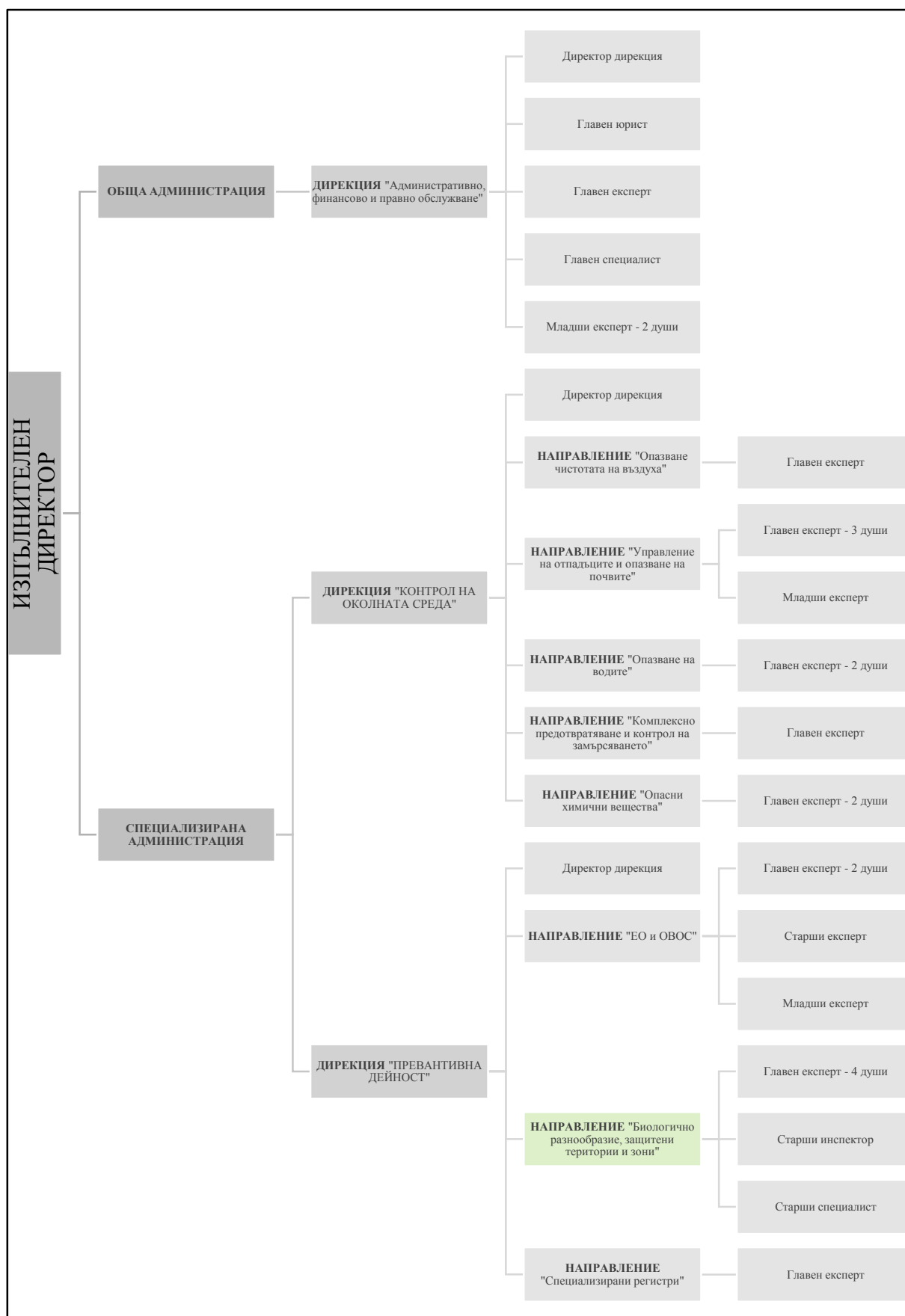
1.5.2.2. Персонал – основни функции във връзка с управлението, стопанисването и контрола на ЗТ

Териториалният обхват на служителите на длъжност старши инспектор „Охрана на защитените територии“ и на старши специалист „Охрана на защитените територии“ включва Р „Соколата“, Р „Конгура“ и Р „Али ботуш“.

Основните функции на главен експерт „Биологично разнообразие, защитени територии и зони“ и главен експерт „Защитени територии и биологично разнообразие“ обхващат разработването на целите и задачите на управление; организацията и инструментариума за осъществяването му; планирането, мониторинга, отчитането, оценката и представянето на резултатите от управлението и координирането на дейностите, свързани със защитената територия, в това число и:

- разработването, прилагането и отчитането на планове за управление; организирането на охраната на защитената територия; контрола по спазването на режима на защитената територия от физическите и юридическите лица, общините, ведомствата и учрежденията; мониторинга върху качествата на компонентите на околната среда;
- възлагането и/или извършването на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни дейности в защитената територия;
- възлагането на туристически дейности в защитената територия;
- издаването на разрешителни по реда на Закона за защитените територии, Закона за биологичното разнообразие, Закона за лечебните растения, Закона за водите, Закона за лова и опазване на дивеча и Закона за рибарството и аквакултурите;
- набирането, поддържането в актуално състояние и съхраняването на данните за съответната защитена територия по чл. 32, ал. 1, т. 1 от Закона за кадастъра и имотния регистър за създаването на специализирани карта и информационна система за тях;
- опазването от пожари.

Основните функции на служителите на длъжност старши инспектор „Охрана на защитени територии“ и на старши специалист „Охрана на защитените територии“ са осъществяване на охрана на Р „Соколата“, Р „Конгура“ и Р „Али ботуш“ с цел спазване на режимите и нормите, определени със ЗЗТ, в заповедта за обявяване на защитената територия, в плана за управление, както и опазване на горите, земите, водните площи, флората и фауната, предотвратяването и разкриването на нарушенията и санкционирането на нарушителите, включително опазването от пожари.

Фигура 3. Организационна структура на РИОСВ-Благоевград

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

Материално-техническото обезпечаване на РИОСВ – Благоевград във връзка с управлението на резерватите е както следва:

Служителите на РИОСВ – Благоевград, осъществяващи управлението на резерватите, са обезпечени със следното материално-техническо оборудване:

- Работни места – 2 бр.;
- Компютри – 3 бр.;
- Многофункционално устройство за сканиране и печат – 1 бр.;
- Специализиран ГИС софтуер;
- GPS устройство – 1 бр.;
- Бинокъл – 2 бр.;
- Фотоапарат – 1 бр.;
- Автомобил – 1 бр.

Служителите на РИОСВ – Благоевград, осъществяващи охраната на резерватите, са обезпечени със следното материално-техническо оборудване:

- Високопроходим автомобил – 2 бр.;
- Бинокъл – 2 бр.

Във връзка с опазване на защитените територии от пожари са обособени 3 бр. противопожарни депа със съответния инвентар.

За периода от 2002 до 2012 г. за петте резервата са разходвани средства чрез Плановите за дейности в защитените територии – изключителна държавна собственост, през 2004 г., 2005 г., 2006 г., 2007 г., 2008 г., 2009 г., 2010 г., 2011 г., 2012 г., 2013 г. и 2014 г., финансирани със средства от ПУДООС. Разходваните средства по категории дейности са представени в Приложение II-1.5.3.

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

1.6.1. Съществуващи и в процес на изпълнение програми, планове и проекти за резерват „Конгура“

Проекти, които са изпълнени или в процес на изпълнение от други институции, имащи отношение към територията на резервата:

- Проект: „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I” на МОСВ, също финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.”. Изпълнен.
- Проект: „Състояние и перспективи на популацията от обикновен кестен (*Castanea sativa* Mill.) в Беласица”. Бенефициент: Институт за гората към БАН. Партньори: Icelandic Forest Research. Изпълнен.
- Проект FUTUREforest „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване негативното влияние на климатичните промени върху тях”, 2011 г. по Програма INTERREG IVC на Европейския съюз. Изпълнен.

- Проект FUTUREforest по програма INTERREG IVC на Европейския съюз: „Актуализация на „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България“, 2011 г. е свързан с изготвянето на Плана за управление. Изпълнен.
- Проект „Опазване на глобално значимо биоразнообразие на планината Беласица чрез въвличане на местните общности в развитие на екотуризма“, изпълнен от Българска фондация Биоразнообразие – клон Беласица и финансиран от Програмата за малки проекти на Глобалния екологичен фонд. Изпълнен.
- Проект „Маркетинг на дестинация за устойчив туризъм Беласица“, изпълнен от Пирински туристически форум (регионалната туристическа организация на Югозападна България) и финансиран от Програма ФАР „Добросъседство“ България-Македония, BG2005/017-456.01. Включва изработване на обща маркетингова стратегия за Беласица като туристическа дестинация (в българската и македонската част). Изпълнен.
- Проект „Осогово, Огражден, Беласица за деца“, изпълнен от Регионалния екологичен център за България и финансиран от Фонда за Европа и Африка към Корпорация „Мицубиши“. Включва разработване, популяризиране и въвеждане на учебна програма и учебно помагало за извънкласно образование за околна среда „Осогово, Огражден и Беласица за деца“; Изпълнен.
- Проект „Извънкласни дейности за развиване на екологично съзнание, творчески умения и широка природозащитна култура у ученици в Пловдивска, Бургаска и Благоевградска област“, изпълнен от Българска фондация Биоразнообразие; финансиран от Европейския социален фонд чрез Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ по схемата „Да направим училището привлекателно за младите хора“; Изпълнен.
- „Изработване на Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Петрич, насочен към устойчиво и трайно преодоляване на икономическите, природните и социалните проблеми“, Договор № BG161PO001/1.4-07/2010/018, изпълняван по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013г.“. В процес на изпълнение.
- „Условия за по-добър живот на децата в община Петрич“ споразумение за финансиране №РД09-110/14.12.2011 г., изпълняван по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007-2013г.“. В процес на изпълнение.
- Проект №: DIR-5113325-5-94 „Дейности по устойчиво управление на резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“, по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161PO005/11/3/3.2/05/26 „Изпълнение на дейности за устройство и управление на национални паркове и резервати“ по приоритетна ос три „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие“ на оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“. В процес на изпълнение.

Със Заповед № РД-519/02.07.2012 г. на министъра на околната среда и водите е предоставена безвъзмездна финансова помощ за проекта в размер на 519 533,33 лв., от които 441 603,05 лв. от Европейския фонд за регионално развитие и 77 929,95 лв. национално съфинансиране от държавния бюджет на Република България.

С проекта е залегнало изпълнението на следните дейности по категории в съответствие с поканата за кандидатстване:

Категория „Посетителска инфраструктура и капитално строителство“

Дейност 1: Маркиране на терен границите на резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“.

Дейност 2: Техническо изпълнение и поставяне на терен на елементи на знаково-информационна система за резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“, съдържаща:

- пояснителни табели с информация за съответния обект (наименование, характеристики на основните природни дадености, недопустими дейности и др. подобни);
- маркиране и означаване на учебно-опознавателен маршрут и даване на необходимата информация за особеностите чрез използване на декоративни пана, пояснителни табели и др. подобни;
- предупредителни знаци и надписи.

Дейността включва три поддейности:

Поддейност 2.1: Изготвяне, изработване и поставяне на терен на общо 10 бр. (за всеки резерват по 2 бр.) информационно-указателни табели (пана), даващи информация за съответния обект (наименование, характеристики на основните природни дадености, недопустими дейности и др. подобни);

Поддейност 2.2: Маркиране и означаване на учебно-опознавателен маршрут и даване на необходимата информация за особеностите чрез използване на декоративни пана, пояснителни табели и др. подобни за съответния маршрут, в т. ч.:

- маркиране и означаване на пешеходен учебно-опознавателен маршрут (по един за резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“) чрез маркиране на трасето с боя;
- изготвяне, изработване и поставяне на терен на декоративни пана, пояснителни табели и др. подобни с информация за особеностите на природата, характерни растителни и животински видове.

Поддейност 2.3: Изработване и поставяне на терен на около 30 бр. предупредителни табели 30/18 см на границата на защитената територия, съдържащи наименованието на категорията на защитения природен обект, символа на българската природозащита (знака на брадация орел) и предупредителен надпис („Влизането забранено“, „Паленето на огън забранено“ и др. подобни).

Категория „Интерпретация и образователни програми (различни от задължителната дейност по информация и публичност на проекта)“

Дейност 1: Създаване на учебно-опознавателни маршрути в резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“;

Дейност 2: Подготовка и печат на дигитална за съответния учебно-образователен маршрут;

Дейности 3: Разработване, тиражиране и разпространение на материали за представяне на съответната защитена територия (резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али

ботуш”, резерват „Ореляк” и поддържан резерват „Тъмната гора”) и политиката за управлението ѝ в училища, общински информационни центрове и др. заинтересовани групи.

Категория „Планиране и оптимизация на управлението“

Дейност 1: Разработване на план за управление на резерват „Соколата”, в т. ч. и инвентаризация на горите на територията на резервата;

Дейност 2: Разработване на план за управление на резерват „Конгура”, в т. ч. и инвентаризация на горите на територията на резервата;

Дейност 3: Разработване на план за управление на резерват „Али ботуш”, в т. ч. и инвентаризация на горите на територията на резервата;

Дейност 4: Разработване на план за управление на резерват „Ореляк”, в т. ч. и инвентаризация на горите на територията на резервата.

Дейност 5: Инвентаризация на горите на територията на поддържан резерват „Тъмната гора”.

Степен на реализация и актуалността като цяло или на части от описаните проектни разработки.

Заглавие: Проект №: DIR-5113325-5-94 „Дейности по устойчиво управление на резерват „Соколата”, резерват „Конгура”, резерват „Али ботуш”, резерват „Ореляк” и поддържан резерват „Тъмната гора”	Срок на изпълнение: от 02.07.2012 г. до 31.03.2015 г.
Източник на финансиране: „Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”	Стойност: 519 533,00 лв., от които 441 603,05 лева от Европейския фонд за регионално развитие и 77 919,95 лева национално съфинансиране от държавния бюджет на Република България.
Изпълняван от: Регионална инспекция по околната среда и водите - Благоевград	
Степента на реализация и актуалност: По проекта се работи вече трета година. От гореописаните дейности до момента са изпълнени: От категория „Посетителска инфраструктура и капитално строителство”: Дейност 1 и Поддейност 2.3. От категория „Интерпретация и образователни програми (различни от задължителната дейност по информация и публичност на проекта): Дейност 1. Останалите дейности е предвидено да бъдат изпълнени до края на месец декември 2014 г.	

1.6.2. Научни разработки за резервата

Няма установени конкретни научни разработки за Р „Конгура“. Към всяка от частите на биологичната характеристика е представен "Анализ на съществуващите информационни източници и бази данни".

1.6.3. Други разработки и програми, свързани с регионалното развитие, туризма и др. на различни нива, имащи отношение към резервата

За последните 10 години не са разработвани или в процес на изпълнение програми, планове и проекти, свързани със строителство и ползване на ресурси в резерватите.

В съответствие с изискванията на ЗУТ е разработен Общински план за развитие на община Петрич – програмен период 2014 – 2020 год. и Общ устройствен план (ОУП). Със същите не се предвиждат и не следва да се предвиждат планове, програми, проекти и инвестиционни предложения и дейности в противоречие с режимите на защитените територии, определени със ЗЗТ, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление.

От Министерство на регионалното развитие е разработен Регионален генерален план (РГП) на обособена територия на „ВиК“ ЕООД, гр. Петрич. Съобразено с издадените от министъра на околната среда и водите решения за преценяване на необходимостта от екологична оценка в границите на защитените територии, попадащи в териториалния обхват на гореупоменатия РГП, не са предвидени дейности.

Друг проект е Проект "Развитие за устойчив туризъм", включващ общините Сандански, Петрич и Струмяни, който е насочен към повишаване на икономическото разнообразяване на Общините Сандански, Петрич и Струмяни.

Една от мерките в Общински план за развитие до 2020 год. на община Петрич е формиране и популяризиране на комплексен туристически продукт, който се основава на разнообразните местни дадености и е насочен към различни целеви групи.

Важен документ е и Планът за управление на ПП „Беласица“ – документ, който поставя основите и идеите за развитие на неговата територия, като предвижда начини за решаване на проблемите и за постигане на определените цели на управление за десетгодишен период, определя ползванията и ползите за населението. При планирането територията на парка се разглежда в нейния регионален контекст, който ѝ влияе, но е и повлиян от нея.

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА

1.7.1. Зони и режими съгласно утвърдени проекти

За територията на резервата няма определени зони съгласно утвърдени до момента проекти. Със Заповед № РД-143/31.01.2005 г. на министъра на околната среда и водите е определена пътека за преминаване на посетители през резервата.

1.7.2. Функционално зонироване и режима на зоните

1.7.3. Режими, произтичащи от законови и подзаконовни нормативни актове.

Съгласно Заповед № РД-925 от 28.12.2007 год на основание на чл. 39 във връзка с чл. 29 от ЗЗТ е обявен ПП „Беласица“, в чиито граници попадат резервата и защитената местност. Съгласно т.4 от Заповедта "Защитените територии, попадащи в границите на природния

парк, запазват статута, площите и режимите си за ползване, установени със ЗЗТ, и заповедите им за обявяване". Поради това действащите режими се определят от ЗЗТ, заповедите за обявяване на резервата и буферната му зона, заповедта за прекатегоризация на буферната зона в защитена местност.

1.7.3.1. Резерват "Конгура".

- Режими, произтичащи от ЗЗТ:

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

- Режими, произтичащи от Заповедта за обявяване на Резерват "Конгура" (Заповед No.671 от 15.06.1988 г., бр. 52/1988 на Държавен вестник):

В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

1.7.3.2. Защитена местност "Бабите"

- Режими, произтичащи от ЗЗТ:

Чл. 34. В защитените местности се забраняват дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти, предмет на защита.

- Режими, произтичащи от Заповедта за обявяване на буферната зона на резерват "Конгура" (Заповед No.671 от 15.06.1988 г., бр. 52/1988 на Държавен вестник) и Заповедта за прекатегоризация на буферната зона в защитена местност "Бабите" (Заповед No.РД-421 от 18.06.2007 г., бр. 61/2007 на Държавен вестник):

1. Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа, геоложки проучвания и разкриване на кариери;
2. Забраняват се голи сечи и залесяване с неприсъщи за района дървесни видове;
3. Забранява се ловуване, освен регулиране числеността на дивите свине;
4. Забранява се паша на домашни животни;
5. Забранява се използване на химически средства за растителна защита;
6. Разрешава се извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение;
7. Разрешава се събиране на плодове от кестеновите насаждения;
8. Разрешава се поддържане на съществуващите пътища.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

За характеристиката на абиотичните фактори са използвани актуални данни от проучванията и резултатите, както и други литературни и картни източници.

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

Климатът се формира под въздействието на комплекс от фактори (атмосферно-циркуляционни, радиационни и географски). Въпреки че климатичните фактори и елементи на климата на страната са добре проучени, то конкретно за Беласица, независимо от спецификата, липсват изследвания и всякакви системни метеонаблюдения. Сравнително по-конкретни са климатичните оценки на Е. Хершкович и др., 1982, които третираат агроклиматичните ресурси на Република България, включително и на Беласица.

1.8.1.1. Географски фактори

- Географско положение

Природният резерват „Конгура“ е разположен в североизточната част на планината Беласица. Планината Беласица представлява източно подразделение на Сръбско-Македонския планински масив, разположен на територията на Република България, Република Гърция и Република Македония. Беласица се издига в най-югозападния край на България, като на нейната територия се намират само северните склонове на планината. Най-високата точка на резервата е вр. Конгур, наричан още Голям Конгур (1951 m). Физикогеографското положение на Р „Конгура“ в съчетание с останалите климатообразуващи фактори определя специфичните черти на неговия климат.

- Релеф

Релефът оказва влияние върху климата на Р „Конгура“ чрез надморската височина, посоката на простиране на планината, изложението на склоновете и др. Нейният климатичен ефект се изразява в преустройството на атмосферната циркуляция, трансформацията и конвективната енергетика на нахлуващите въздушни маси. Планинският корпус изпълнява преградно-защитни функции едновременно върху меридионалната и зоналната циркуляция и формира специфично климатично разнообразие.

Северният склон на Беласица (в структурно геоложко отношение тя представлява типичен линейен хорст), където е разположен резерватът, има праволинеен тектонски характер и се отличава със сравнително голяма дълбочина ($1,5 - 2,9 \text{ km/km}^2$) и гъстота ($500-600 \text{ km/km}^2$) на разчленението. Издига се от около 300 m в основата до 2000 m н. в. в билните части на планината. Ето защо за северния склон е характерно развитието на височинните пояси: хълмист (300 – 600 m), нископланински (600 – 1000 m), среднопланински (1000 – 1600 m) и високопланински (1600-2029 m) пояси. Територията на резервата се простира в границите на нископланинския и среднопланинския височинни пояси от 600 до 1951 m.

1.8.1.2. Радиационни фактори

В резултат от южното географско положение склоновете на Беласица получават по-голяма слънчева енергия отколкото подобни склонове със северна географска ширина. Потенциалната слънчева енергия обаче се редуцира значително от експозицията, надморската височина, наклоните на склоновете и разчленението им.

Слънчевото греене във високите планински пояси на Беласица, където е разположен Р „Конгура“, се екстраполира до 2 000/2 200 ч/год. В периода със средна денонощна температура над 10°C слънчевото греене продължава между 1800 и 1500 часа (Ст. Лингова, 1963, 1991). Неговата най-голяма продължителност се регистрира през м. юли-август (до 250-300 часа) и минимална – през м. декември – януари (до 90/100 часа).

Сумарната слънчева радиация се характеризира с годишни стойности при действителна облачност - от 400 до 360 cal/cm²/ден. Максималните стойности се достигат през м. юли – до 450/470 cal/cm²/ден., а минималните през м. декември – до 120/150 cal/cm²/ден.

Годишният радиационен баланс е от 160 cal/cm²/ден до 150 cal/cm²/ден. Максималните му стойности се проявяват през м. юни – юли и достигат до 330/340 cal/cm²/ден, а минималните се проявяват през м. декември и се характеризират с отрицателни стойности. Неговите значения само за периода със средна денонощна температура над 10°C са между 2000/2100 MJ/m² (Ст. Лингова 1991).

1.8.1.3. Атмосферно-циркуляционни фактори

Циркуляционният режим на атмосферата се явява основен носител на времето и климата и също се определя от положението на България в югоизточната част на Европа и ролята на активните атмосферни центрове на действие в югоизточната част на Европа.

През течение на годината преобладават три типа въздушни маси: въздушни маси на умерените ширини (целогодишно) и сезонни типове въздушни маси (тропични и арктични). Особеностите на атмосферната циркулация се определят от активността на циклоналните и антициклонални системи, които се зараждат над Исландския и Азорския активни атмосферни центрове и формират зоналните и меридионалните атмосферни преноси. Тези преноси се трансформират посредством средиземноморски и атлантически циклони и антициклони (от NW, W, SW и др.), в зависимост от сезонните циркуляционни и трансформационни процеси се диференцират различни типове време и местен климат (М. Мартинов, 1991).

Особено силно се отразяват върху климата на Беласица средиземноморските циклони (от NW, W, SW), които се активизират през студеното полугодие (предимно през периода XI – III) над Югозападна и Югоизточна България и обуславят модифициран от топографията преходно-средиземноморски климат.

Типични особености на този климат са:

- Субтропичният режим на валежите с максимални есенно-зимни валежи (максимум през м. XI) и нетрайна снежна покривка;
- По-малка продължителност на безмразния период и по-малко случаи със силни мразове;
- Голяма честота на засушливо време и продължителни засушавания;

Също така основни фактори на регионалния климат през топлото полугодие представляват и атлантическите циклони (предимно през м. III – VI), защото са мощни трансферни системи на влагоносни атлантически (океански) въздушни маси.

Освен това силно въздействат върху климата и антициклоналните системи (от NW, W, SW), които посредством механизмите на зоналната или меридионалната циркулация пренасят над България атлантически континентални или арктични въздушни маси и предизвикват внезапни застудявания или засушавания (М.Мартинов, 1991). Слабоградиентните барични образувания при циклонални полета създават потенциални обстановки за вътрешномасови валежи, а при антициклонални полета – повишения или понижения на приземната температура и интензивни мъгли (Св.Станев, 1991).

1.8.2. Характеристика на основните климатични елементи

Режимът на отделните метеорологични елементи зависи от географската ширина и физикогеографските особености на територията на резервата (надморска височина, релеф, растителност, близост до голям воден басейн и др.) и от режима на атмосферната циркулация.

1.8.2.1. Температура на въздуха

Температурата на въздуха се обуславя от една страна от радиационния и топлинен баланс и влиянието на въздушни маси с различни термични свойства, а от друга от влиянието на релефа и близостта до водни басейни.

Беласица се характеризира с относително големи топлинни ресурси поради южното географско положение и близостта до Средиземно море. Някои основни термични параметри на фоновата макросреда са представени в Таблица 3 и Таблица 4.

Средногодишната температура на въздуха показва ясно изразена зависимост от надморската височина. В нископланинския височинен пояс (600 – 1 000 m) на резервата тя е около 10,0 – 12,0°C, докато в пояса над 1000 – 1200 m намалява до 8,0 – 10,0°C със среден градиент на намаление 0,26°C/100 m. (Атлас Народна република България, С.1973 г.)

Средномесечните максимални температури се отчитат през м. юли и достигат между 20,0/23,0°C в нископланинския пояс и 18,0/20,0°C, а *средномесечните минимални* (м. януари) – намаляват и са в интервала 1,0/2,0°C (600-1000 m) и - 0,0/1,0°C (1000 – 1600 m). (Атлас Народна република България, С.1973 г.)

Таблица 3. Средни месечни и годишни температури на въздуха

Температура на въздуха, 1931-1970 г., °C													
Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Петрич	2.1	4.5	8.6	13.9	18.5	22.3	24.9	24.4	20.3	14.3	9.2	4.2	13.9
Сандански	2,1	4,5	8,2	13,6	18,3	22,1	24,9	24,7	20,6	14,6	9,4	4,2	13,9
Благоевград	0,5	3	6,7	12,3	16,8	20,3	23	22,8	19	13,3	7,7	2,9	12,4

Източник: (Климатичен справочник на България, том 3, БАН, 1983 г.)

В района на гр. Петрич са измерени следните екстремни температури: абсолютна максимална – 41,4°C; абсолютна минимална – (- 27,5°C).

Таблица 4. Абсолютни минимални и максимални температури на въздуха

Температура на въздуха, 1931 - 1970 г., °C														
Станция		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
Петрич	1	-27.5	-19.0	-8.8	-2.5	2.0	6.5	9.0	7.1	2.0	-3.5	-9.4	-18.0	-27.5
	2	17.0	21.0	29.0	31.5	37.5	39.2	41.4	41.4	39.8	34.8	23.8	19.4	41.4
Сандански	1	-21.0	-15.3	-9.4	-1.6	1.5	6.7	8.8	6.5	1.0	-2.1	-7.5	-16.9	-21.0
	2	17.5	21.1	30.0	30.4	36.8	37.7	41.1	42.4	38.7	34.6	23.3	19.6	42.1
Благоевград	1	-25.2	-19.4	-14.7	-3.6	-0.4	5.0	6.5	5.2	0.0	-3.4	-11.6	-20.5	-25.2
	2	16.5	22.1	28.8	31.0	35.9	38.0	39.0	41.6	39.9	32.5	23.8	20.3	41.6

Източник: (Климатичен справочник на България, том 3, БАН, 1983 г.)

Същевременно голямо екологично значение за екосистемите имат и биотермичните параметри, получени от досегашните изследвания (Таблица 5).

Таблица 5. Термични показатели на фоновата макросреда

Показатели	
Начална и крайна дата на периода с устойчива средна денонощна температура над 10°C (период на вегетация)	От 25.IV/23.III до 05/10.XI
Продължителност на периода с устойчива температура над 10°C	Между 230 и 200 дни /според н.в./
Температурна сума за периода със задържане на температурата над 10°C	Между 4100/4300 и 3000/3100°C
Начална и крайна дата на периода със задържане на температурата над 5°C	Между 20.II/15.IV и 15.XI/10.XII
Продължителност на периода с устойчива температура над 5°C	Между 310 и 250 дни
Начална и крайна дата на периода със задържане на температурата над 15°C	Между 20.IV/25.V и 15.IX/15.X
Дати на последния пролетен и на първия есенен мраз и продължителност на безмразния период	20.III/20.IV и 08/23XI Между 210 и 150 дни
Годишен брой на дни с максимална температура на въздуха над 30°C	От 60/65 до 10/15 дни /според н.в./
Продължителност на периода със задържане на отрицателни температури над 600 m	От 40/50 до 120/140 денонощия
Честота на приземните термични инверсии	Около 30/35 сл./год /особено през м. I, VII, X/

Източник: (по Е. Херикович и др. 1982)

1.8.2.2. Валежи

Склоновете на Беласица и прилежащите долини са слабо и неустойчиво овлажнени. Годишно са възможни между 11/110 и 130/140 бр. дни с валежи, от които дъждовни – около 80/100 и снежни – до 30/40 случая (Таблица 6 и Таблица 7). От тях вероятни количества над 10 mm са 28/30 случая и с количества до 25 mm – 3/4 случая.

Таблица 6. Брой на дни с дъжд във фоновата макросреда

Станция	Н.в., m	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
Петрич	227	7	7	8	11	14	11	8	6	6	8	6	8	100
Сандански	190	7	8	9	11	13	12	8	7	7	9	11	9	111

Източник: (по Ек. Колева и Р.Пенева, 1991)

Годишните валежни количества нарастват рязко от Подгорието (до 600/700 mm) към билните склонове (до 1000/110 mm) със среден градиент около 36 mm/100 m.

Също така се различават съществено и безвалежните периоди. Средната продължителност напр. на максималния безвалежен период в подножието достига 130/140 дни, докато среднопланинските пояси намалява до 100/120 дни. По-продължителни са безвалежните периоди през м. IX – от 6/10 до 14/15, а най- краткотрайни през м. XI – I.

Най-големи проливни дъждове (до 206 mm) са измерени в района на гр. Петрич (през м. VI 1936), а абсолютните максимални дъждовни количества във фоновата макросреда са достигали между 60/75 и 120/130 mm. Различават се и максималните денонощни валежи между котловинно-долинните полета и съседните планини. В повечето случаи, независимо от възможни изключения, средните годишни максимални денонощни количества се увеличават от Подгорието (около 45/50 mm) към високопланинските пояси (до 60/70 mm).

Друга най-характерна закономерност са субтропичните характеристики на валежите. Особено характерни са големите есенно-зимни валежни количества, независимо от размиването на фронтовете над северните склонове от фоновите ветрове. Месечните максимални валежи по склоновете се наблюдават във фоновата макросреда и на Беласица през м. XI – XII, а минималните – през м. VII – VIII, както над съседните котловинни полета.

Таблица 7. Средни месечни и годишни валежни количества (по Ек. Колева, Р. Пенева, 1991)

Станция	Период 1931 - 1985 г. (mm)													
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Ключ*	650	98	65	81	59	75	75	38	60	60	112	93	131	947
Петрич	227	73	57	49	51	58	52	43	28	34	66	85	80	676
Благоевград	410	42	37	36,00	50	58	67	42	31	35	50	63	49	560
Сандански	190	48	39	39	44	52	49	34	26	30	52	67	53	533

*Данните се отнасят за периода 2000/2011 г.

Този режим се потвърждава и от съотношенията между сезонните валежни суми по долното поречие на р. Струмешница, които се проектират приблизително и за Беласица.

Таблица 8. Средни сезонни валежни суми (по Ек. Колева, Р. Пенева, 1991)

Пункт	зима		пролет		лято		есен		година
	mm	%	mm	%	mm	%	mm	%	mm
Ключ*	294	31	215	23	173	18	265	28	947
Петрич	210	31	158	23	124	18	184	27	676
Благоевград	128	24	144	25	140	25	148	26	560
Сандански	140	26	135	25	109	21	149	28	533

*По данни за периода 2000 – 2011 г.

В земите около Беласица през м. IV – X се установяват многократно и поройни дъждове (особено през м. VI – VII) от интензивни фронтални и вътрешномасови конвекции (М. Ключокова, 1991). Средно в региона се констатира около 25/30 сл./год. такива валежи с максимални количества между 10/20 и 60/70 mm в зависимост от валежните интервали.

Таблица 9. Средни месечни и годишни максимални валежни количества (по Ек. Колева, Р. Пенева, 1991)

Метеорологична станция	н.в.(m)	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Петрич	227	24	21	21	21	18	20	21	17	18	25	34	29	58
Сандански	190	16	12	15	17	17	18	18	15	15	19	23	18	37
Благоевград	410	15	13	13	17	17	23	19	15	16	19	21	17	36

Таблица 10. Максимални денонощни валежни количества(по Ек. Колева, Р. Пенева, 1991)

Метеорологична станция	н.в. (m)		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Петрич	227	mm	93,9	84,8	65,8	67,1	206,0	84,0	80,0	45,0	66,0	68,5	124,5	83,0	206,0
		Год.	1935	1954	1956	1937	1936	1947	1944	1949	1941	1935	1937	1935	1936
Сандански	190	mm	40,1	32,0	36,6	36,5	56,1	74,7	65,8	63,3	64,6	52,1	65,5	53,8	74,7
		Год.	1963	1954	1982	1937	1936	1957	1941	1940	1941	1936	1982	1960	1957
Благоевград	410	mm	31,4	37,5	37,7	36,0	50,0	96,0	67,0	39,0	63,0	70,1	58,2	49,7	96,0
		Год.	1958	1968	1962	1944	1932	1932	1960	1949	1932	1935	1961	1960	1932
		Год.	1935	1984	1958	1957	1947	1957	1944	1940	1981	1935	1961	1941	1957

1.8.2.3. Влажност на въздуха

Най-изразени са субтропичните регионални характеристики на влажността. Пъргавината на водните пари съобразно височинното положение напр. през м. януари се оценява между 3-4 hPa, а през м. юли – между 10-11 hPa (М. Кючукова, 1911). Пъргавината през студеното полугодие нараства за територията на страната от север на юг, поради преобладаващите топли и влажни въздушни маси и положителния радиационен баланс, докато през топлото полугодие намалява от засушаването на климата.

Значителни са колебанията и на относителната влажност. По-съществени нейни особености са:

- Подчертаните зимни максимуми (XII – I) - до 80/85% и летни минимуми (м. VII – VIII) – до 50/60% (Фигура 13);
- По-диференцирани височинни изменения през топлото полугодие, напр. през м. юли – между 40/50% (над 2000 м) и 60/70% над 1600 м. Тези сезонни различия обаче намаляват на планинските склонове особено през зимата. Влажността на склоновете се увеличава при термични конвективни процеси и намалява особено във фьонове обстановки.

Характерни хигрометрични показатели са следните:

- Брой на влажните дни (с влажност над 80%) - до 50/60 дни/год.;
- Брой на сухи дни (с влажност под 30%) - до 30/45 дни/ год. (през м. VII-IX или X-IV);
- Абсолютни минимални стойности на влажността – между 8/10 и 20/30%.

Най-неблагоприятни за развитието на горските и агроекосистеми са обстановките с относителна влажност до 40% и температура над 25°C, когато надвишават оптималните граници (напр. 500/600 часа).

Таблица 11. Вътрешногодишно разпределение на влажността на въздуха, 1931 г. - 1970 г. (%)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Петрич	82	78	71	66	67	62	57	57	67	75	80	83	70

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Сандански	78	73	66	62	64	64	54	53	60	69	76	80	66
Благоевград	79	74	67	63	64	58	56	60	70	76	80	68	68
Кюстендил	82	78	70	63	64	63	58	56	63	72	80	83	69
х. Осогово	83	80	80	75	74	75	71	67	71	74	82	83	76

Източник: (Климатичен справочник на България, том 2, БАН, 1979 г.)

1.8.2.4. Облачност

Беласица и прилежащите долини се определят като най-слънчевите региони на страната. Средногодишно се регистрират до 100/110 безоблачни и минимум (до 2,0/4,0 десети) мрачни и облачни денонощия. Облачността нараства единствено над планинските билни равнища (до 5,0-6,0 десети) през студеното полугодие – от циклоналната циркулация и през топлото полугодие – от конвективните процеси.

Таблица 12. Годишна облачност, 1931-1970

Годишна обща облачност 1931 - 1970 г.	
Станция	десети
Сандански	5
Кюстендил	5,4
х. Осогово	5,2

Също така облачността се различава значително и през годината в зависимост от динамиката на атмосферната циркулация. Най-малка (предимно около 3,0/3,5 десети) се установява през м. август при устойчиви антициклонни обстановки и минимална влажност на въздуха. Обратно, максимална облачност (до 6,0/7,0 десети) и повечето мрачни денонощия се наблюдават през зимата (м. XII, или I, XI), когато се активизират циклоналните системи (М. Кючукова, 1991). В този сезон над планинските склонове облачността се увеличава и от инверсните обстановки и радиационните мъгли в съседните долини. Освен това максимумите на облачността са характерни за следобедните часове на денонощието.

Таблица 13. Вътрешногодишно разпределение на годишна облачност, 1931 г. - 1970 г. (%)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Сандански	6,5	6	6	5,5	5,4	4,3	2,9	2,5	3,3	4,8	6,4	6,5
Кюстендил	7	6,5	6,3	9,5	5,7	5	3,6	3,1	3,7	4,9	6,7	6,7
х. Осогово	5,9	5,9	6	5,5	5,6	4,9	3,6	3,4	3,7	4,7	6	6,1

Източник: (Климатичен справочник на България, том 2, БАН, 1979 г.)

1.8.2.5. Снежна покривка

Характерни за региона на Беласица са по-малката честота на дните със снеговалежи (около 8/10 бр./год.) и твърде неустойчивата снежна покривка. Първата снежна покривка се образува между 01.XI и 15.XII, а последната се регистрира между 01.III и 01.IV. Този период обхваща около 20/25 дни/год (Е.Хершкович и Ек. Колева, 1982) в котловинно-долинните полета и нараства до 80/100 дни на планинските пояси. Най-много са обстановките със снежна покривка през м. XII – II, когато са максимални дните със снеговалежи.

Наблюдава се краткотрайно задържане и интензивно разтопяване на снежните маси. В повечето случаи (до 30/40%) снежната покривка се задържа до 1-5 дни и по изключение продължава до 15-20 дни. Снегозапасите се разтопяват периодично и най-интензивно при силни фьонове ветрове. При фронтално снеготопене, придружено от дъждове, се формират и повечето най-големи прииждания и наводнения (напр. 03.XII 1947, 31.I.1951, 08.XII.1952, 18.II.1968 г. и др.).

Таблица 14. Среден брой на дни със сняг по Ек. Колева и Р. Пенева, 1991

Станция	Н.в., m	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
Петрич	227	3	2	1									2	8
Сандански	190	4	2										2	8
Благоевград														

Таблица 15. Брой на дни със снежна покривка /2000 – 2011 г./

Пункт	Н.в., m	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
с. Ключ	650	11	5	2								1	5	24
Петрич	227	9	3	1									5	18
Благоевград	410	11	9	2								1	6	24

1.8.2.6. Ветрове

Местните ветрови условия са резултат от регионалните климатични фактори. В региона на гр. Петрич преобладават югозападни, западни, южни и северозападни ветрове, които превишават 70/80% от регистрираните ветрови обстановки (П. Иванов, 1991 г.). Освен това се установява и тихо време (средно 60/70 бр. случаи/год), а по оградните планини нарастват и обстановките със силни (със скорост над 14 m/s) или с бурни ветрове (над 20 m/s).

Средната скорост на ветровете над склоновете се оценява между 1,0/3,0 m/s (през м. август-септември) и 6,0/10,0 m/s (м. февруари – март), но са възможни и скорости над 25/30 m/s (П. Иванов, 1991 г.).

Фьоновите ветрове са основни фактори за интензивно снеготопене, засушавания, наводнения и контрастна динамика на времето.

Над котловинно-долинното поле и подножието през м. април-септември се увеличават и суховейните ветрове (до 30/40 дни).

По-слаб климатичен ефект имат планинско-долинните ветрове (Х.Тишков, 1989).

1.8.2.7. Вегетационен период

- Агроклиматичен потенциал

Агроклиматичните ресурси са отражение на регионалната климатична система. Техните основни показатели са обобщени в Таблица 16. В котловинно-долинните полета край Беласица са установени най-големите за вегетационния период топлинни ресурси в България (напр. сумарна слънчева радиация до 4700 MJ/m² и радиационен баланс – до 2000 MJ/m²) Същевременно обаче значителните топлинни ресурси са съчетани с недостатъчно и неустойчиво атмосферно овлажнение и продължителни засушавания (Д. Димитров, 1989).

Специално Беласица се оценява като умерено-гореща или умерено-топла (с температурна сума за периода над 10°C от 3 500 (4000 до 1600°C) и засушлива или много засушлива зона, с валежни количества, за периода, с температура над 10°C до 300/350 mm).

Агроклиматичните ресурси намаляват и вследствие от интензивните изпарителни процеси и от преобладаващите слабо развитите и ерозиран горски почви със слаби влагозапасяващи функции (Л. Райнов, 1989).

Таблица 16. Агроклиматични показатели (по Е. Херикович и др., 1982)

Характеристики	Мерки
Продължителност на слънчевото греене за периода с температура на въздуха над 10°C	До 1600/1800 часа
Сумарна слънчева радиация за периода с температура на въздуха над 10°C	До 4 700 MJ/m ²
Радиационен баланс за периода с температура над 10°C	До 2 000 MJ/m ²
Честота на засушливо време	До 60/70 денонощия през лятото
Годишен брой на дни със средна денонощна температура над 30°C	От 60/65 до 20/25 дни
Валежни количества за периода със средна денонощна температура под 10°C	От 200/250 до 450/500 mm
Валежни количества за периода със средна денонощна температура над 10°C	До 300/350 mm за нископланинските склонове
Безвалежен период с продължителност 10 и над 10 дни през м. април-октомври	До 15/16 дни
Брой на безвалежните периоди с продължителност 10 и над 10 дни за м. април-октомври	До 4/5 бр.
Коефициент на овлажнение за периода със средна денонощна температура над 10°C	0,30/0,45 /в зоната със засушаване/
Сумарна слънчева радиация за периода с температура на въздуха над 10°C	До 4700 MJ/m ²

- Биоклиматичен потенциал

Биоклиматичните ресурси на Беласица са значително по-големи, отколкото на подобни планини със северни ширини. Основните фактори, определящи биоклиматичните ресурси са:

- По-големите радиационни и топлинни ресурси, независимо от северната експозиция на склоновете;
- По-продължителните вегетационни периоди във височинните пояси със значителни температурни суми;
- Сравнително по-продължителните безмразни периоди и по-малка честота на мразовото време, особено на нископланинските и подножни склонове.
- Конкретно за височинните пояси са обобщени следните периоди с отрицателни температури: за нископланинските земи (600-1000 m) - между 71 и 77 денонощия, за среднопланинските склонове (1000 – 1600 m) - между 70 и 130 денонощия, и за високопланинските пояси (над 1600 m) - над 120-130 ден. (Х. Тишков, 1989 г.).

Обобщени оценки за най-съществените биоклиматични показатели са представени в Таблица 17.

Таблица 17. Обобщени биоклиматични показатели (по Х.Тишков, 1989, Е.Херикович и др. 1982)

Характеристики	Календарни граници	Продължителност, дни; Температурни суми, °C
Период с възможни положителни средноденонощни температури (без мраз)	Между 05/08.XI и 20.III/20IV	Между 225/230 и 150/160
Период с възможни отрицателни	Между 09.X/06.XI 20.III/20IV	до 100

Характеристики	Календарни граници	Продължителност, дни; Температурни суми, °C
средноденонощни температури (с мраз)		
Период със средноденонощни температури над 5,0°C	Между 05/10. IV 05/15.X	Между 250/290 и 200
Период със средноденонощни температури над 10,0°C	Между 25III/10IV и 10/15 X	Над 180/200
Период със средноденонощни температури над 15,0°C	Между 25/30 IV и 15 IX/10 X	Между 160/180 и 60/100 дни
Температурни суми за периода със средноденонощни температури над 5,0°C		1500 и 3500°
Температурни суми за периода със средноденонощни температури над 10,0°C		Между 3300/4 000 и 2600/2 800 °C
Степен на овлажнение		Между 500/600 – 1000/1100 mm/год.
Сумарно изпарение Изпаряемост		До 500/550 mm/год. Между 900/1000 – 500/600 mm/год.
Валежни количества за периода със средни денонощни температури над 10°C		Между 300 – 350 mm
Брой безвалежни периоди с продължителност над 10 дни (през м. IV – X)		До 4/5

Времето с устойчиво задържане на температурата под 0°C се проявява над 300/450 m и обхваща между 40/50 и 80/100 денонощия (Х.Тишков, 1989). Освен засушаванията, сериозни неблагоприятни явления са силните фьонове ветрове, суховеите, поройните дъждове, градушките и мъглите (особено в Подгорието). Според плътността на градобитните случаи на 100 ha Петричката котловина се определя като един от най-рисковите региони (П. Иванов, 1991).

В Свитък II. Доклад относно климата в Резерват „Конгура“ от д-р Даниела Златунова

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

1.9.1.1. Основна скала, преобладаващи морфоструктури и съставлящите ги скални формации, мезоформи на съвременния релеф с морфометрични показатели

Резерватът „Конгура“ е част от територията на Природен парк „Беласица“. Разположен е във високопланинската до среднопланинската източна част на планината Беласица в землището на град Петрич, област Благоевград. Площта му обхваща голяма част от горното поречие на р. Луда Мара, която извира под връх Конгур (1951,3 m). Южната и източната граници на резервата са държавната граница с Гърция, западната е планински рид, представляващ западен вододел на р. Луда Мара, а северната е на около 2,2 км южно над гр. Петрич.

Планината Беласица се оформя като морфоструктурна единица през плиоцена и представлява типична високопланинска линейна хорстова структура, ограничена от два паралелни грабена – Струмешнишкия на север и Сереския на юг. На територията на България попадат около 25% от площта на Беласица. Дължината на тази част от планината

е 33 km, ширината е 4-5 km, а най-широк е участъкът при гр. Петрич – 8 km. Най-високият връх на планината Беласица е връх Радомир (2029 m). Билото на планината е тясно, гребеновидно с подчертано западно-източна ориентация. Планинските склонове са стръмни и скалисти. Южните, които са на територията на Гърция, са слабо залесени, докато северните са гористи, прорязани от дълбоки долове на буйни реки и потоци. На запад от гр. Петрич планината е стръмна, урвеста с дълбоко врязани реки и долове, а на изток от гр. Петрич е умерено наклонена и има хълмисто предпланински характер.

Скалният фундамент на територията на парка (резервата) е изграден от високометаморфни скали на Огражденския метаморфен комплекс. В него са обединени разнообразни метаморфни скали с докарбонска възраст на протолитите, които са били подложени по време на Херцинската орогенеза на високостепенен метаморфизъм в амфиболитов фациес. Комплексът включва различни по минерален състав и текстурни особености гнайси, шисти, гнайсошисти, метагранити, двуслюдени плагиогнайси, мигматити, метабазити, амфиболити. По-голяма част от скалите са с ортопроизход. Характерен белег на метаморфния разрез е неравномерно проявената мигматизация (Климов и др. 2010).

Около 60 % от площта на резервата е върху скален фундамент представен, от едролюспести мусковитови и мусковит-биотитови шисти и гнайсошистите с неиздържани прослойки от амфиболити и от биотитови и двуслюдени гнайси. Останалите около 40 % от площта са от метаморфозирани базични скали. На цвят те са тъмнозелени, дребно- до средно зърнести, а на места са ивичести. Представени са от амфиболити и амфиболови гнайси, сред които се срещат реликти от базичните протолити – габра и габродиорити.

Морфометрични показатели:

- средна и абсолютна надморска височина;

По-голяма част от площта на резервата попада във високопланинската част на планината Беласица, а малка част е в среднопланинската част. Най-ниската кота в резервата е с надморска височина ~ 430 m и е локализирана в най-северната му част – в долината на река Луда Мара. Най-високата кота на резервата е с надморска височина ~1740 m и е в крайната му югозападна част, в посока към връх Конгур. Средната надморска височина на площта на резервата е 1083 m.

- наклони и изложение;

Наклони. Резерватът се характеризира със силно пресечен релеф и широки вариации на действителните наклони на склоновете – от ~ 100 до ~ 500. Преобладаващите наклони са между 22-400. Най-полегатите участъци са с наклон 10-250 и са характерни за периферните западни, южни и източни части на резервата – главните била, ограничаващи долината на река Луда Мара, а също така вододелните била на суходолия и малки притоци. Най-стръмните действителни наклони са характерни за централната част на резервата – в участъците на силно врязаната долина на река Луда Мара – до 52°. Най-стръмните участъци са по-характерни за западния борд на долината. В същите участъци са отбелязани и срутища, както и почти отвесни стени с височина ~ 50 m.

Изложение. Площта на резервата има удължена форма в посока югозапад – североизток и обхваща планинската част на долината на река Луда Мара до кота ~430 m. Тази

привързаност към долината на реката определя преобладаващо североизточното до източно изложение на площите от левия борд на долината и преобладаващо северозападното изложение на площите от десния борд на долината. В най-високата южна част на резервата изложението е предимно северно. Добре развитата мрежа от сухи дерета и притоци на река Луда Мара променя изложението на някои участъци до югоизточно, южно и югозападно.

- разчленение на релефа;

Хоризонталното разчленение на релефа (L) се определя от гъстотата на речната мрежа и суходолията на 1 km^2 . Изчислено е чрез измерване на дължините на талвеговата мрежа в площта на резервата по гريد-мрежа с квадрат, отговарящ на 1 km^2 . Показателят на хоризонталното разчленение на релефа на резервата е от 1.5 до 3.8 km/km^2 при средна стойност 2.6 km/km^2 .

Вертикалното разчленение на релефа (H) изразява дълбочината на врязване на талвеговата мрежа образуването, на която е свързано с ерозионно-денудационната дейност на повърхностно течащите води. Морфометрично се изразява чрез разликата между най-високата и най-ниската точка (ΔH в m) на единица площ (1 km^2). Измереното вертикално разчленение на резервата е от 360 до 510 m/km^2 при средна стойност 430 m/km^2 .

1.9.1.2. Фактори, формирали съвременния релеф през геологичните епохи, с проследяване на палеогеографското развитие на територията на резерват "Конгура"

Късноалпийски блоково-разломни движения оформят сложния строеж на Огражденския блок, част от който е планината Беласица. Появяват се екстензионни структури от типа на полегатите разседи. По тях възникват едностранни грабени, един от които е Струмският, представляващ естествена граница между Пиринския и Огражденския блок. По долината на р. Струмешница се развива широка разломна зона на потъване (грабен), която е напречна на Струмската разломна зона. При пресичането на тези зони се образува най-ниската част на Петричкото поле. През плиоцена Струмешнишкият грабен представлява залив на Санданско-Петричкия езерен басейн (Гълъбов и др. 1977). Струмешнишкият грабен има асиметричен строеж. Амплитудата по южния Подгорски разлом, който го отделя от Беласишкия хорст, е над 2-2.5 km. Вътрешният строеж на грабена вероятно е усложнен от разседи.

Блоково-тектонски движения през терциера (палеоген-неоген) обособяват Беласица като типичен линеен хорст – от Рупелското дефиле до долината на р. Вардар (Македония). Издигането на хорста се съпровожда с потъване на грабена по долината на р. Струмешница на север, и на Сереското поле на юг. Ерозията на северния разседен склон на Беласица свлича изобилен наносен материал в подножието на склона, където се натрупват обширни наносни конуси, наредени в непрекъснат шлейф – от гр. Петрич до гр. Струмица в Република Македония. Този шлейф придава на подножието стъпаловиден характер и носи названието Подгорие.

Беласишкият хорст се разделя на три стъпаловидно разседнати части: източна, разположена на изток от Петричкия разлом, централна, между Петричкия и Коларовския разломи и западна - на запад от Коларовския разлом (Зидаров и др., 1966, Геофонд). Най-издигната е западната част, където се разкриват скали от най-ниските нива на Огражденския

метаморфен комплекс. Р „Конгура“ попада от двете страни на субмеридионалния Петрички разлом.

В началото на кватернера водите на плиоценските басейни, които са заемали понижените участъци, се оттичат и река Струмешница се всича в терциерните седименти. Съвременният релеф на Беласица се формира през холоцена (10 000 г.) (кватернер). Неспоеени седименти от палеогенския грабен се придвижват гравитационно и бързо деградираат релефа. Запазени са остатъци от младомиоценска денудационна заравненост по високите билни части на планината (с надморска височина 1700-1800 m).

1.9.1.3. Тип и разрядност на основните платформени морфоструктури, върху които се намира резерватът

Резерватът попада в Рило-Родопската морфоструктура, която се характеризира с блоково-разломен строеж.

1.9.1.4. Съвременен тектонско поведение на територията-издигания, потъвания, земетръсност (сеизмичен район-оценка и прогноза).

На територията на планината Беласица Подгорският разлом е най-добре изявената разломна структура. Тя е пряко свързана с развитието на Струмешкия грабен и издигането на Беласишкия хорст през плиоцен-плейстоцена. Проследява се в северното подножие на Беласица – от границата с Република Македония на запад, до с. Ръждак на изток. Характеризира се като стръмен разсед с амплитуда повече от 2-2.5 km. Активността на разлома продължава и през кватернера, в резултата на което се формират ясно диференцирани структури – Беласишкото хорстово издигане и Струмешнишкото понижение. Съвременните вертикални движения на територията на Беласица са в границите $+3 \div +4$ mm/год.

Резерватът „Конгура“ попада от двете страни на субмеридионалния Петрички разлом, по който са се осъществили лявоотседни движения с амплитуда до 500 м (Климов и др. 2010)

Според сеизмологичното райониране на България и тектонските критерии Беласица попада в Рило-Родопския район, характеризиращ се с най-висока степен на сеизмичност. Земетръсността в района е в пряка връзка със земетресенията на наша територия, и с тези извън нея. На територията на парка (резервата) сеизмичните прояви се контролират от напречните на Струмската разломна система разломни структури с почти паралелно простиране (Струмешнишки, Подгорски и Серески разломи), ограничаващи от север и юг планините Беласица и Огражден (Ботев, 2011). С най-висок прогнозиран енергетичен потенциал 7-8 степен по Рихтер (X-XI по Медведев-Шпонхойер-Карник) е Крупнишко-Кресненско земетръсно огнище. Последното земетресение, свързано с него е през 1904 г.. На югозапад в Република Македония е разположено Валандовското огнище, с чиито прояви се свързва сеизмичната активност на крайните югозападни части на Петричка област. Огнището проявява много висока активност след 24 май 2009 г., когато се активира земетресение с магнитуд 4.9 и продължителна афтершокова серия от над 1500 земетресения. И двете земетръсни огнища застрашават селищата в Петричко.

Според сеизмичното райониране на България зоната на резервата попада в район с опасност от седма степен на интензивност по скалата на Медведев, Шпонхойер и Карник.

В Приложение IV е представена *Карта на геоложкия строеж на резерват „Конгура“*.

На Фигура 4 е представена тектонската схема на резерват „Конгура“.

Фигура 4. Тектонска схема на резерват „Конгура“

1.9.2. Геоморфология на релефа

1.9.2.1. Принадлежност на територията спрямо геоморфоложкото деление на страната

Територията на резервата принадлежи към Рило-Родопската основна морфоструктура, която се характеризира с блоково-разломен строеж. Тази морфоструктура включва четири геоморфоложки подобласти: Осоговско-Беласишка, Рило-Пиринска, Западнородопска и Източнородопска (Пенин, 2007).

Осоговско-Беласишката област е планинска редица, разположена между Струмската и Вардарската разломни зони. Простира се приблизително в посока север-юг, успоредно на Струмската разломна зона. Морфографските ѝ особености позволяват поделянето ѝ на три подобласти – Осоговска, Влахино-Беласишка и Среднострumsка (Пенин, 2007). По-голямата част от планинските единици попадат в Македония (Николов и др., 2003).

Влахино-Беласишката подобласт се състои от редуващи се от север на юг планини – Влахина (с най-висок връх Ореляк – 1924 m), Малешевска (с най-висок връх Ильов вр. – 1803 m), Огражден (с най-висок връх Билска чука (Голак) – 1643m, на българска територия връх Маркови кладенци – 1523 m) и Беласица (връх Радомир - 2029 m). Билото на Влахина планина е с меридионално простиране, на Малешевска представлява вдадена на югоизток дъга. Билото на Огражден е с посока северозапад-югоизток, докато простиращата се на юг от р. Струмешница Беласица се отличава с тясно гребеновидно било и с подчертано западно-източно простиране (Пенин, 2007). На изток тези планини граничат със Струмската разломна зона. Между планините Огражден и Беласица е развита широка разломна зона на потъване – Струмешнишки грабен.

1.9.2.2. Характеристика на налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси

Речно-долинната мрежа по северния склон на Беласица е от I, II и III ранг. Долините от I ранг представляват елементарни долинни системи, които нямат притоци с оформени легла и при тях преобладава дълбочинната ерозия (ровини, оврази, промойни). Долините от II ранг се образуват при сливането на долини от I ранг и при тях освен дълбочинна се развива и странична ерозия. Долините от III ранг се образуват при сливането на долини от II ранг. При тях вече има относително равновесие на дълбочинната и страничната ерозия, но водните количества, които ги формират са, все още с добра транспортабилност. Такъв тип ранжиране на талвезите на главната река е типично за планински релеф и показва голямата роля на ерозионните и денудационните морфогенетични процеси в площта на парка (резервата).

Силоно изразеното вертикалното разчленяване на релефа е предпоставка за прояви на ерозионно-денудационно въздействие. В местата с високи стойности на вертикално разчленяване (от 360 до 510 m/km²) има голяма вероятност за генериране на големи скорости на отток и порои, които да активират релефоизменящи процеси на речна ерозия.

- денудационно-ерозионни: ерозионни бразди, ровини, долове;

Денудационно-ерозионните процеси протичат с голяма интензивност във всички части на планината Беласица и формират ерозионни бразди, ровини и оврази в оголени от почва стръмни долинни склонове.

Ерозионните процеси се проявяват активно и във високите обезлесени части на планината. По стръмните склоновете около вр. Конгур се образуват снежни лавини, провокиращи денудационни процеси.

- денудационно-гравитационни: срутища, свлачища;

В обсега на стръмните долинни склонове на река Луда Мара протичат активно денудационно-гравитационни процеси. Собствено гравитационните с голяма скорост транспортират скални материали на къси разстояния и формират срутищно-сипейни конуси. Най-стръмните наклони са характерни за централната част на резервата – в участъци на силно врязаната долина на река Луда Мара – до 52°. Най-стръмните участъци са по-характерни за западния борд на долината. В същите участъци на картата са отбелязани и срутища, както и почти отвесни стени с височина ~ 50 m.

Свлачищата и срутищата на територията на ПП „Беласица“, част от който е Р „Конгура“, заемат 7.4 ха или 0.1 % от площта; сипеите 1.1 ха, разливища – 7.2 ха (0.1%) (Лесоустройствен план, 2009).

- антропогенни: ускорена ерозия, кариерна, пътностроителна и др. стопанска дейност;

Антропогенната ерозия в площта е свързана с прокарването на неукрепени горски пътища, във връзка с които се развиват пътни ровини, оврази, оголване на скалния фундамент. Такива има по пътя, над гр. Петрич по пътя за хижа Конгур.

Като правило, в резервата са забранени всякакви човешки дейности с изключение на неговата охрана, посещение с научна цел, преминаване на хора по маркирани пътеки, събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел.

1.9.2.3. Оценка и прогноза на развитието на съвременния релеф

Състоянието на скалния фундамент и на релефа се определят от разрушителни ендеогенни и екзогенни процеси и явления с внезапно или периодически активирано действие; процеси и явления с непрекъснато действие и процеси с непрекъснато действие, водещи до внезапно проявление (Бручев и др. 1994). Като рискови процеси в площта на парка (резервата), изискващи мониторинг и контролиране, са:

Към процесите с внезапно действие или периодически активиране:

- повишена сеизмична опасност поради близост до Кресненското и Валандовското сеизмични огнища;
- свлачишно-срутищно- сипейни образувания, активирането на които се влияе от денудационно-гравитационни процеси, провокирани от големите склонови наклони, характерни за релефа на резервата и подмиващото действие на реките;
- лавинообразуване във високите части около вр. Конгур, свързано с високите склонови наклони и обезлесяването.

Към процесите с непрекъснато действие в площта на резервата са:

- образуването на скални венци, проломи и откоси, което зависи от напукаността на скалите и се развива в долинните склонове в западните части на резервата;
- екзогенното изветряне е непрекъснат процес и зависи от литоложките особености на скалите, от надморската височина, от климатичните и от биогенните процеси. На интензивно изветряне са подложени билните части, изградени от метаморфни скали, по които се образува песъчлива или песъчливо-глинеста изветрителна покривка с дебелина до 2 m. Тя е подложена на площна ерозия с образуване на ерозионни бразди в периодите на силни валежи и снеготопене;
- позитивните тектонски движения на Беласишкия хорст, поддържащи ерозионния базис на реките;
- малки нерегулирани сметища на битови отпадъци от туристи;

1.9.2.4. Карта на геоложкия строеж и Карта на релефа

Картен материал е представен в *Приложение IV. Карта на геоложкия строеж на резерват „Конгура“* и *Приложение IV. Карта на релефа в резерват „Конгура“*.

В *Свитък II* е представен *Доклад относно геологията и геоморфологията на Резерват „Конгура“* от д-р Евгения Тарасова.

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидрология и хидрография

- ##### 1.10.1.1. Основна хидроложка, хидрографска и хидробиологична характеристика на водните ресурси. Фактори, влияещи на водния режим и динамиката на водните количества, средногодишен воден баланс

Р „Конгура“ се намира в планината Беласица. Беласица се издига в най- югозападния край на България, като на нейната територия се намират само северните склонове на планината. Беласица представлява източно подразделение на Сръбско-Македонския планински масив, разположен на територията на Република България, Република Гърция и Република Македония. Тя се издига от около 300 m в основата до около 2000 m н.в. в билните части. Най-високата точка на резервата е вр. Конгур, наричан още Голям конгур (1951 m). Резерватът попада във височинния пояс от 488,5 m до 1706,9 m. Средната му надморска височина е 1105,3 m.

Специфичните климатични, геоморфоложки, хидрогеоложки и почвено-климатични условия и палеохидроложката еволюция на планината Беласица определят регионалните особености и локална специфика на речната мрежа и спецификата на водния режим на реките.

Планината Беласица съгласно схемата за хидроложко райониране попада в областта със средиземноморско климатично влияние върху отточния режим (Пенчев, 1966). Тя се характеризира с преобладаващо дъждовно подхранване и с доминиране на зимния отток. Планината Беласица попада в район А-3 – със значително средиземноморско климатично влияние върху оттока, с $K_{з/п}$ над 1, 40.

Хидрографска мрежа

- Речна мрежа

Р „Конгура“ се отводнява от р. Петричка, която носи името още Луда Мара. Тя води началото си от извор в подножието на връх Конгур, на височина над 1700 m н.в. В началото си реката протича през стръмния северен склон на вр. Конгур, като по пътя си събира малки леви и десни притоци. Първоначално р. Луда Мара протича в посока северо-изток и минава през Р „Конгура“. Преди навлизането в землището на гр. Петрич, спускайки се на височина под 800 m н.в., тя протича в посока север и образува стръмната си долина. Това е основната река, която минава през град Петрич. Името си реката носи от буйните води, които се образуват при топенето на снеговете от Беласица и обилните дъждове.

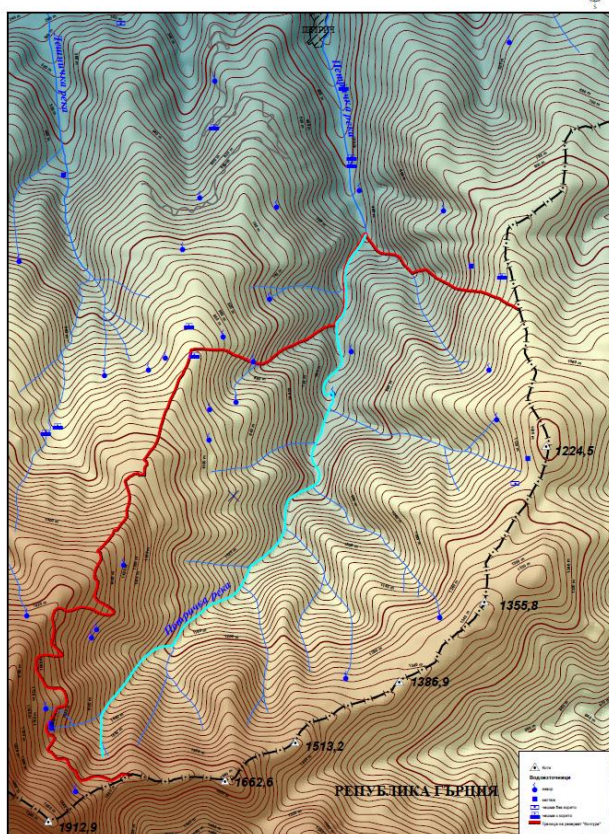
- Гъстота на речната мрежа

Северният склон на Беласица, където протича р. Луда Мара има праволинеен тектонски характер и се отличава със сравнително голяма гъстота и дълбочина на разчленението (съответно 1,5–2,0 km/km²).

Съгласно класификацията на реките (Христова, 2012 г.) река Луда Мара се определя, като малка река с дължина до 10 до 20 km. (Таблица 18).

Таблица 18. Дължина на реките

Река	Дължина на речната мрежа в границите на Р "Конгура"	Дължина на речната мрежа извън границите на Р "Конгура" до р. Струмешница	Обща дължина
	(км.)	(км.)	(км.)
Петричка река (Луда Мара)	5,9	9,5	15,36

Фигура 5. Хидрографска мрежа на резерват „Конгура“

Фактори и условия за формирането на речния отток

За протичане на хидроложките процеси доминираща е ролята на климатичните условия, които определят обема на водите, постъпващи в речните течения. Влиянието на хидрогеоложките фактори е значително при речните течения, които дренират карстовите водоносни хоризонти, формирани на територията на резервата. Влиянието на растителността върху формирането на речните води се определя от размера на горските площи, от вида на дървесните видове, плътността и възрастта на горите.

Средномногогодишна водност

Специфичните климатични и ландшафтни условия определят значителните различия във водността на отделните хипсометрични/височинни пояси (Таблица 19).

Характерно е бързото нарастване на отточния модул с нарастване на надморската височина. Водността в нископланинските части е 3,7 l/s на km² и достига до 26,9 l/s на km² в районите около 2 000 m.

Таблица 19. Модул на оттока на Беласица и Огражден по хипсометрични/височинни пояси

Хипсометричен/височинен пояс, m	Площ, F, km ²	Модул, M, l/s на km ²	Водно количество, Q, m ³ /s	Обем на оттока, W, 10 ⁶ m ³
Над 1600	22,4	26,93	0,60	19,02
600- 1600	1163,84	12,44	14,48	456,56
300-600	406,40	3,76	1,53	48,13
над 300	1592,64	10,43	16,61	523,17

Източник: Природният и икономическият потенциал на планините в България, т.1, Природни ресурси

Генетична структура на речните води

Река Луда Мара се отнася към по-постоянните водни течения, които протичат през планината Беласица. Това се обуславя от факта, че реката дренира подземни води. В резултат от преобладаващите повърхностни (склонови) води, реката има подчертан пороеен режим и образува епизодични прииждания и наводнения. Интензивните ерозионни процеси и транспортната енергия на пороищата се потвърждават и от мощните наносни конуси, формирани в нейното устие.

Средногодишен баланс на отделните водни течения и общо за резервата

Речният отток се обуславя от влиянието на физикогеографските фактори. Тяхното отражение върху речния режим е особено изразително върху сезонното разпределение на оттока.

- Фазово разпределение на речния отток

Във вътрешногодишните колебания на речния отток се обособяват две основни отточни фази, които се повтарят ежегодно и преходни, ограничени между основните, които нямат подчертана ежегодна периодичност. Основните фази са пълноводие и маловодие. В зависимост от надморската височина се диференцират три типа отточен режим (Таблица 20).

Таблица 20. Характеристики на типовете отточен режим на Пограничните планини

н.в., (m)	Отточни фази			Тип отточен режим
	Пълноводие	Маловодие	Преходна	
400-1000*	XI-VII	VIII-X		континентално-средиземноморски
1200-1400	II-VII	VIII-X	XI-I (м)	умереноконтинентален
1600-2200	III-VII	VIII-IX	X-XI (п) XII-II (м)	високопланински

*Отточен режим на територията на резерват „Конгура“

В хипсометричния пояс (от 400 до 1000 m н.в.) отточният режим е континентално-средиземноморски тип и се характеризира с една фаза на пълноводие (XI-VII) и една фаза на маловодие (VIII-X). Зимно-пролетното пълноводие се формира в резултат на значителните валежи през този период.

От 1200 до 1400 m н.в. – пълноводие (II-VII) и маловодие (VIII-X) и преходна фаза от XI – I (умерено - континентален тип).

От 1600 до 2200 m н.в. – пълноводие (III-VII), маловодие (VIII-IX); вторично пълноводие (X-XI) и вторично маловодие (XII-II) - високопланински (Христова, 2004) или умерено и преходноконтинентален клас, високопланински подклас и I A₂ тип (Зяпков и др. 1989).

- Сезонно разпределение на речния отток

Най-големи водни маси във височинния пояс 600-1200 m н.в. се формират през зимно-пролетния сезон – около 70%, докато през лятно-есенния сезон намаляват на 5 – 7% от годишния обем. В пояса 1400 – 2000 m н.в. най-големи водни маси се формират през пролетно-летния сезон – около 70%, като през есента и зимата количеството на

формираните водни маси нараства до към 10-11% от годишния отток. Останалите водни маси се оттичат през преходните сезони. Очевидно сезонните разлики доказват контрастните колебания на водния режим (Таблица 21).

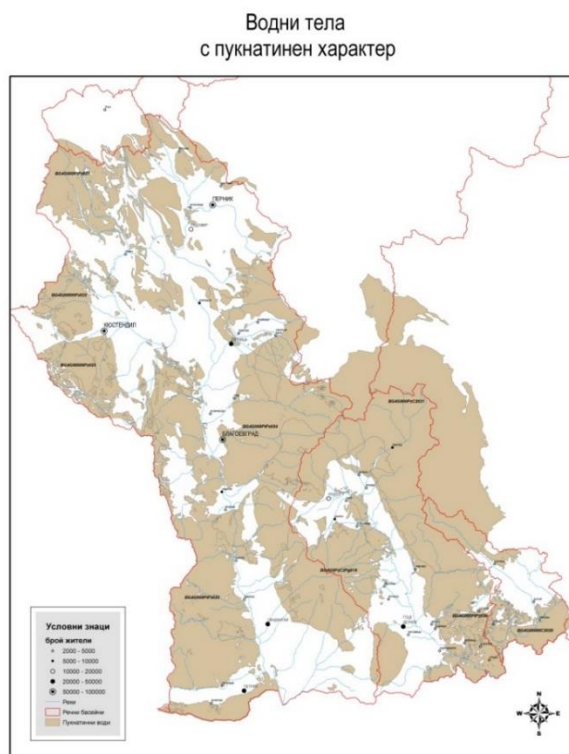
Таблица 21. Сезонна структура на речния отток (% от годишния отток)

H, m	Зима	Пролет	Лято	Есен	Год.
400	29,9	45,3	19,2	5,6	100
600	30,6	44,3	19,7	5,5	100
800	29,4	43,4	21,4	5,8	100
1000	26,4	42,6	24,8	6,2	100
1200	21,3	41,2	30,5	7	100
1400	15,8	38,8	37,4	8	100
1600	12,3	34,7	43,9	9,1	100
1800	10	30,9	49	10,1	100
2000	8,4	27,8	52,7	11,1	100
2200	7,1	25,4	55,2	12,3	100

1.10.1.2. Оценка на естественото състояние на местата с високи подпочвени води, водните площи, течения и прилежащите им брегови зони

Беласица представлява линейна хорстова морфоструктура, изградена от докамбрийски (архайски и протерозойски) метаморфни скали (гнайси, слюдени шисти със серпентинови тела) (Кр. Стоянов, 2004). В тях се акумулират пукнатини безнапорни подземни води със съществени, но променливи естествени запаси. Водоносните хоризонти се подхранват от валежни води и се дренират предимно от маловодни извори.

На територията на природен парк „Беласица се формират предимно пукнатинни подземни води, които са обособени в ПдВТ „Пукнатинни води в Беласишко – Огражденски–Малешевско–Осоговски метаморфити”, Код: BG4G00PtPz025. (Фигура 6). Площта на водното тяло е 1561 нп². Мощността на водовместващите слоеве достига 750-800 m. Представени са от двуслюдни гнайси и шисти. Те са слабо водоносни и имат ниски филтрационни свойства. Средната водопроводимост е под 50 m²/дн. Коефициентът на филтрация е под 2 m/дн. Площта на зоната на подхранване е 1520 km². Средният модул на подземния отток е 0,5 l/sec/km². Подхранването на тялото е предимно от валежите. Типът на водоносния хоризонт е безнапорен. Връзката между повърхностни и подземни води е затруднена. Не са идентифицирани водни или сухоземни екосистеми, или повърхностни водни тела, с които подземното водно тяло е свързано.

Фигура 6. Водни тела с пукнатинен характер

Пукнатините изворни води в планината са студени и пресни, хидрокарбонатни (по/рядко хидрокарбонатни, калциеви сулфатни) с минерализация 0,1 – 0,3 g/l.

Таблица 22. Йонен състав на подземните води по данни от собствен мониторинг, организиран при разработването на план за управление на ПП „Беласица“

Пункт	HCO ₃ ⁻	SO ₄ ²⁻	Cl ⁻	Ca ²⁺	Mg ²⁺	Na ⁺	K ⁺
р. Луда Мара - Въндева чешма	318,2	33,886	2,5	41,651	28,282	3,787	2,059

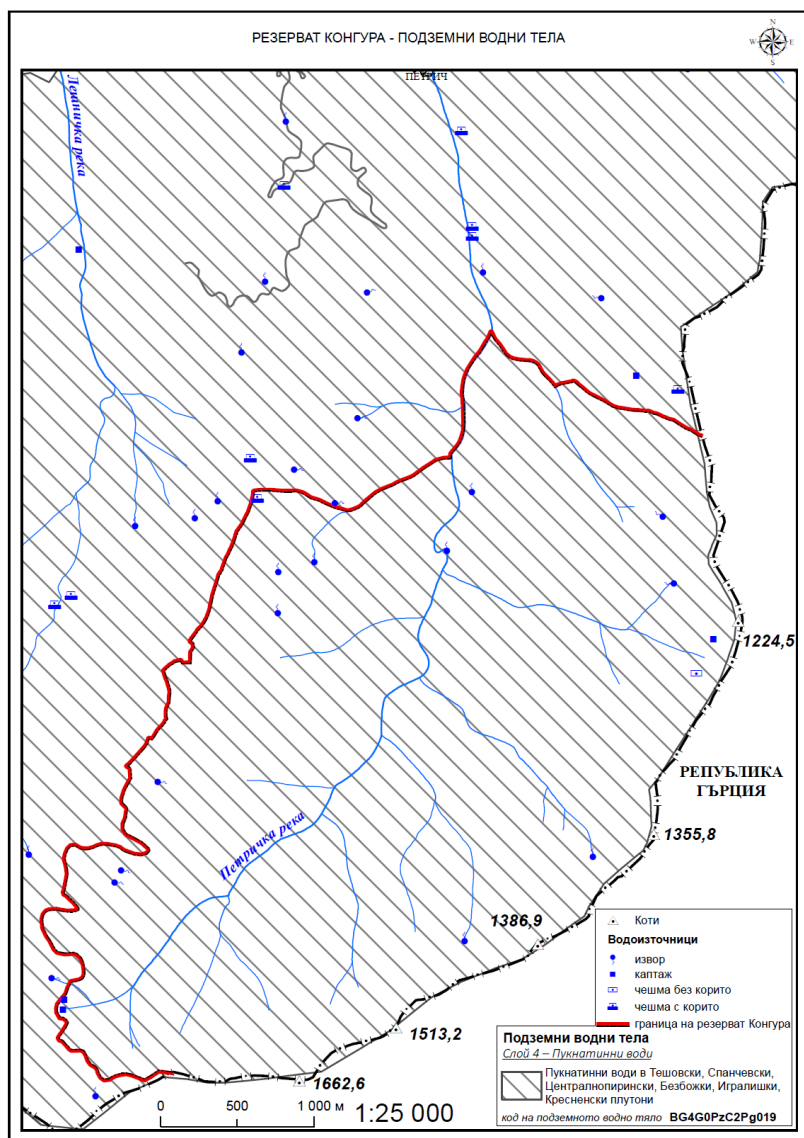
Експлоатационните ресурси на ПдВТ са представени в Таблица 23.

Таблица 23. Експлоатационни ресурси на ПВТ, код BG4G00PtPz025 към м. юни 2010 г.

РЕГИСТЪР НА ЕКСПЛОАТАЦИОННИТЕ РЕСУРСИ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДНИ ТЕЛА КЪМ МЕСЕЦ ЮНИ 2010 г. В БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ ЗАПАДНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН												
№ по ред	Име на водното тяло	Код на подземното водно тяло	Площ, km ²	Естествени ресурси l/sec	Модул на подземен поток	Коефициент на експлоатация	Експлоатационни ресурси l/sec	Категория на експлоатационни ресурси			Разрешено годишно черпене (m ³)	Разрешено годишно черпене (l/sec)
								ЕР 1	ЕР 2	ЕР 3		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Слой 1 - Кватернер												
Пукнатинни води в Беласишко-огражденско малешевско-осоговски метаморфити	BG4 G00 PtPz 025	1561	152	0,5	0,6	91,2			45,6	45,6	736390	23,35

Източник: БД ЗБР, Благоевград

Резерватът „Конгура“ е разположен във височинните пояси с голяма надморска височина и следователно неговата територия не е повлияна от антропогенната дейност. Това предполага, че речните течения и прилежащите им брегови зони са запазили естественото си състояние. Подземните води на територията на резервата са представени само от пукнатини води, поради което не се откриват места с високи подпочвени води.

Фигура 7. Карта на подземните водни тела в резерват „Конгура“

1.10.1.3. Карта на хидрографската мрежа.

Хидрографската мрежа е представена в Приложение IV. Карта на хидрографската мрежа в резерват „Конгура“.

1.10.1.4. Карта на геоложкия строеж и геолого-хидрогеоложки разрези в района на резервата

Не е приложима.

В Свитък II. Доклад относно проучването на хидрологията и хидробиологията на Резерват „Конгура“ от д-р Даниела Златунова

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

Според почвените проучвания в М 1:10 000 (архив на ИПАЗР „Н. Пушкиров“) на територията на резерват „Конгура“ са разпространени следните почвени единици (Фигура 8).

Вид почва	Хектари	%
Канелени горски, плитки, средно и силно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти	310.66	23.7
Кафяви горски, плитки, средно и силно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти	1000.14	76.3
Обща площ, ха	1310,8	100.0

Фигура 8. Почвени различия в резерват „Конгура“

Канелени горски почви, плитки, средно до силно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти (Litosols)

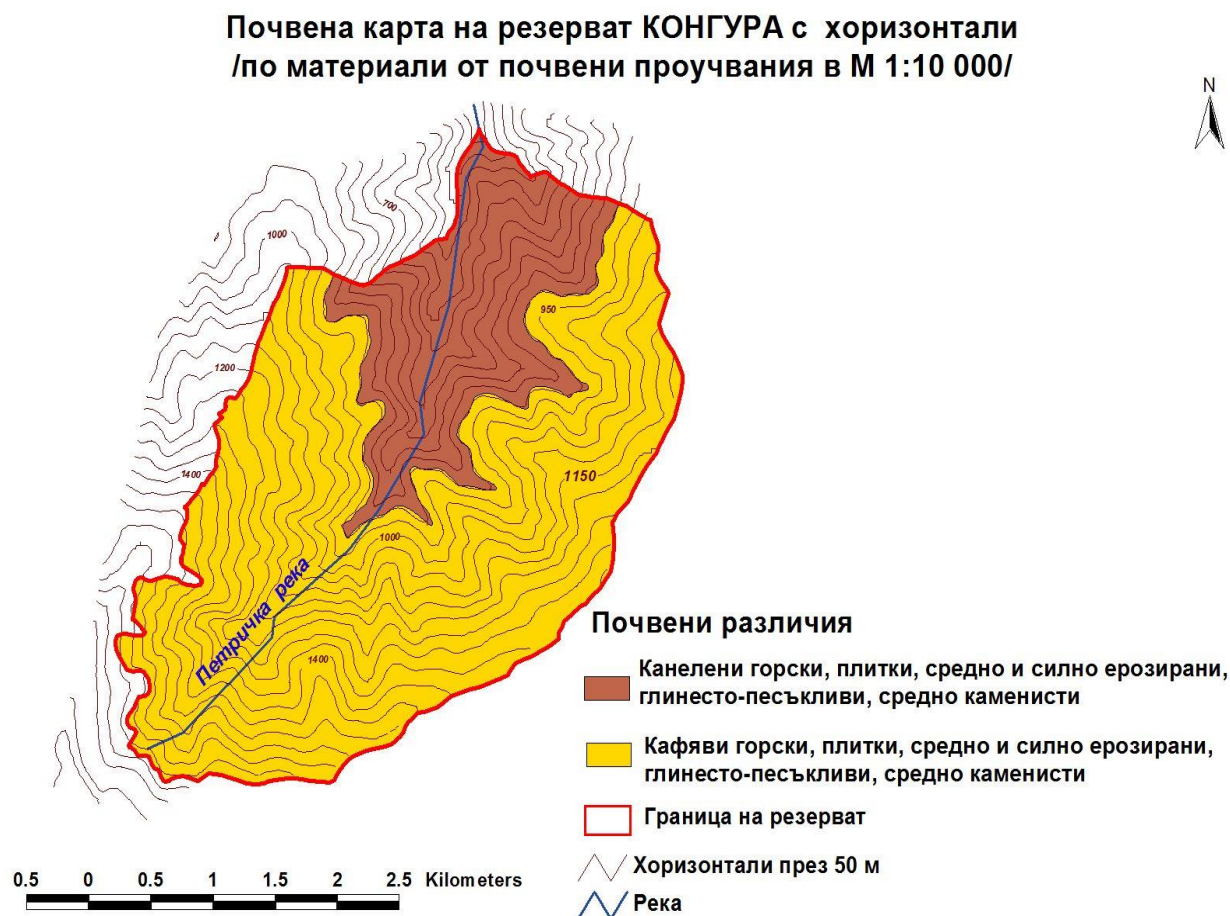
Според изготвената почвена карта на резервата Канелените горски почви заемат 24% от територията. Плитките канелени горски почви имат силно скъсен профил от типа aBf(Af) - D, състоящ се от маломощен хумусен (A) или смесен (AB) повърхностен хоризонт, с жълтеникаво-кафяв цвят, рохкаво сложение и дребно-зърнеста структура. Под него следва твърда почвообразуваща скала. Механичният състав е глинесто-песъклив, като песъкливата фракция обикновено е в стойности над 70% от общия обем на хоризонта. Съдържанието и запасите с хумус ги определят като беднохумусни, слабозапасени с органично вещество почви. Почвената реакция е кисела ($pH \leq 5,5$). Карбонати не се установяват.

Кафяви горски почви, плитки, средно до силно ерозирани, глинесто-песъкливи, средно каменисти (Regosols)

Кафявите горски почви заемат 76% от територията на резервата (Фигура 9). Те притежават профил от типа A0-Aчимf-BCf-CD. Горската постеля е изградена от непълно разложени растителни остатъци. Под нея се намира тъмен хумусно-акумулативен хоризонт с мощност 10-13см с рохкаво сложение, зърнеста структура и глинесто-песъклив механичен състав. Преходният BC хоризонт е безструктурен и съдържа в основната си маса едри и по-дребни фрагменти от изветрялата почвообразуваща скала. Механичният състав е глинесто-песъклив – физичната глина е под 20%, а песъкливата фракция съставлява над 60% от общия обем на повърхностния хоризонт. Почвата е средно камениста, съдържа 10-20% камъни и чакъли от общия си обем. Съдържанието и запасите на хумус в повърхностния хоризонт са по-високи в случаите на вторично затревяване или наличие на горска постеля и тогава Кафявите горски почви се определят като почви с високо съдържание и високи запаси на органично вещество. Почвената реакция е кисела. Карбонати не се установяват по целия профил, както и в изветрелите почвообразуващи материали.

Водно-въздушни свойства

Лекият механичен състав и изразената каменистост на главните почвени различия, разпространени на територията на Р «Конгура» обезпечават благоприятните им водно-въздушни свойства. Процеси на повърхностно преовлажняване се наблюдават при някои кафяви горски почви над 1000 м.н.в., които в периода на есенно-зимния максимум на атмосферните валежи натрупват по-високи запаси от влага в профила, имат скъсен период на засушаване и не претърпяват дефицит на продуктивната почвена влага (Желязков, Тимушева, 1980).

Фигура 9. Почвена карта на Р „Конгура“

1.11.2. Почвени процеси

1.11.2.1. Места с установени ерозионни процеси (при наличие) – вид, степен и др.

Моделът за оценка на интензивността на площната водна ерозия на почвите се основава на оценки за потенциалния и действителния ерозионен риск, които са извършени чрез адаптация за условията на България на модел за прогнозиране на вероятните средногодишни почвените загуби от ерозия. Моделът е разработен в САЩ за целите на противоерозионното проектиране (Wischmeier и Smith, 1965, 1978) и е известен като Универсалното Уравнение за Почвените Загуби (Universal Soil Loss Equation – USLE):

$$A = R.K.LS.C.P \quad (1)$$

Където:

- А са прогнозните средногодишни почвени загуби, t ha⁻¹,
- R е индексът за ерозионността на дъждовете, MJ mm ha⁻¹ h⁻¹,
- K е индексът за податливостта на ерозиране на почвата, t ha h MJ⁻¹ ha⁻¹ mm⁻¹,
- LS е топографският индекс,
- C е индексът за почвозащитното действие на растителността,

- Р е индексът за почвозащитно действие на приложените противоерозионни мерки. Четиридесет години след разработването му USLE продължава да е един от най-широко използваните модели, използвани за оценка на риска от площна водна ерозия (Русева, Св. и др., 2007).

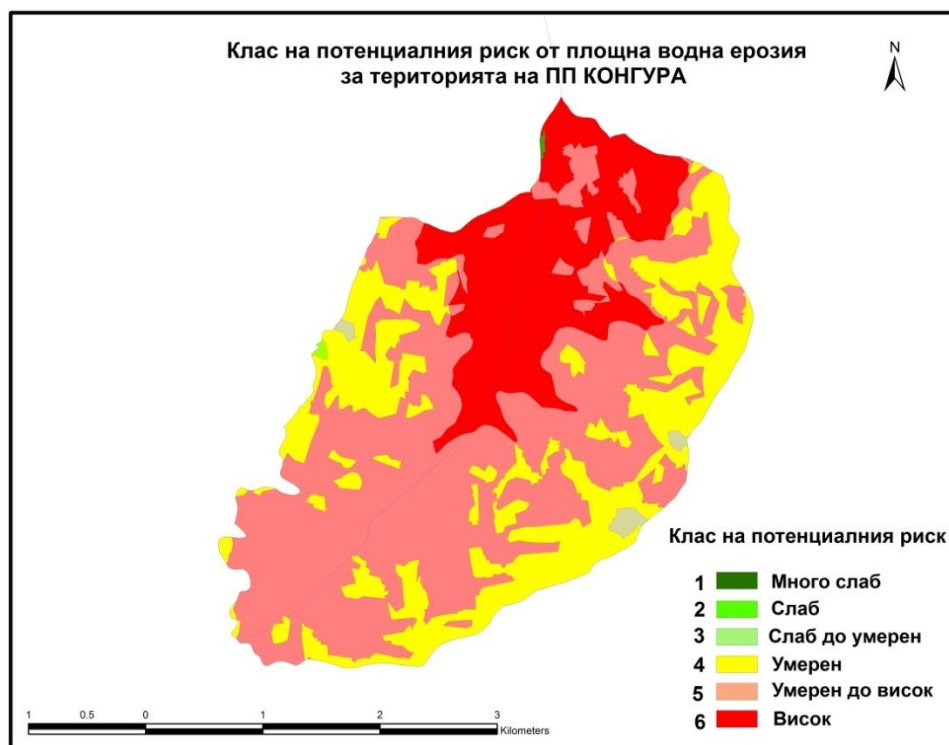
Вземайки под внимание всички фактори, влияещи върху интензивността на ерозионните процеси, са изготвени карти за потенциалния и действителен риск от ерозия в Р „Конгура“ (Фигура 10 и Фигура 11).

Таблица 24. Класификация на потенциалния риск от площна водна ерозия

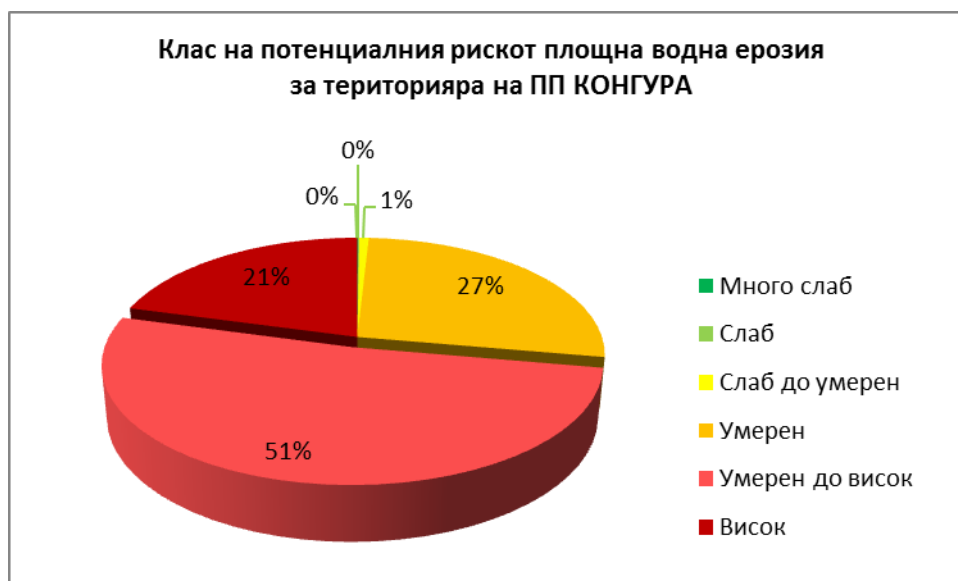
Клас на потенциален риск от площна водна ерозия		Количество ерозирана почва, $t\ ha^{-1}\ y^{-1}$
1	Много слаб потенциален риск	$>0 \leq 5$
2	Слаб потенциален риск	$>5 \leq 10$
3	Слаб до умерен потенциален риск	$>10 \leq 20$
4	Умерен потенциален риск	$>20 \leq 40$
5	Умерен до висок потенциален риск	$>40 \leq 100$
6	Висок потенциален риск	$>100 \leq 200$
7	Много висок потенциален риск	> 200

1.11.2.2. Карта на почвите в резерват „Конгура“

Получената Карта на потенциалния риск от ерозия за територията на Р "Конгура" има следните характеристики.

Фигура 10. Клас на потенциалния риск от площна водна ерозия - 1

Фигура 11. Клас на потенциалния риск от площна водна ерозия - 2

От възможните 7 класа за територията на Р "Конгура" са получени 6 класа потенциален риск, като най-голям е делът на 5 клас, следван от 4 клас и 3 клас – Фигура 10 и Фигура 11. Действителният риск от ерозия обаче е проявен в по-малка степен, тъй като върху интензивността на този деградационен процес влияние оказва растителността, съдържанието и качеството на хумус в почвите, защитното действие на горската постеля и чимът.

Таблица 25. Класификация на действителния риск от площна водна ерозия

Клас на действителен риск от площна водна ерозия		Действително количество ерозирана почва, t ha-1 y-1
1	Много слаб действителен риск	< T*
2	Слаб действителен риск	T – 3
3	Слаб до умерен действителен риск	3 – 5
4	Умерен действителен риск	5 – 10
5	Умерен до висок действителен риск	10 – 20
6	Висок действителен риск	20 – 40
7	Много висок действителен риск	> 40

* допустими годишни почвени загуби от ерозия

Фигура 12. Клас на действителния риск от площна водна ерозия - 1

Фигура 13. Клас на действителния риск от площна водна ерозия - 2

От представените фигури е видно, че почвите на територията на Р "Конгура" са със „Слаб“ и „Много слаб“ действителен риск от площна водна ерозия.

От получения резултатен пласт на ГИС за Р "Конгура" за действителния риск от площна водна ерозия се установи, че от противоерозионно третиране и подобрителни мероприятия се нуждаят най-вече пасищата и мерите, разположени върху канелени горски почви плитки, средно и силно ерозирани и кафяви горски почви, плитки, средно и силно ерозирани.

В Приложение IV е представена Карта на почвите в резерват „Конгура“.

В Свитък II е представен Доклад относно почвите на Резерват „Конгура“ от д-р Росица Илиева.

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

За биологичната характеристика са използвани актуалните данни от проучванията в процеса на разработване на Плана, както и съществуващи резултати от минали проучвания, списъци и данни, като основа за сравнителен анализ и оценки.

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Биологична характеристика на екосистемите и биотопите

1.12.1.1. Коренни и производни екосистеми

По време на теренните изследвания повечето установени биотопи (над 96% от площта на резервата) бяха отнесени към коренната растителност, тъй като всички те представляват елементи на естествената растителна покривка. Вероятно защитаването на територията под формата на резерват е възпрепятствало трансформирането на първичната растителност. Като производни бяха отнесени единствено горските култури от бял бор, смърч и дугласка ела, както и храстовите и тревни екосистеми.

1.12.1.2. Обща класификация на биотопите

На територията на резервата бяха установени както горски, така и храстови и тревни екосистеми, като горските заемат над 97 % от площта. От тях най-широко разпространена е екосистемата на буковите гори. Екосистемата на обикновения кестен се среща в ниските части на резервата, под пояса на бука, а тази на източния чинар заема тясна ивица по дължината на главното дърво. Азонално и с малка площ е представена екосистемата на зимния дъб, заемаща южен склон. Макар и на малки площи, в рамките на резервата бяха установени няколко производни екосистеми, представляващи горски култури.

Храстовите и тревни екосистеми бяха локализирани преобладаващо по периферията на резервата. В по-високите части храстовите екосистеми са доминирани от сибирска хвойна, а на по-ниска надморска височина, с по-високо обилие и покритие са глога, шипката и трънката.

I. Горски екосистеми

1. Екосистема на горите от бук

1. Биотоп на монодоминантните букови гори

2. Биотоп на горите от бук и други широколистни дървесни видове

2. Екосистема на горите от обикновен кестен

3. Биотоп на горите от обикновен кестен и други широколистни дървесни видове

3. Екосистема на горските култури на дугласката ела

4. Биотоп на горите от дугласка ела

4. Екосистема на горските култури на смърча

5. Биотоп на горите от смърч

5. Екосистема на горските култури на бял бор

6. Биотоп на горските култури от бял бор

6. Екосистема на горите от зимен дъб

7. Биотоп на горите от зимен дъб и други широколистни дървесни видове

7. Екосистема на горите от източен чинар

8. Биотоп на горите на източния чинар

8. Екосистема на горите от водния и келявия габър

9. Биотоп на горите на водния и келявия габър

9. Екосистема на мъртвата дървесина

10. Биотоп на мъртвата дървесина в горските ценози

II. Храстови екосистеми

1. Екосистема на субалпийските храстови съобщества

11. Биотоп на сибирската хвойна

2. Екосистема на широколистните храстови съобщества

12. Биотоп на широколистните храсталаци

III. Тревни екосистеми

1. Екосистема на субалпийските тревни съобщества доминирани от туфести житни видове

13. Биотоп на субалпийската тревна растителност доминирана от туфести житни видове

2. Екосистема на субмедитеранските ксеротермни съобщества

14. Биотоп на субмедитеранските сухи тревни съобщества

3. Екосистема на съобществата на орловата папрат

15. Биотоп на орловата папрат

4. Екосистема на съобществата на горския вейник

16. Биотоп на горския вейник

5. Екосистема на съобществата на обикновения бърз

17. Биотоп на рудералната растителност с обикновен бърз

1.12.1.3. Преглед на литературните данни за минали проучвания на видовете и екосистемите в резерватната територия

Проучванията, които разглеждат растителното и хабитатно разнообразие на планината Беласица, на територията на която попада и резерват „Конгура“, са ясно неравномерни. От една страна значителен е броят на научните публикации, които изследват синтаксономията, екологията, запасите и състоянието на екосистемите на обикновения кестен, който заема

едва 9% от площта на резервата. От друга страна останалите дървесни екосистеми, както и храстовата и тревната растителност са силно negliжирани в това отношение. Литературните източници са представени в *Свитък II. Доклад относно проучването на екосистеми, биотопи и растителност в резерват „Конгура“*.

1.12.1.4. Анализ на съвременното състояние на екосистемите и промените, настъпили в исторически план

В преобладаващата си част установените екосистеми са първични и се явяват естествен компонент на растителността в района. Едва 34 ха или 3 % от територията на резервата са производни.

От многобройните проучвания на кестеновите гори на Беласица може да се направи изводът, че те са подложени на деградационни процеси. С течение на времето хабитатът се засушава и се наблюдават сукцесионни изменения на изместване на кестена от други сенкоиздържливи видове. Също така е установена по-висока степен на нападане от вредители по кестена при по-старите гори.

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Класификация на растителността

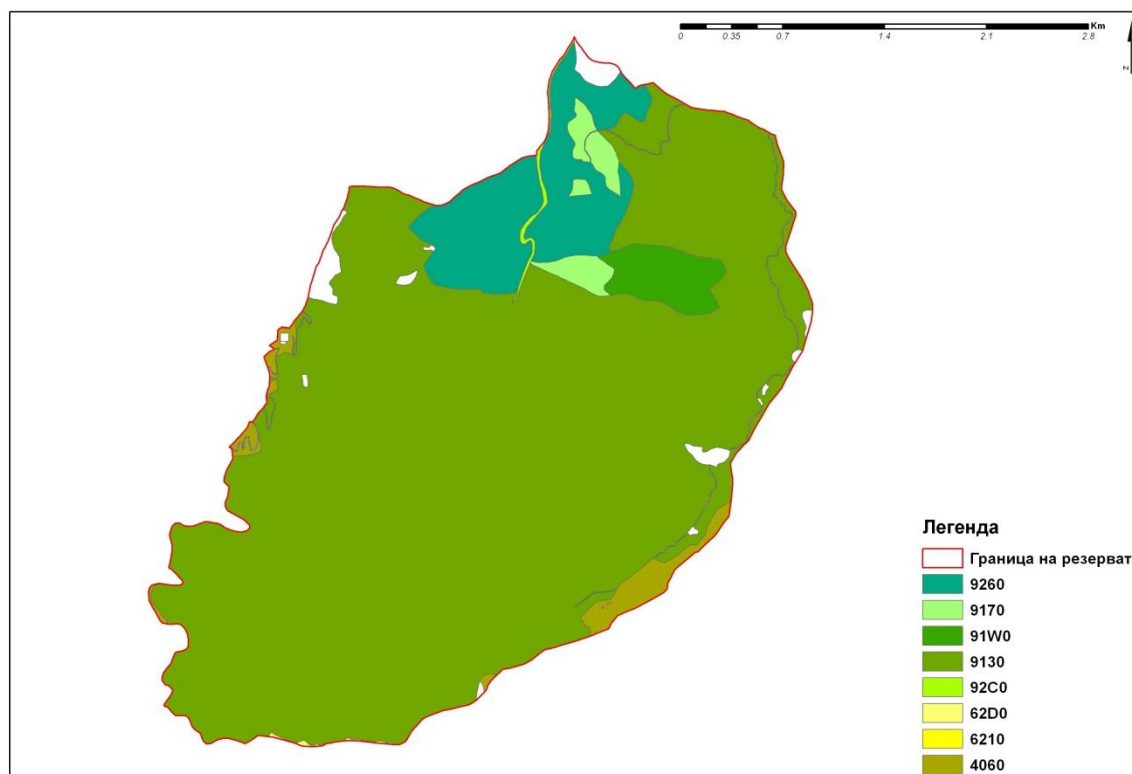
1.13.1.1. Инвентаризация на местообитанията на територията на резервата: класификация на местообитанията, описание на класифицираните единици и плотно разпределение

При проучване на растителността бяха установени 19 хабитатни типа от EUNIS класификацията като 8 от тях са с консервационен статус поради наличието им в приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие и Директива 92/43/ЕИО. Консервационно значимите местообитания заемат общо над 98% от територията на резервата и представляват естествена компонента на растителната покривка на страната.

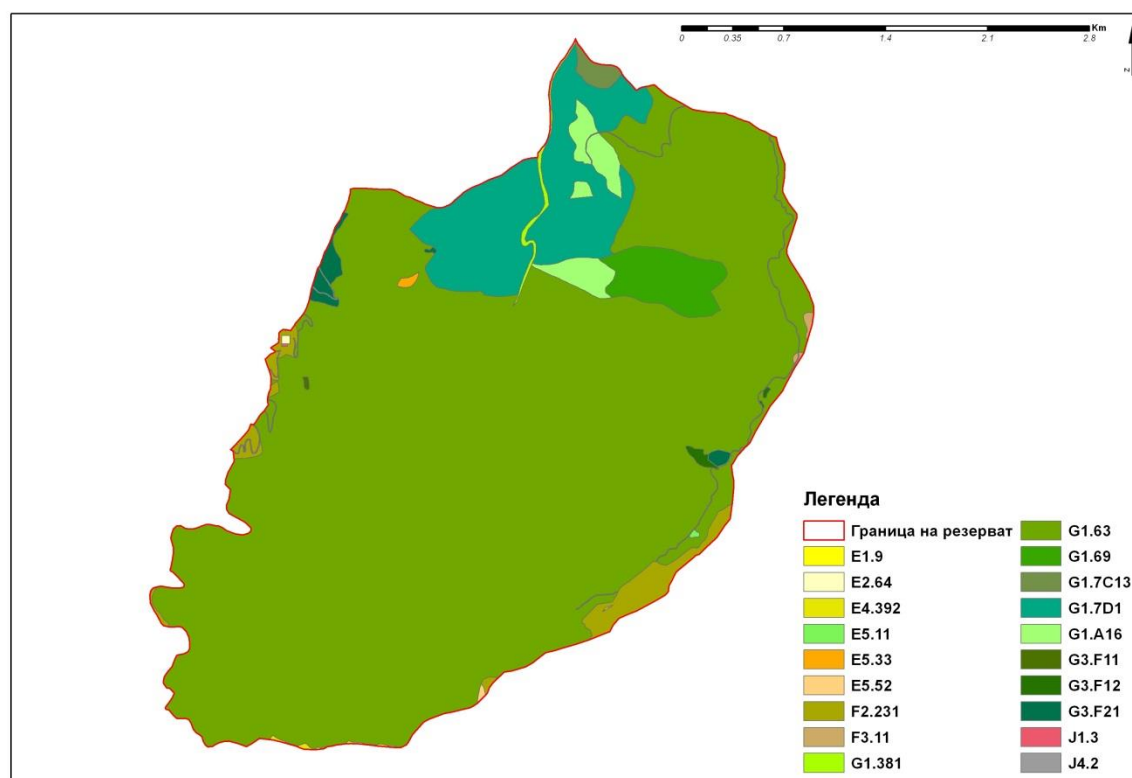
Подробна информация за класификацията на местообитанията е представена таблично в *Приложение II-1.13.1. Класификация на местообитанията в резерват „Али ботуш“*.

1.13.1.2. Карта на видовете местообитания

Карти на местообитанията по Директива 92/43/ЕЕС и по EUNIS са представени на Фигура 14 и Фигура 15.

Фигура 14. Карта на местообитанията в резерват "Конгура" от Директива 92/43 ЕЕС

Фигура 15. Карта на местообитанията в резерват "Конгура" по EUNIS

В Приложение IV е представена Карта на видовете местообитания на територията на резерват „Конгура“.

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на екосистеми, биотопи и растителност в Резерват „Конгура“ от гл. ас. д-р Кирил Василев и докторант Христо Педашенко.

1.13.2. Характеристика на горскодървесната растителност

1.13.2.1. Исторически преглед за управлението и ползването на горите в резерват „Конгура“

Управлението на Р „Конгура“ до 2000 г. се извършва от ДЛ „Петрич“.

Горите в района на сегашното ТП „ДГС Петрич“ до 1938 година са стопанисвани от Санданското административно лесничейство. През същата година е открито Петричкото реверно лесничейство със седалище в с. Камена, което към края на годината е преместено в гр. Петрич. До 1963 година границите на Петричкото и Санданското лесничейства са променяни няколко пъти, но горите в района на резервата са останали на стопанисване и охрана от Петричкото реверно лесничейство. Преди 1942 година от горите в границите на сегашния резерват са добивани единствено дърва за огрев за местното население. Стопанската експлоатация от територията започва след тази година.

Р „Конгура“ включва бившите територии на резерват „Скошник“, създаден през 1954 година. Още тогава, с обособяването му, в зоната на резервата са въведени ограничения в ползването от горите. В Р „Конгура“ е забранено извеждането на сечи, поради което за регламентирано ползване от защитената територия не може да се говори. В исторически план преди този период може да се предполага, че територията, попадаща в обхвата на резервата, е била основно предмет на ползване, свързано с добив на дърва за битови нужди от страна на местното население. Конкретно за обекта на опазване – обикновения кестен (*Castanea sativa*), съществуват достатъчно исторически сведения за ползване на кестенови дървета (основно от местното население) в строителството, бъчварството и столарството, тъй като дървесината му е много ценна поради устойчивост на гниене. От дървесината на кестена се получава въглен, който се използва при производството на барут, и др. Поради наличието на дъбилни вещества кората, листата и семенните обвивки на кестена пък се използват в бояджийската промишленост за получаване на сивокафява и червенокафява боя.

След обявяването на защитената територия през 1985 година от органите, отговарящи за охраната – ДГС „Петрич“ до 2000 г. и след това от МОСВ, няма данни за извършени нарушения по отношение на нерегламентиран добив на дърва.

Функционално свързана с резервата е ЗМ „Бабите“, бивша буферна зона.

1.13.2.2. Разделяне на площта на отдели и подотдели

Общата площ на инвентаризираните горски територии в Резерват „Конгура“ е 1291.4 ха. Тази площ е разделена на 20 отдела и 164 подотдела.

- С цел удобство и приемственост е запазена досегашната номерация на отделите.

- Подотделите са обособени на база КВС, таксационните показатели на дървостойите, както и отделните типове местообитания.
- За всеки подотдел е изготвено таксационно описание, включващо следната информация - номер на отдел и подотдел, вид на подотдела, площ в хектари, вид на гората, функционална група, собственост, процент на правостъбленост, строеж и състояние на насажденията или културите, горскостопанското райониране (област, подобласт, растителни пояси и подпояси), надморска височина, изложение, част от релефа, наклон, почвен тип (подтип), механичен състав, каменливост, плътност и дълбочина на почвата, основна скала, богатство, влажност, нелесопригодност, тип месторастение, бъдещ състав и ерозия, бонитет, описание на сегашния състав на гората по дървесен вид, произход, повреди, възраст, пълнота, височина, бонитет, среден диаметър на стъблата, запас на 1 ха и на цялото насаждение, констатираните повреди по дървесната растителност по вид и степен на увреденост; подлесна и храстова растителност, подраст, стопански клас и други особености.

Карта на отделите и подотделите на резерват „Конгура“ е представена в Приложение IV.

Таксационните описания по отделите и подотделите на резерват „Конгура“ са представени в Приложение III. Инвентаризация на горите.

1.13.2.3. Оценка и мониторинг на площите, структурата и функциите на горите.

Обща характеристика на горскодървесната растителност

А. Горскорастително райониране

Съгласно „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България“ (2011 г.), територията на Р „Конгура“ попада в **Южно крайграничната горскорастителна област (Ю), подобласт Пиринска (П)**. Във вертикално отношение, горите в резервата са разположени в диапазона 450-1600 м н.в., т.е. има сравнително високо поясно деление, предопределено и от немалката площ на защитената територия.

В Таблица 26. Разпределение на дървопроизводителната площ по надморска височина е показано разпределението на дървопроизводителната площ по надморска височина. Преобладават терените с надморска височина от 901 до 1000 м, които заемат 18.6 % от дървопроизводителната площ на резервата и тези от 1101 до 1200 м н.в. с 16.4 %. Найвисоката точка на резервата е при подотдел 155 е – 1600 м н.в., а най-ниската е 450 м н.в. в долната част на подотдел 167-1.

Таблица 26. Разпределение на дървопроизводителната площ по надморска височина

Надморска височина, м	Площ, ха	Дял, %
401-500 м	4.5	0.4
501-600 м	27.6	2.2
601-700 м	59.3	4.6
701-800 м	121.1	9.5
801-900 м	110.0	8.6
901-1000 м	237.7	18.6
1001-1100 м	95.9	7.5
1101-1200 м	209.9	16.4
1201-1300 м	147.3	11.5

Надморска височина, м	Площ, ха	Дял, %
1301-1400 м	100.6	7.9
1401-1500 м	123.5	9.6
1501-1600 м	40.5	3.2
всичко	1277.9	100.0

Разпределението на дървопроизводителната площ е с голямо преобладание на сенчестите (80.8%) над припечните (19.2%) изложения. Във връзка с особеностите на релефа следва да бъдат направени следните най-общи изводи:

- В условията на планинския терен релефът има важна роля за формирането на горските типове месторастения. Той влияе главно по отношение степента на почвеното овлажняване, на количеството светлина и топлина, от които елементи зависи до голяма степен продуктивността на растителните формации. Относително високите различия в надморската височина, наклона и изложението на склоновете създават коренно различни лесорастителни условия - климатично и почвено плодородие, които обуславят от своя страна наличие на десет типа горски месторастения.
- Въпреки че 97.5% от територията е разположена на стръмни и много стръмни терени, достъпът до територията на резервата е улеснен благодарение на автомобилния път до хижа „Конгура“, както и на множеството пътеки, тръгващи от гр. Петрич и навлизащи в територията на защитената територия, най-вече до кестеновите местообитания, предполагащо нерегламентирана човешка дейност и затруднение при изпълнението на основната цел при стопанисването му, а именно опазване естествените насаждения от обикновен кестен.

Б. Растителност

Неголемите разлики във вертикалния профил, характера на теренните форми, климатичните и почвени условия определят и неголямо видово разнообразие на горскодървесната растителност в района на резервата. Дървесните видове, които са основни за резервата, са бук, обикновен кестен, зимен дъб, келяв габър, воден габър и чинар. Те формират различни комбинации по между си. С по-слабо или единично участие в състава се срещат ива, клен, трепетлика, шестил, явор, габър, планински бряст, сребролистна липа, планински ясен и др.

Подпоясът на заливните и крайречни гори е представен от две насаждения от източен чинар с участие на обикновен кестен, воден габър, габър.

Естествената растителност в **подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори** е представена от смесени насаждения от воден габър, зимен дъб и келяв габър и съпътстващите ги дървесни и храстови видове. Издънковите формации са на бедни месторастения с ниска продуктивност – обикновено V бонитет.

В Подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (600-800 м н.в.) се разполагат кестеновите дървостои с участие основно на бук и с по-слабо участие на габър, зимен дъб и воден габър в състава на насажденията.

В подпояса на нископланинските гори от горуи, бук и ела (800-1500 м н.в.) са

разположени високобонитетните, високостъблени букови насаждения.

В резервата при инвентаризацията са констатирани създадени, нетипични за района, иглолистни култури от бял бор на възраст 25 години (отд. 162 „з“, 164 „г“, „д“, „з“), смърч (отд. 151 „г“) на възраст 40 години и зелена дуглазка (отд. 149 „а“, „г“, 150 „а“) на възраст 40-50 години.

В. Типове месторастения

Типът месторастение е основна таксономична единица. Той се образува под въздействието на глобални фактори – климат, почва, хидрология, така и на местни фактори, като форма на терена, изложение, антропогенна дейност. Типът месторастение се разглежда като определена горска площ с относително еднакви производителни възможности. Границите на типа месторастение се определят от еднородността на елементите, които го формират и които обуславят относителната еднородност на състава и производителността на дървесната растителност.

Определящо значение за формирането на конкретните типове месторастения имат микрорелефните форми, обуславящи и съответните микроклиматични условия. Под прякото въздействие на микрорелефните дадености първо са формирани различните типове почви, второ са разпределени по различен начин количествената слънчева радиация в зависимост от изложението и частта на релефа, а от там и хидротермичния режим на почвата, който обуславя и съответния хранителен режим. При еднакви други условия типовете горски месторастения се определят на базата на подтиповото разнообразие на генетичния тип почва, а в отделни случаи и на базата на самия тип почва. Въздействието на изброените фактори за формирането на конкретните типове месторастения е комплексно и неделимо, както е комплексен и неделим ефектът, който тези фактори оказват върху развитието на определената горскодървесна растителност. В резултат на тази взаимовръзка се формира една динамично развиваща се във времето и пространството действителност, каквато е всяка екосистема.

Разгледаните до тук условия на Р „Конгура“ обуславят едно сравнително голямо типово разнообразие.

Таблица 27. Разпределение на дървопроизводителната площ по типове месторастения

№	Област, подобласт, пояс, подпояс, тип месторастение	Богатство и влажност	Площ ха	%
Ю - Южна крайгранична горскорастителна област				
П - Подобласт „Пиринска“				
Ю-І - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори				
Ю-І-І- Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-800 м н.в.)				
93	Крайречно, свежо, на алувиална почва	В ₂	3,4	0,3
Ю-І-2а,2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-600 м н.в.)				
95	Свежо до сухо, на канелена горска почва	С _{2,1}	11,5	0,9
96	Сухо до свежо, на канелена горска почва	В _{1,2}	4,5	0,4
Ю-І-3- Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широкол. гори (600-800 м н.в.)				
102	Свежо до сухо, на канелена горска почва	С _{2,1}	107,2	8,4
103	Сухо до свежо, на канелена горска почва	В _{1,2}	23,5	1,8
Ю-ІІ - Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни				
Ю-ІІ-І- Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (800-1500 м н.в.)				
104	Свежо, на кафява горска почва	Д ₂	4,5	0,4
105	Свежо до влажно, на кафява горска почва	Д _{2,3}	177,6	13,9

№	Област, подобласт, пояс, подпояс, тип месторастение	Богатство и влажност	Площ ха	%
107	Свежо, на кафява горска почва	C ₂	491,8	38,4
108	Свежо до влажно, на кафява горска почва	C _{2,3}	422,3	33,0
109	Сухо до свежо, на кафява горска почва	B _{1,2}	21,6	2,5
	ВСИЧКО		217,8	100,0

Типовете месторастения са определени по „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България“ (2011 г.), като регистрираните на територията на резервата типове са три, а едното е с интразонално разпространение.

Таксационна характеристика

А. Общи принципи

Таксационната характеристика на горскодървесната растителност е изготвена въз основа на извършената теренна инвентаризация през 2014 г. Използвани са ортофотокарти от 2011 година, КВС (последни актуални данни), данни от лесоустройствения проект на ДЛ „Петрич“ от 1999 г., който представлява последното към дата на изготвяне на настоящия план лесоустройство, обхващащо резервата и най-вече въз основа на извършена теренна инвентаризация през 2014 г. За извършването на последната са спазени следните основни принципи:

- Адаптирана съобразно статута и режима на защитената територия е *Наредба № 6 от 5.02.2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България* като не са взети предвид изисквания, свързани с ползването.
- На територията на резервата са заложили 28 постоянни пробни площи. Местоположението им е определено с помощта на кръстосана мрежа от линии (грид). В тях са извършени подробни измервания, характеризиращи основните структурни и функционални параметри на горите: дървесен запас на хектар и на цялата площ; възрастова и пространствена структура; възобновителен потенциал; количество и степен на разлагане на мъртвата дървесина; здравословно състояние на дървесната растителност и др. Измерването и оценката им на едно и също място през определен период от време би могло да послужи като основа за оценка на динамиката на гората, както и за изпълнението на основната цел, с която е създаден резерватът. Данните от извършените измервания и изчисления са приложени заедно с таксационните описания на отделите към настоящия ПУ.
- Стъбленият запас е определен по окомерна пълнота и растежни таблици, посочени в *Наредба № 6*.
- Пълно клупиране е извършено в заложените постоянни пробни площи.

Б. Основни таксационни показатели

Разпределението на тази площ по вид на горите и земите е показано в Таблица 28.

Таблица 28. Разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите

вид на земите	иглолистни	широколистни високостъблени	Издънкови	нискостъблени	всичко	%
	х е к т а р и					
ест. произход 0.4-1.0	-	1168.3	60.1	-	1228.4	95.1
склопени култури	9.5	-	-	-	9.5	0.7

ест. произход 0.1-0.3	-	40.0	-	-	40.0	3.1
общо залесена площ	9.5	1208.3	60.1	-	1277.9	98.9
поляна	-	8.2	0.6	-	8.8	0.7
автом. път	0.2	3.7	-	-	3.9	0.3
дворно място	-	0.1	-	-	0.1	-
просека	-	0.4	-	-	0.4	0.1
скали	-	0.3	-	-	0.3	-
общо недървопроезв. площ	0.2	12.7	0.6	-	13.5	1.1
всичко	9.7	1221.0	60.7	-	1291.4	100.0

Залесената площ е 1277.9 ха или 98.9% от общата площ на Р „Конгура“.

Високостеблените гори с преобладание на бук, обикновен кестен и зимен дъб заемат 1208.3 ха (94.6% от залесената площ), следват издънковите гори – 60.1 ха (4.7% от залесената площ) и иглолистните култури - 9.5 ха (0.7% от залесената площ).

Изредените естествени насаждения заемат площ от 40.0 ха (3.1% от залесената площ) и представляват основно насаждения с преобладание на бук и кестен.

Недървопроизводителната площ е 13.5 ха или 1.1 % от общата площ на резервата и са представени от автомобилен път, дворно място, просека и скали.

Санитарното състояние на насажденията в резервата е сравнително добро. В част от тях се наблюдава съхнене в различна степен (150.0 ха). В приложените таксационни описания са отбелязани вида и степента на повреда за всеки дървесен вид в насажденията, в които има такива.

На територията на резервата не се срещат инвазивни дървесни видове с естествен произход. Създадени са култури от зелена дуглазка, смърч и бял бор на площ от 9.5 ха (149 а, г; 150 а; 151 г; 162 з; 164 г, д, з). Те се намират на надморски височини между 950 и 1250 метра, което от една страна попада в ареала на двата дървесни вида, но естествени насаждения от тях в близост не се срещат.

В. Таксационна характеристика на горските територии

Във връзка с извършената пълна инвентаризация на горите могат да бъдат изведени следните данни за най-важните таксационни показатели:

- Общата залесена площ на горите в Р „Конгура“ е 1277.9 ха.
- Общият запас (без клони) на основните насаждения е 422670 куб.м.,
 - а на надлесните дървета – 4040 куб.м.
- С клони общият запас на основните насаждения е 478375 куб.м.,
 - а на надлесните дървета – 4520 куб.м.
- Средната възраст на гората е 141 години.
- Средният бонитет е II (2.4).
- Средната пълнота е 0.69.
- Средният запас на един хектар е 331 куб.м.
- Общият среден годишен прираст е 3304 куб.м.
- Общият среден годишен прираст на един хектар е 0.26 куб.м.

1.14. ФЛОРА

Въз основа на теренните проучвания и инвентаризация на флористичния състав може да се представи следната обобщена информация за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

Таблица 29. Богатство на таксоните по групи

Група	Брой	
	Семейства	Видове
Мъхообразни	12	17
Лихенизирани гъби	15	50
Макромицети	39	123
Висши растения	44	267

Таблица 30. Брой видове с природозащитен статус

Група	Брой видове
Мъхообразни	0
Лихенизирани гъби	1
Макромицети	3
Висши растения	8

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Мъхообразни

- *Теренни проучвания и инвентаризация на флорния състав*

По време на теренната работа е използван трансектен метод за събиране на проби от мъхове. Събирани са образци от почвени, скални мъхове, епифити, растящи по гниеща дървесина, за да се обхване разнообразието от субстрати. Част от видовете могат да се определят на терен, за повечето обаче е необходимо определяне чрез използване на микроскоп, тъй като при мъховете водещи белези, разграничаващи видовете, са тези на листата – форма, размери, особености в структурата на клетките. В лабораторни условия са подготвяни временни микроскопски препарати от листа, за да се определи видовата принадлежност.

- *Местообитания от значение за опазване на съответната група видове*

В горските местообитания мъховете са компонент на почвената покривка, срещат се като епифити – по кората на дървета и храсти на различна височина, по скали, по гниеща дървесина. За разлика от смърчовата гниеща дървесина, тази на широколистните дървесни видове е слабо заселена от мъхове или мъхова покривка отсъства напълно. Сред регистрираните видове по-често срещани почвени мъхове са *Brachythecium rutabulum*, *Ceratodon purpureus*, *Polytrichum piliferum*, *Syntrichia ruralis*, *Polytrichum juniperinum*. На по-влажни почви се среща *Plagiomnium undulatum*. Епифити са *Leucodon sciuroides*, *Neckera complanata*, *Pterigynandrum filiforme*. По скали растат *Pseudoleskea incurvata*, *Thamnobryum alopecurum*.

- *Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав*

Сравнително малко са данните за мъховата флора на Беласица, които са представени в две публикации на Петров (1962, 1963), а някои видове са съобщени и от Šmarda (1970). Най-вероятно планината не е била обект на изчерпателно проучване поради пограничното ѝ

разположение с Гърция, което в продължение на няколко десетилетия е ограничавало свободния достъп до територии в непосредствена близост до границата.

В резултат от работата по разработване на План за управление на ПП «Беласица» са установени 156 вида, отнасящи се към 3 отдела, 6 класа, 21 разряда, 56 семейства и 102 рода. Тези видове представляват 20.7% от известните досега видове в българската мъхова флора.

- *Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове*

По време на проучването не са регистрирани заплахи за мъховата флора.

- *Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки*

На територията на резервата не са регистрирани видове от Приложение 2 на Директивата за местообитанията, от ЗБР и от Червения списък на мъховете в България (Natcheva et al. 2006).

- *Установени пропуски в познанията*

Отсъстват данни за мъховата флора на Р "Конгура".

- *Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус*

Списък на видовете е представен в *Приложение II-1.14.1.1*. В резултат от инвентаризацията на резервата бяха установени 1 отдел, 2 класа, 12 семейства, 21 рода и 17 вида мъхове. Сравнително малкият брой видове предвид територията на резервата може да се обясни с отсъствието на разнообразие на микроместообитания, подходящи за мъховете.

В Свитък II. Доклад относно проучването на мъховете в Резерват „Конгура“ от д-р Анна Ганева.

1.14.1.2. Лихенизирани гъби (лишеи)

- *Теренни проучвания и инвентаризация на флорния състав*

Проучванията са проведени по маршрутен метод. Определянето на събраните образци е осъществявано в лабораторни условия с помощта на определители и монографски студии за лихенизирани гъби. Събраните и определени материали са документирани по общоприети методи и са съхранени чрез изсушаване (Hawksworth 1974; Dobson 2011).

- *Местообитания от значение за опазване на съответната група видове*

Лишеите са много бавно развиващи се организми. Затова опазването трябва да бъде обвързано пряко със защитата на съответните биотопи (за епигейните представители, напр. *Cetraria*, *Cladonia*, *Leptogium*, *Lepraria*, *Peltigera*, и др., заедно с растителната покривка - вкл. мъховата, тревистата и листна постилки и повърхностния почвен слой (среда за прикрепване и за развитие на талусите им).

- *Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав*

Анализът на оскъдната литература за лихенизираните гъби от резервата позволява да се очертаят следните пропуски в познанията:

Р „Конгура“ е слабо проучен по отношение на лихенизираните гъби. До началото на настоящето изследване са съобщени 24 вида.

Пръв Попниколов (1937) прави комплексно лихенологично проучване на територията на планината Беласица, вкл. и на високопланинската алпийска част, попадаща в района на резервата. От по-високата част и от зоната на билото на вр. Конгур в диапазона 800-1500 (-2050) м н.в. (над горския пояс) са съобщени 13 вида: 11 епилитни - *Aspicilia obscurata* ((Fr.) Arnold, *Bellemerea cinereorufescens* (Ach.) Clauzade & Cl. Roux; *Dermatocarpon miniatum* (L.) W. Mann. var. *miniatum*; *Lecanora garovaglii* (Körb.) Zahlbr.; *Lecanora rupicola* (L.) Zahlbr. ssp. *rupicola*; *Lecanora polytropa* (Ehrh.) Rabenh.; *Lecidea lithophila* (Ach.) Arnold; *Rhizocarpon geographicum* (L.) DC., *Parmelia saxatilis* (L.) Ach., *Porpidia zeoroides* (Anzi) Knoph & Hertel, *Xanthoparmelia pulla* (Ach.), и 2 епигейни вида – *Peltigera collina* (Ach.) Schrad. и *Leptogium saturninum* (Dicks.) Nyl. (Mayrhofer et al. 2005).

През последните 2-3 години в резултат на изследванията на Atanassova & Mayrhofer (2012) бяха съобщени 6 вида от 3 рода на семейство *Physciaceae* (разред Teloschistales, подклас Lecanoromycetidae, клас Lecanoromycetes), докато Stoykov (2014) представя актуални данни за 8 вида, от които 5 нови за защитената територия, допълващи информацията за лишейте в Р „Конгура“. Сред съобщенията за конкретните местонаходища на видовете е и това за белодробния лишей (вид с консервационно значение).

Тази цифра е значително по-ниска от прогнозното разнообразие от лихенизирани гъби в резерватната територия.

Таблица 31. Преглед на литературни данни за лихенизираните гъби от резерват „Конгура“

№	Документ/Литературен източник	Обхват	Слабости/Липси
1	Попниколов, Ат. 1937. — <i>Год. СУ, Физ-мат. Фак., Ест. Ист.</i> , 33(3): 346-368.	Включени са 13 вида (вкл. 1 подвид и 1 разновидност) от по-високата част (над 800 до 1500-2050 м н.в.) на резервата.	Не е указано точното местоположение на сборовете от лихенизирани гъби (лишеи), което да позволи прецизното им локализиране. Информацията е стара и се нуждае от потвърждаване.
2	Atanassova, A. & Mayrhofer, H. 2012. <i>Physciaceae</i> . Part 1. Foliose genera. — In: Denchev, C.M. (ed.) <i>Fungi of Bulgaria</i> . Volume 9. IBER, Bulg. Acad. Sci. Sofia. 119 p.	Авторите публикуват данни за 6 вида от 3 рода на семейство <i>Physciaceae</i> .	Проучванията на лихенизираните гъби като цяло са много оскъдни. Съобщени са само 6 вида от 1 семейство. Сборовете на материали за тези изследвания са осъществявани по време на отделни краткосрочни командировки, което не позволява да се разкрие цялостното богатство на резервата. За целта на настоящата разработка от най-голямо значение са: 1) актуализиране на съществуващите данни; 2) представяне на списък от лихенизирани гъби в резервата.
3	Stoykov, D.Y. 2014. Interesting lichenized fungi (<i>Ascomycota</i>) from Struma River valley and Mt Belasitsa. — <i>Ecologia Balkanica</i> , 5(2), Special Edition. <i>In press</i> .	Посочват се данни за 8 вида, от които 5 са нови за резерватната територия, а <i>Lobaria pulmonaria</i> (белодробен лишей) е с консервационно значение.	Сборовете на материал за изследване са осъществени по време на краткосрочни командировки.

- *Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове*

Горските пожари и ветроломите, причинени от природни стихии или човешка небрежност. Унищожаването на дървесни и храстови видове, среда за развитието на епифитни лишей

(напр. от родове *Anaptychia*, *Evernia*, *Physcia*, *Pseudevernia*, *Pyrenula*, *Lobaria*, *Ramalina*, *Usnea* и др.) би била една от основните предпоставки за загуба и/или намаляване на броя на талусните единици в районите, засегнати от възможни природни бедствия. С това, както и с обгорялата дървесина от съответните зони могат да бъдат загубени видове, обитатели на съответните горски ценози.

Към момента не са установени заплахи от събиране на стопански значими видове.

- *Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки*

По-редките видове лишей като правило са с малко находища. Затова не може с достатъчна сигурност да се посочат редките видове. Като такива бихме могли да приемем видове, поставени под защита в Европейски страни, с традиции в изследването на лихенизираните гъби или тези, описани от страната, указани в националните стратегии за опазване на биоразнообразието (Воденичаров и др. 1993, и др.). Такива до момента, с изключение на Белодробния лишей, не бяха установени.

- *Видове със стопанско значение*

***Cetraria islandica* (L.) Ach.** Исландски лишей.

Вид с лечебни свойства. Включен в разпоредбите на ЗЛР (обн. ДВ. бр. 29 от 7.04.2000 г. и последните му изменения в ДВ. бр. 82 от 26.10.2012 г.). На територията на резервата присъства в единични находища.

***Evernia prunastri* (L.) Ach.** Дъбов лишей.

Видът е разпространен на територията на страната от морското равнище, до горната граница на гората. У нас расте по кората на широколистни дървета, по-рядко на иглолистни. Най-обилен е в зоната до около 800–1000 м н.в. В резервата е установен по широколистни дървета. Чувствителен вид към атмосферни замърсявания, поради което е силно намалел в страната. Използван и в парфюмерийната промишленост. Установен на отделни места.

***Pseudevernia furfuracea* (L.) Ach.** Лъжлива Еверния.

У нас расте по кората на клонки на дървета на различна надморска височина. Обикновено се среща самостоятелно или в комбинация с Дъбовия лишей. Използван, също като дъбовия лишей, в парфюмерията.

- *Установени пропуски в познанията*

Липса на окончателно изградена съвременна таксономична база за лихенизираните гъби в резервата. Необходимо е целенасочено и системно инвентаризационно и таксономично проучване на територията на Р „Конгура“ с оглед изясняване на пълния видов състав на лишейте, което е първата и основна предпоставка за успешното реализиране на дейностите по изучаване и опазване на разнообразието на лихенизираните гъби (лишеи).

Липсва прецизна оценка на степента на застрашеност на видовете в резервата. Данните за много от видовете са непълни и съобщенията за тях се нуждаят от допълнително проучване, потвърждаване и уточняване. Необходимо е натрупване на солидно количество информация не само за видовия състав, но и за разпространението (включително и прецизно локализиране на находищата), преди да бъде коректно и окончателно уточнен настоящият статус на застрашеност на лишейте на територията на резервата. Поради значителната площ

може да се предположи, че тук се съхранява значително по-богато и интересно разнообразие от лишей.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

- *Обобщена информация за богатство на таксоните и общ брой на видовете лихенизирани гъби*

В резултат на изследванията за територията на Р „Конгура“ са установени **50** вида (вкл. **2** подвида и **1** разновидност) лихенизирани гъби (лишей). Всички се отнасят към отдел *Ascomycota* (Торбести гъби), подотдел *Pezizomycotina*, **2** класа, **3** подкласа, **6** разряда, **2** подразряда, **15** семейства и **32** рода.

Таблица 32. Богатство на таксоните (лихенизирани гъби)

Таксони (Отдел, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
Отдел Ascomycota		
Подотдел Pezizomycotina		
Клас Eurotiomycetes		
Подклас Chaetothyriomycetidae		
Разред Pyrenulales	1	1
Разред Verrucariales	1	1 (1 разнов.)
Клас Lecanoromycetes		
Подклас Lecanoromycetidae		
Разред Teloschistales	1	8
Разред Lecanorales	5	29 (2 подвида)
Inc. Sed.	2	3
Подклас Ostropomycetidae		
Разред Pertusariales	2	3
Разред Peltigerales		
Подразред Collembatineae	1	1
Подразред Peltigerinae	2	4
Общо	15	50

Списък на лихенизираните гъби, регистрирани при теренните изследвания в резерват „Конгура“ (според схемата на Lumbsch & Huhndorf 2010), е представен в Приложение II - 1.14.1.2.

- *Обобщена информация за консервационно значими видове лихенизирани гъби*

На територията на Р "Конгура" е установен само един консервационно значим вид – *Lobaria pulmonaria* (IUCN) Белодробен лишей. Индикаторен вид за запазени стари гори, най-често развиващ се по кора и дънери от стари букови дървета. Включен в червените списъци за лихенизирани гъби на много Европейски страни с категории: Застрашен (EN), Уязвим (VU) или Почти Застрашен (NT).

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на лихенизираните гъби на Резерват „Конгура“ от д-р Димитър Стойков

1.14.1.3. Макромицети

- *Теренни проучвания и инвентаризация на флорният състав*

Теренни проучвания

При проучването на макромицети в границите на резервата е приложен трансектният метод, който е един от най-широко използваните методи за теренни проучвания при изследваната група. Обхванати са представителни съобщества на територията му. По време на теренните проучвания е събран материал от макромицети, който е заснет, описан и обработен по стандартни техники. Използвани са и някои данни от непубликувани наблюдения през предходни години, всички с давност по-малка от 10 години. При гъбите инвентаризацията на гъбите е процес, който изисква дългогодишни наблюдения, а в резерватната територия липсват значими влияния, поради което данните се считат за актуални към момента на изготвяне на плана за управление.

Камерална работа

По време на камералната работа са извършени необходимите наблюдения на микроскопските белези на събраните гъби и тяхното последващо определяне. Микроскопските наблюдения са проведени с микроскоп AmScope T360B, като са използвани подходящи реактиви – 10% разтвор на калиева основа, мелцеров реагент, конго червено.

Определянето на гъбите е извършено с подходящи за целта монографски разработки, сред които Breitenbach & Kränzlin (1984, 1986, 1991, 1995), Kränzlin (2005), Hansen & Knudsen (1992, 1997), Knudsen & Vesterholt (2008), Bas et al. (1988, 1990, 1995, 1999), Noordeloos et al. (2001, 2005).

Названията на гъбите следват Denchev & Assyov (2010), а консервационната значимост е проверявана по Червения списък на гъбите в България (Gyosheva et al., 2006).

- *Местообитания от значение за опазване*

Площната характеристика е неприложима при макромицетите, тъй като при тях, наличието на популация се преценява по наличието на плодни тела, докато основното “тяло” е мицелът, който е разположен в почвата и не може да бъде оценен окомерно.

Таблица 33. Местообитания на консервационно значимите гъбни видове

Вид	Местообитание	Площна характеристика на местообитанието	Популационни характеристики
<i>Amanita caesarea</i>	Широколистни гори	неприложимо	Единични плодни тела
<i>Boletus luteocupreus</i>	Широколистни гори	неприложимо	Единични плодни тела
<i>Boletus rhodoxanthus</i>	Широколистни гори	неприложимо	Единични плодни тела

- *Състояние на популациите на консервационните видове*

Amanita caesarea (булка гъба) – видът е представен през периода на проучване с единични плодни тела; предполага се, че популацията е стабилна.

Boletus luteocupreus (медножълта манатарка) – видът е представен през периода на проучване с единични плодни тела; предполага се, че популацията е стабилна.

Boletus rhodoxanthus (розово-жълта манатарка) – видът е представен през периода на проучване с единични плодни тела; предполага се, че популацията е стабилна.

- *Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав*

Прегледът на литературните данни показва, че на територията на резерват “Конгур” досега не са провеждани проучвания и липсват съобщени гъбни таксони.

- *Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове*
 - Събиране на плодни тела на диворастящи гъби от туристи. Потенциална заплаха за цялата територия на резервата, но с ограничено възможно влияние;
 - Унищожаване на плодни тела на непознати гъби. Потенциална заплаха за цялата територия на резервата, но с ограничено възможно влияние;
 - Недостатъчното познаване на гъбното разнообразие на резерватната територия, особено на паразитните представители от групи, които не са проучвани, съобразно заданието за изготвяне на ПУ (т. нар. микромицети). Потенциална заплаха с възможна висока степен на влияние.

Таблица 34. Отрицателно действащи върху гъбните видове фактори

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване
Събиране на плодни тела на ядливи гъби	На цялата територия (потенциално)	1. Подготовка на интерпретативен маршрут и информационни материали (табла, брошури) за гъбното разнообразие и за значението на резервата за неговото опазване; 2. Недопускане на събиране на диворастящи гъби.
Унищожаване на плодни тела на видове гъби	На цялата територия (потенциално)	1. Подготовка на интерпретативен маршрут и информационни материали (табла, брошури) за гъбното разнообразие и за значението на резервата за неговото опазване; 2. Недопускане на унищожаване на плодни тела на диворастящи гъби.
Необходимост от допълнителни наблюдения на гъбното разнообразие	На цялата територия	Планиране и осъществяване със съдействие на специалисти миколози на текуща инвентаризация в рамките на действие на плана.

- *Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки*

Към момента липсват основания за посочване на видове гъби, за които са необходими специални мерки за опазване.

- *Установени пропуски в познанията*

Прегледът на литературните данни показва, че на територията на Р “Конгур” досега не са провеждани проучвания и липсват съобщени гъбни таксони, вкл. и широко разпространени в планината видове. Този факт изглежда е свързан преди всичко с дългия период на затруднен достъп като гранична територия.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

- Обобщена информация за богатство на таксоните и общ брой на видовете макромиицети

Макромиицетите на резервата, установени при проучванията до момента, са представени от 123 вида, отнасящи се към 72 рода и 39 семейства. Пълен списък на видовете, както и информация за тяхната систематична принадлежност са представени в Приложение II - 1.14.1.3., а обобщени данни за богатството на таксоните е дадено в Таблица 35.

Сред установените видове добре застъпени са развиващите се върху дървесина представители. Преобладаващата част от регистрираните дърворазрушаващи гъби са сапротрофи. Това са видове, развиващи се върху мъртва дървесина и респ. играещи много важна роля за нейното разграждане и възвръщането на съответните вещества в кръговрата. До момента в резерватната територия не са наблюдавани паразитни дърворазрушаващи видове макромиицети, които имат потенциал за мащабно отрицателно въздействие върху горските съобщества.

Интересни в стопанско отношение са видовете пачи крак (*Cantharellus amethysteus*, *C. cibarius*, *C. tubaeformis*), тръбенката (*Craterellus cornucopioides*) и манатарките (*Boletus edulis*, *B. reticulatus*). Други ядливи видове гъби, по принцип използвани за лична консумация, са булката (*Amanita caesarea*), видовете печурки (*Agaricus* spp.), сърнелите (*Macrolepiota procera*, *Chlorophyllum rachodes*), бисерната гъба (*Amanita rubescens*), жълтата рогачка (*Hydnum repandum*), хлебната млечница (*Lactarius volemus*), срещащи на територията на резервата. С относително ниски качества са габървата брезовка (*Leccinum pseudoscabrum*), кадифената манатарка (*Xerocomus subtomentosus*) и лютивата млечница (*Lactarius piperatus*).

Таблица 35. Богатство на таксоните

Таксони (тип, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
Отдел <i>Ascomycota</i>	6	10
Клас <i>Ascomycetes</i>	6	10
Разред <i>Helotiales</i>	1	1
Разред <i>Hypocreales</i>	1	1
Разред <i>Pezizales</i>	2	3
Разред <i>Xylariales</i>	2	5
Отдел <i>Basidiomycota</i>	33	113
Разред <i>Agaricales</i>	16	62
Разред <i>Auriculariales</i>	1	2
Разред <i>Boletales</i>	3	11
Разред <i>Cantharellales</i>	3	7
Разред <i>Gomphales</i>	1	2
Разред <i>Hymenochaetales</i>	1	3
Разред <i>Phallales</i>	1	1
Разред <i>Polyporales</i>	2	7
Разред <i>Russulales</i>	3	16
Разред <i>Thelephorales</i>	1	1
Разред <i>Tremellales</i>	1	1

- *Обобщена информация за консервационно значими видове макромицети – състояние и характеристики*

От консервационно значимите видове до момента е отбелязана Булка гъба (*Amanita caesarea*), включена в Червения списък на гъбите в България и в Червена книга на Република България с категория Уязвим вид [VU A2acd+3cd; B1ab(i,iii)], Медножълтата манатарка (*Boletus luteocupreus*) с категория Критично застрашен вид [CR A3d; B2ab(i,ii,iv)] и Розово-жълтата манатарка (*Boletus rhodoxanthus*) с категория Уязвим вид [VU B1ab(iii)+2ab(iii)] (Таблица 36).

Таблица 36. Списък на видовете с консервационен статус

№	Таксони	ЧСГБ
1	<i>Amanita caesarea</i>	VU A2acd+3cd; B1ab(i,iii)
2	<i>Boletus luteocupreus</i>	CR A3d; B2ab(i,ii,iv)
3	<i>Boletus rhodoxanthus</i>	VU B1ab(iii)+2ab(iii)

ЧСГБ – Червен списък на гъбите в България (Gyosheva et al. 2006). Списъкът съдържа видове от всички категории на застрашеност за разлика от Червена книга на България, в която са представени критично застрашени и застрашени таксони, и единични представители с категория “уязвим” (по-ниските категории не са представени).

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на гъбите макромицети в резерват „Конгура“ от д-р Борис Асьов

1.14.2. Висши растения

1.14.2.1. Теренни проучвания и инвентаризация на флорния състав.

Както е видно от литературната справка, към флората на планината Беласица са проявявали интерес редица изследователи. В техните разработки са направени цялостни или отделни приноси за територията на цялата планина или нейни части (Таблица 37). Целенасочени изследвания на Р „Конгура“ преди теренните проучвания, свързани с изготвянето на настоящия ПУ, не са провеждани.

Таблица 37. Преглед на литературни данни за видовете висши растения

№	Документ/Литературен източник	Обхват	Слабости/Липси
1	Стоянов, Н. 1921. Флористични материали от Беласица. Годишник на Софийски университет, Физико-математически ф-т, 15-16: 1-133.	Планината Беласица.	Информацията е за цялата планина (не само резерватната територия и дори не само българската част) и е публикувана преди повече от 90 години.
2	Топалова-Жежиха, Л., Гогушев, Г. Иванова, Р., Костадинова-Илкова. 2010. Интересните растения на Беласица. Българска фондация Биоразнообразие. София.	Българската част на планината Беласица.	Информацията е за цялата планина и не е изчерпателна – подбрани са отделни видове, като не са посочени конкретни находища.
3	Желев, П., Гогушев, Г. 2000. Флористични материали от района на Петрич. В: Пипков, Н., Желев, П., Драганова, И. (ред.). Сборник доклади от научна конференция „75 години висше лесотехническо образование в България“, серия „Екология и опазване на околната среда“, 53-55.	Района на Петрич.	Информацията е за отделни видове от района на Петрич.

№	Документ/Литературен източник	Обхват	Слабости/Липси
4	Asenov, A., Pavlova, D. 2009. The high-altitude serpentine flora of Mt. Belasitsa (Bulgaria). <i>Phytol. Balcan.</i> , 15(2): 191-198.	Високите части на Беласица, заети от серпентините.	Частична информация.
5	Kostadinova, S., Dimitrov, D. 2002. New data on the vascular flora of Mt Belasitsa. <i>Phytol. Balcan.</i> , 8(3): 293-306.	Българската част на планината Беласица.	Частична информация.
6	Информация от Дирекцията на ПП „Беласица“, събрана във връзка с изготвянето на ПУ за ПП „Беласица“ (непубликувана).	Територията на ПП „Беласица“.	Информацията е за цялата планина, липсват конкретни находища.

При инвентаризацията на флората за изготвяне на настоящия ПУ е използван маршрутният метод с трансектни преходи. Определянето на видовете и изготвянето на списъците е извършено по „Определител на растенията в България“ (Делипавлов и Чешмеджиев, 2003), Флора на НР България, (т. I-IX: Йорданов, 1963-1989; т. X: Кожухаров, 1995; т. XI: Анчев, 2012). Определянето на видовете с консервационно значение е извършено по Велчев и др. (1992); Пеев (2012, on line); Petrova (2006); Petrova & Vladimirov (2009, 1010); ЗБР (2002, 2007); IUCN; Бернската конвенция; CITES; а лечебните растения са определени по ЗЛР (2003, 2009). С цел натрупване на данни за състоянието на популациите на редки растителни видове се предвижда мониторинг по утвърдените от ИАОС за нуждите на НСМБР Методика за мониторинг и Методика за оценка на състоянието, разработени в рамките на проект *„Теренни проучвания на разпространение на видове/ оценка на състоянието на видове и хабитати на територията на цялата страна – I фаза“*.

1.14.2.2. Местообитания от значение за опазване на съответната група видове

Особено внимание заслужават вековните кестенови гори, рядко за България местообитание и приоритетно за опазване, според европейската Директива (92/43/ЕЕС) - 9260 *„Гори от Castanea sativa“*. В него основен едификатор е терциерният реликт *Castanea sativa* (Кестен), включен в ЧК на България с категория „Застрашен“. В това местообитание се срещат още 3 консервационно значими видове - *Acer heldreichii* Orph. (Жешля), *Ilex aquifolium* L. (Бодливолистен джел) и *Medicago carstiensis* Wulfen (Карстова люцерна). Другите две местообитания, които са особено важни за опазването на застрашения вид *Viola speciosa* Pant. (Прекрасна теменуга), са 4060 *„Алпийски и бореални ерикоидни съобщества“* и 62D0 *„Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества“*.

В Таблица 38 са посочени всички местообитания от значение за опазване на консервационно значимите видове растения, площните характеристики на местообитанията и популационните характеристики на консервационно значимите растителни видове.

Таблица 38. Местообитания, площни характеристики на местообитанията и популационни характеристики на консервационно значимите растителни видове

Вид	Местообитание	Площна характеристика на местообитанието	Популационни характеристики
<i>Acer heldreichii</i> Orph.	9130, 91W0, 9260, 9170	1263.4 ха	Нарядко, единични дървета; популацията е в добро състояние.
<i>Castanea sativa</i> Mill.	9260, 9130, 91W0	1243 ха	Образуват обширни чисти или смесени главно с бук гори; популацията е в много добро състояние.

Вид	Местообитание	Площна характеристика на местообитанието	Популационни характеристики
<i>Ilex aquifolium</i> L.	9260, 9130, 91W0	1243 ха	Нарядко, единични индивиди; популацията е в добро състояние.
<i>Medicago carstiensis</i> Wulfen	9260, 9130, 91W0, 9170	1263.4 ха	Образува фрагментирани малочислени популации; в резерватната територия популацията е в добро състояние.
<i>Viola speciosa</i> Pant.	62D0, 6210, 4060	25.2 ха	Видът се среща основно над горната граница на гората (извън резервата), където образува многочислени и в добро състояние популации. В резервата са установени отделни растения към горната му граница.
<i>Chamaecytisus absinthioides</i> (Janka) Kuzm.	62D0, 6210, 4060	25.2 ха	В добро състояние и численост; макар и ендемит, видът има доста агресивно поведение.
<i>Peucedanum oligophyllum</i> Vandas	62D0, 6210, 4060	25.2 ха	Среща се единично или на групи; популацията е в добро състояние
<i>Scabiosa triniifolia</i> Friv.	62D0, 6210, 4060, 9260	138.9 ха	Популацията в резерватната територия е в много добро състояние и численост.

1.14.2.3. Списъци по литературни източници за допълване данните на флорния състав

На основата на критичен преглед на всички източници от литературата, допълнен с данните от теренните проучвания е изготвен списък на видовете висши растения от резерватната територия (Приложение II-1.14.2.7).

1.14.2.4. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на растителните видове

Основните фактори с отрицателно действие върху растенията в резервата са пожарите в горите и охрастяването на местообитанията на Прекрасната теменуга и Карстовата люцерна.

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване
Пожари	Цялата територия	Превенция и навременна реакция
Охрастяване	Местообитанията на Прекрасната теменуга и Карстовата люцерна	Мониторинг и при необходимост премахване на част от храстите

1.14.2.5. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

На територията на резервата са установени 8 консервационно значими вида растения. Към настоящия момент не се налага прилагането на специални мерки за нито един от тях. За популациите на *Medicago carstiensis* (Карстова люцерна) и *Viola speciosa* (Прекрасна теменуга) се препоръчва залагане на контролни площадки и провеждане на мониторинг на всеки 2 години, като се обърне специално внимание на конкуренцията от храсти, вкл. и от балканския ендемит *Chamaecytisus absinthioides* (Балкански зановец). При необходимост да се предприеме прочистване от храсти на местообитанието, в което се среща *Medicago carstiensis*. Видът е български ендемит и защитен от ЗБР, като освен в Беласица се среща само още в един флористичен район – Западни гранични планини (Осоговска планина). Локалният ендемит *Viola speciosa* се среща над горната граница на гората (почти

изключително извън резервата), единствено в планината Беласица. На територията на резервата са установени отделни индивиди и за тях към момента не се налага да бъдат прилагани специални мерки.

Таблица 39. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Видове	Основания
<i>Medicago carstiensis</i>	Мониторинг и при необходимост прочистване на местообитанието от храсти.
<i>Viola speciosa</i>	Мониторинг

1.14.2.6. Установени пропуски в познанията

Следва да се отбележи, че проучването е обхванало само един и то непълен вегетационен период, поради което списъкът на видовете може да бъде допълнен при следващи целенасочени изследвания. Препоръчва се инвентаризация на слабопроучените компоненти на биоразнообразието с акцент върху консервационно значимите таксони, както и да се обърне специално внимание на представителите на семейство Orchidaceae (Салепови) и на ефемерите и ефемероидите.

1.14.2.7. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус.

- *Обобщена информация за: богатство на таксоните и общ брой на видовете*

В резултат на настоящите теренни проучвания, допълнени с данните от литературата, е установено, че на територията на Р „Конгура“ се срещат 267 вида висши растения (Приложение II-1.14.2.7), разпределени по таксономични групи, както следва: папратообразни – 7 вида и семенни растения – 260 вида, от които 2 голосеменни и 258 покритосеменни, които от своя страна включват 228 вида двуседелни и 30 вида едноседелни (Таблица 40).

Най-богато представени са семействата: Asteraceae (Сложноцветни) - 17 вида, Lamiaceae (Устоцветни) – 16, Rosaceae (Розоцветни) – 13, Fabaceae (Бобови) – 9, Caryophyllaceae – 9, Apiaceae – 7. Най-богати на видове са следните родове: *Galium* (Еньовче) – 7, *Viola* (Теменуга) – 5, *Acer* (Явор) – 5, *Hieracium* (Рунянка) – 5, *Trifolium* (Детелина) – 5.

Таблица 40. Богатство на таксоните

Таксони (тип, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
Отдел Папратообразни	3	7
Отдел Семенни	41	260
Подотдел Голосеменни	2	2
Подотдел Покритосеменни	39	258
Клас Двуседелни	33	228
Клас Едноседелни	6	30

- *Обобщена информация за общ брой на видовете с природозащитен статус*

На територията на резервата са установени 8 консервационно значими вида растения. От тях 4 са защитени; 5 са включени в Червена книга на България, 5 са ендемитите – 1 български и 4 балкански, 3 вида са реликти, а 4 вида са защитени (Таблица 41). *Viola speciosa* (Прекрасна теменуга), защитен вид от ЗБР, е с локално разпространение – у нас се среща единствено в Беласица, над горната граница на гората. Другият много рядък за флората на

страната вид е *Medicago carstiensis* (Карстова люцерна), който е български ендемит и защитен вид от ЗБР, освен в Беласица се среща само още в един флористичен район – Западни гранични планини (Осоговска планина). *Ilex aquifolium* (Бодливолистен джел) е защитен вид от ЗБР, реликт, който е установен само в три флористични района – Беласица, Средна гора и Родопите. *Acer heldreichii* (Жешля) е защитен вид от ЗБР, реликт и балкански ендемит, който се среща наредко и по единично в повечето от планините в България. *Castanea sativa* (Кестен) е реликт, известен от България от няколко флористични района; необходимо е да се отбележи, че съхраняването на първични горски екосистеми от обикновен кестен и бук е основната причина за създаването на резервата. Макар и балкански ендемит *Chamaecytisus absinthioides* (Балкански зановец) е с доста агресивно поведение и популациите му са в отлично състояние. *Peucedanum oligophyllum* (Планинска самодивска трева) е балкански ендемит, разпространен по сухи, тревисти и каменисти места в планините на западна и югозападна България, а *Scabiosa triniifolia* (Триниелистна самогриска), която също е балкански ендемит е широко разпространен вид в цялата страна. Местообитанията и площните и популационни характеристики са представени в т.1.14.2.3.

Таблица 41. Списък на видовете с конзервационен статус

№	Таксони	Ендемити	Редки	Реликти	ЗБР	IUCN	BERN	CITES	ЧКБ
1	<i>Acer heldreichii</i> Orph.	Балкански		X	III				Уязвим
2	<i>Castanea sativa</i> Mill.			X					Застрашен
3	<i>Ilex aquifolium</i> L.			X	III				Застрашен
4	<i>Medicago carstiensis</i> Wulfen	Български			II a				Застрашен
5	<i>Viola speciosa</i> Pant.	Балкански			III	(R)			Критично застрашен
6	<i>Chamaecytisus absinthioides</i> (Janka) Kuzm.	Балкански							
7	<i>Peucedanum oligophyllum</i> Vandas	Балкански							
8	<i>Scabiosa triniifolia</i> Friv.	Балкански							

В Приложение IV е представена Карта на разпространението на конзервационно значими растителни видове в резерват "Конгура".

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на висшите растения в резерват „Конгура“ от д-р Светлана Банчева.

1.14.3. Защитени растения

1.14.3.1. Теренни проучвания и инвентаризация на защитените растения

В резултат на теренните проучвания и данните от литературата са установени 4 защитени видове растения в резервата: *Acer heldreichii* Orph. (Жешля), *Ilex aquifolium* L. (Бодливолистен джел), *Medicago carstiensis* Wulfen (Карстова люцерна) и *Viola speciosa* Pant (Прекрасна теменуга) (Таблица 43).

При инвентаризацията на флората (вкл. защитените растения) е използван маршрутният метод с трансектни преходи. Определянето на видовете и изготвянето на списъците е извършено по „Определител на растенията в България“ (Делипавлов и Чешмеджиев, 2003), Флора на НР България, (т. I-IX: Йорданов, 1963-1989; т. X: Кожухаров, 1995; т. XI: Анчев, 2012). Определянето на видовете с консервационно значение е извършено по Велчев и др. (1992); Пеев (2012, on line); Petrova (2006); Petrova & Vladimirov (2009, 1010); ЗБР (2002, 2007); IUCN; Бернската конвенция; CITES.

Таблица 42. Местообитания, площни и популационни характеристики на консервационно значимите растителни видове

Вид	Местообитание	Площна характеристика на местообитанието	Популационни характеристики
<i>Acer heldreichii</i> Orph.	9130, 91W0, 9260, 9170	1263.4 ха	Нарядко, единични дървета; популацията е в добро състояние.
<i>Ilex aquifolium</i> L.	9260, 9130, 91W0	1243 ха	Нарядко, единични индивиди; популацията е в добро състояние.
<i>Medicago carstiensis</i> Wulfen	9260, 9130, 91W0, 9170	1263.4 ха	Образува фрагментирани малочислени популации; в резерватната територия популацията е в добро състояние.
<i>Viola speciosa</i> Pant.	62D0, 6210, 4060	25.2 ха	Видът се среща основно над горната граница на гората (извън резервата), където образува многочислени и в добро състояние популации. В резервата са установени отделни растения към горната му граница.

1.14.3.2. Списък на установените видове защитени растения.

- *Viola speciosa* Pant. (Прекрасна теменуга) от семейство Violaceae е защитен вид от Приложение III на ЗБР. Включен е в Червена книга на България и Червения списък на висшите растения в България с категория «Критично застрашен», както и в IUCN (R). Видът е единственият локален ендемит за планината Беласица; среща се основно над горната граница на гората (извън резервата), където образува многочислени и в добро състояние популации. В резервата са установени отделни растения към горната му граница.
- Другият много рядък за флората на страната вид е *Medicago carstiensis* Wulfen (Карстова люцерна), който е български ендемит и защитен вид от Приложение II а на ЗБР и е включен в Червена книга на България и Червения списък на висшите растения в България с категория «Застрашен». Освен в Беласица, се среща само още в един флористичен район – Западни гранични планини (Осоговска планина). Образува фрагментирани малочислени популации; в резерватната територия популацията е в добро състояние.
- *Ilex aquifolium* (Бодливолистен джел) е защитен вид от Приложение III на ЗБР, реликт, който е установен само в три флористични района – Беласица, Средна гора и Родопите. Видът е включен в Червена книга на България и Червения списък на висшите растения в България с категория «Застрашен». В резерватната територия се среща нарядко, с единични индивиди, което по принцип е характерно за неговите популации; популацията му е в добро състояние.
- *Acer heldreichii* Orph. (Жешля) е защитен вид от Приложение III на ЗБР, реликт и балкански ендемит, който се среща нарядко и по единично в повечето от планините в България. Популацията му в резервата е в добро състояние.

Таблица 43. Списък на защитените растителни видове

№	Таксони	Ендемити	Реликти	ЗБР	IUCN	BERN	CITES	ЧКБ
1	<i>Acer heldreichii</i> Orph.	Балк	X	III				Уязвим
2	<i>Ilex aquifolium</i> L.		X	III				Застрашен
3	<i>Medicago carstiensis</i> Wulfen	Бълг		II a				Застрашен
4	<i>Viola speciosa</i> Pant.	Балк		III	(R)			Критично застрашен

1.14.3.3. Картен материал с нанесени находищата на защитените растения и карта на разпространението на растенията

Карта на находищата на защитените растения е представена в Приложение IV. Карта на разпространението на защитените растения в резерват "Конгура".

1.14.3.4. Подробно описание и картите, като самостоятелно приложение към плана

В Свитък II е представен Доклад с подробно описание на защитените растения в Р „Конгура“ от д-р Светлана Банчева

Карта на находищата на защитените растения е представена в Приложение IV. Карта на разпространението на защитените растения в резерват "Конгура".

1.14.3.5. Обобщена информация за резултатите от проучванията

Като цяло популациите на защитените видове на територията на резервата са в добро състояние. Към настоящия момент като потенциален фактор с отрицателно въздействие е идентифицирана опасността от пожари и охрастяването в местообитанията на *Medicago carstiensis* (Карстова люцерна) и *Viola speciosa* (Прекрасна теменуга). Препоръчва се разработването на система за превенция от пожари и навременна реакция, а при необходимост прочистване от храстите.

Към настоящия момент не се налага прилагането на специални мерки за нито един от защитените видове, установени на резерватната територия. Препоръчва се залагане на контролни площадки и провеждане на мониторинг на всеки 2 години за популацията на *Medicago carstiensis*, като се обърне специално внимание на конкуренцията от храсти, вкл. и от балканския ендемит *Chamaecytisus absinthioides*. При необходимост, да се предприеме прочистване от храсти на местообитанието, в което се среща *Medicago carstiensis*. Локалният ендемит *Viola speciosa* се среща над горната граница на гората (почти изключително извън резервата), единствено в планината Беласица. На територията на резервата са установени отделни индивиди и за тях не се налага да бъдат прилагани специални мерки.

1.14.4. Лечебни растения

На територията на резервата са установени 107 вида лечебни растения. При инвентаризацията е използван маршрутният метод с трансектни преходи. Определянето на видовете и изготвянето на списъците е извършено по „Определител на растенията в България“ (Делипавлов и Чешмеджиев, 2003), Флора на НР България, (т. I-IX: Йорданов,

1963-1989; т. X: Кожухаров, 1995; т. XI: Анчев, 2012), а лечебните растения са определени по ЗЛР (2003, 2009).

Предоставена е географска информация за местоположението и естествените находища на 7 лечебни видове със специален режим на ползване (Таблица 44).

Таблица 44. Списък на видовете от Закона за лечебните растения, забранени за събиране в България или с годишни квоти

Име	Забрана или квота	Местообитание	Площна характеристика
<i>Asplenium trichomanes</i> L.	Забранено за събиране	По скалисти места	Установени са два фрагмента Заеманата площ е 100 кв.м
<i>Althaea officinalis</i> L.	Забранено за събиране	По тревисти и храсталачни места	Популацията е със заемана площ 600 кв.м
<i>Asarum europaeum</i> L.	Забранено за събиране	В буковите и кестеновите гори	Установени са два фрагмента Заеманата площ е 1100 кв.м
<i>Origanum vulgare</i> L.	Забранено за събиране	По тревисти и храсталачни места	Популацията е със заемана площ е 910 кв.м
<i>Valeriana officinalis</i> L.	Забранено за събиране	По тревисти места в буковите и кестеновите гори	Популацията е със заемана площ е 600 кв.м
<i>Primula veris</i> L.	Годишни квоти	По разсветлени полянки в буковите и кестеновите гори	Популацията е със заемана площ е 1750 кв.м
<i>Atropa belladonna</i> L.	Годишни квоти	По разсветлени полянки в буковите и кестеновите гори	Популацията е със заемана площ е 850 кв.м

1.14.4.1. Местообитания от значение за опазване на съответната група видове

От значение за опазването на лечебните растения са следните местообитания: 9130, 91W0, 9260, 9170, 62D0, 6210 и 4060.

1.14.4.2. Списъци по литературни източници за допълване данните на лечебните растения

На територията на резервата са установени 107 вида лечебни растения.

Списък на видовете от ЗЛР, установени на територията на резервата, е представен в Приложение II-1.14.4.3.

1.14.4.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на лечебните растения

Основните фактори с отрицателно действие върху растенията в резервата са пожарите в горската територия. За да се избегнат, е необходима превенция и навременна и адекватна реакция.

Таблица 45. Отрицателно действащи върху флористичните видове фактори

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване
Пожари	Цялата територия	Превенция и навременна реакция

1.14.4.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Като цяло популациите на лечебните растения са в добро състояние. Не са установени лечебни растения, чиито популации се срещат само в един флористичен район или чиято

численост е под критичния минимум. В този смисъл не са установени лечебни видове растения, които трябва да бъдат обект на специални мерки. До голяма степен на резерватната територия протичат естествени сукцесионни процеси.

1.14.4.5. Установени пропуски в познанията

Следва да се отбележи, че проучването е обхванало само един и то непълен вегетационен период, поради което списъкът на видовете може да бъде допълнен при следващи целенасочени изследвания. Препоръчва се инвентаризация на слабопроучените компоненти на биоразнообразието с акцент върху лечебните растения.

1.14.4.6. Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

На територията на резервата са установени 107 вида лечебни растения (*Приложение II-1.14.4.3*), които съставляват около 40% от списъчния състав на растенията в резервата. Сто от тези видове са с широко разпространение в страната и в резерватната територия и потенциалните места са навсякъде из резервата, където има подходящи условия.

Предоставена е географска информация за местоположението и естествените находища на 7 лечебни видове със специален режим на ползване (Таблица 44, *Приложение IV. Карта на разпространението на лечебни растения в резерват "Конгура"*). Пет от тях са забранени за събиране в България – *Asplenium trichomanes* L. (Обикновено изстравниче), *Althaea officinalis* L. (Лечебна ружа), *Asarum europaeum* L. (Европейски копитник), *Origanum vulgare* L. (Риган) и *Valeriana officinalis* L. (Лечебна диланка), а за 2 от видовете всяка година се отпускат квоти за събиране - *Primula veris* L. (Лечебна иглика) и *Atropa belladonna* L. (Обикновено лечебно биле). Тези данни са само информативни, защото на територията на целия резерват е забранено събирането на лечебни растения. Те могат да се имат предвид като генетичен ресурс, в случай на необходимост от възстановяване на популации на лечебни растения. Към настоящия момент не се очертават такива перспективи.

Карта на разпространението на лечебните растения в резерват „Конгура“ е дадена в Приложение IV.

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на лечебните растения в резерват „Конгура“ от. д-р Светлана Банчева.

1.15. ФАУНА

Въз основа на направените проучвания и анализ на фаунистичните местообитания и видове чрез теренни изследвания и актуални литературни източници за допълване данните на фаунистичния състав може да се представи следната информация:

- обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете;

Таблица 46. Богатство на таксоните по групи

Група	Брой	
	Семейства	Видове
Безгръбначни	31	1088
Земноводни и влечуги	9	18
Птици	32	131
Бозайници	17	59

- общ брой на видовете с природозащитен статус;

Таблица 47. Брой видове с природозащитен статус

Група	Брой видове
Безгръбначни	105
Земноводни и влечуги	18
Птици	131
Бозайници	49

- видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Таблица 48. Видове, които трябва да са обект на специални мерки

Група	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки
Безгръбначни	<i>Carabus menetriesi</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Formica rufa</i> , <i>Formica lugubris</i> , <i>Formica pratensis</i>
Земноводни и влечуги	<i>Testudo hermanni</i> , всички видове земноводни, основно поради ограничените водни обекти за размножаване
Птици	Полубеловрата мухоловка, Белогръб кълвач, Черен кълвач Среден пъстър кълвач, Сив кълвач, Осояд, Орел змияр Малък ястреб, Голям ястреб, Късопръст ястреб Скален орел, Сокол скитник
Бозайници	Черен пор <i>Putorius putorius</i> Вълк <i>Canis lupus</i> Дива котка <i>Felis silvestris</i>
Прилепи	Всички горскоживеещи видове прилепи (особено <i>M. bechsteinii</i> , <i>B. barbastellus</i> , <i>N. leisleri</i>) Пещеролюбиви видове прилепи (<i>R. hipposideros</i> , <i>R. ferrumequinum</i> , <i>M. blythii</i> , <i>M. emarginatus</i>)

В Приложение II-1.15 е представена обобщена информация по групи за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус и видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки за резерват "Конгура".

В Приложение IV е представена Карта на местообитанията на консервационно значими животински видове в резерват "Конгура".

1.15.1. Безгръбначни животни

1.15.1.1. Теренни проучвания и инвентаризация

При теренната работа е използван трансектен метод и ръчен сбор за представители на разред Coleoptera и семейство Formicidae от разред Hymenoptera.

Районът е бил обект на проучване за пеперудната фауна от първата половина на миналия век, където са провеждани инцидентни сборове. Продължителни изследвания са провеждани през 80-те години на миналия век. Тези изследвания обаче са провеждани предимно на места с електричество (хижи и застави), използвано за хранване на светлинни ловилки. Докато дневните и дневноактивните нощни пеперуди са били изключително добре проучени, то нощните пеперуди остават сравнително слабо проучени поради несъвършените колекционни методи по това време. Последните няколко десетилетия при наши изследвания и при ползване на съвременни колекционни методики (лампи на генератор, портативни светлинни ловилки, лампи с различен спектър и др.) бяха установени значителен брой нови за района видове, част от които са публикувани в приложения литературен списък. През 2010 г. по проект беше изследвана пеперудната

фауна на кестеновите гори от март до октомври по съвременни колекционни методи. Тук още 109 вида, отбелязани с # в списъка от Приложение №1.15.1.2-1 след името се съобщават за първи път като нови за Беласица по собствени (на експерта) оригинални данни. Данните в литературата са без конкретни находища, повечето от тях са дадени по височинни пояси от 600 до 1950 метра и не е ясно дали са намерени на територията на резервата или извън него. Предвид подвижността на групата и местообитанията вътре и извън резервата, които в известна степен са припокриват, приемаме условно, че всичките тези видове се срещат и са част от фауната на резервата.

1.15.1.2. Списъци по актуални литературни източници за допълване данните

- Анализ на съществуващите информационни източници и бази данни

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
1	Научни публикации (виж Библиография)	Беласица	Освен за няколко вида, като цяло липсват данни за резервата.
2	Проект "Оценка на горски съобщества с консервационна важност базирани на индикаторни видове безгръбначни животни (Gueorguiev et al., 2010)	Беласица	Част от данните са събрани в границите на Р „Конгура“.
3	Проект „State and prospects of the <i>Castanea sativa</i> of biodiversity and sustainable ecosystem management.“ (Gueorguiev, 2011)	Беласица	Част от данните са събрани в границите на Р „Конгура“.
4.	Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“	Защитена зона BG0000167 Беласица	Липсват конкретни находища в резервата, но част от видовете (<i>Morimus asper</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Lucanus cervus</i>) са установени в непосредствена близост.

Списъкът на видовете, установени по литературни данни, както и от непубликувани или нови данни са представени в Приложение II - 1.15.1.2-1.

- Обобщена информация за богатство на таксоните и общ брой на видовете

Територията на планината Беласица се приема за относително добре проучена по отношение на разред Coleoptera (Bekchiev, 2008; Bekchiev, 2011; Besuchet & Bekchiev, 2007; Guéorguiev 2011; Guéorguiev B. & R. Bekchiev. 2009; Guéorguiev & al., 2010; Doychev, Georgiev, 2004; Georgiev & al., 2013; Stevanović, 2009), Lepidoptera (Macrolepidoptera) (Бешков 1993, Феягнду 1998, Несторова 1988, Сливов 1988, Сливов & Несторова 1988) и семейство Formicidae от разред Hymenoptera (Atanassov 1964, Atanassov & Dlusskij 1992). Фаунистичното богатство е високо и поради височинната зоналност на планината, респективно и на Р „Конгура“, където попадат както медитерански и топлолюбиви видове, така и планински и субалпийски видове.

Въпреки многото публикувани данни за планината, Р „Конгура“ не е бил обект на целенасочени изследвания. Поради тази причина като присъстващи на територията на резервата се приемат и съобщените видове от близките околности и населени места, като това допускане е съобразено с биологията на съответните видове и установените хабитати в резервата.

На база на направената справка може да се твърди, че с голяма вероятност на територията на резервата се срещат 206 вида бръмбари, 823 вида пеперуди (Macrolepidoptera) и 59 вида ципокрили (Приложение II-1.15.1.2-1).

Списъкът на видове твърдокрили е допълнен от данните, получени по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I” към МОСВ, 2011-2013 г. Според информацията, представена в проекта, на територията на резервата биха могли да се срещат (няма конкретни находища влизащи в границата му) 6 вида. На база на направените хабитатни модели може да се предположи, че с голяма степен на вероятност в резервата се срещат следните видове: *Carabus menetriesi*, *Rosalia alpina*, *Morimus asper funereus*, *Cerambyx cerdo*, *Osoderma eremita* и *Lucanus cervus*.

Информацията за видовия състав на представителите от разред Hymenoptera (ципокрили) се базира основно на литературните данни за проучвания на територията на Беласица планина – 47 вида от семейство Formicidae (мравки) и 3 вида от семейство Braconidae. Нови данни (9 вида) са допълнени за семейство Formicidae.

Събраните данни показват, че фауната на Р „Конгура“ е много богата и разнообразна, като може се очаква значително увеличение на броя на видовете при провеждане на сериозно, няколко годишно научно изследване на територията му.

Таблица 49. Богатство на таксоните

Таксони (тип, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
1. Invertebrata		
1.1. Arthropoda		
▪ Insecta		
▪ Coleoptera	6	206
▪ Hymenoptera	2	59
▪ Lepidoptera “Macrolepidoptera”	23	823
Общо:	31	1088

- Списък на установените видове с консервационен статус

От установените таксони 105 вида имат консервационно значение. От тях 41 са твърдокрили, 56 са пеперуди и 10 вида мравки.

Видовете пеперуди с консервационен статус представляват малко под 7% от видовото разнообразие. Сравнително висок е броят на ендемичните и субендемичните таксони от видов и подвидов ранг – 15 вида, което е близо 2% от видовете, установени в района. По отношение на пеперудите в представения „Червен списък на видовете дневни и нощни пеперуди” са включени видове от националното законодателство, европейските директиви и международни конвенции, ратифицирани от България. Включени са и видове от международни и национални червени книги, списъци и природозащитни документи, както и наши ендемични и редки видове пеперуди от групата Macrolepidoptera. Консервационният статут на всеки вид е обозначен със съответните съкращения в таблицата, като съкращенията са обяснени след таблицата. „Червеният списък” е доста редуциран; в него не са включени всичките видове, установени еднократно в страната или трудни за разпознаване и с невзрачна външност. Като редки видове са включени такива, които у нас са локални и малочислени, а в Европа или въобще са известни от малко находища и

България е отговорна за опазването на значителна част от популацията им в Европа или света.

Списъкът на видовете с конзервационен статут е представен в *Приложение № II - 1.15.1.2-2*.

Таблица 50. Обобщена информация по групи за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статут и видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки за безгръбначните за резерват "Конгура"

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статут	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
1088	105	<i>Carabus menetriesi</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Formica rufa</i> , <i>Formica lugubris</i> , <i>Formica pratensis</i>	Недостатъчни изследвания, нужда от тяхното продължаване и задълбочаване. Стриктно опазване на местообитанията в и около резервата.

1.15.1.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на видовете

Поради трудната достъпност граничната зона и слабо населените околности, както и поради липсата на мониторинг и продължителни целеви изследвания върху безгръбначната фауна не са забелязани отрицателно действащи фактори. Близостта до населени места обаче предполага потенциален отрицателен риск от възникването на пожари. Едно от въздействията с негативен характер по отношение на пеперудната фауна е брането на боровинки в псевдосубалпийската зона и засиленото човешко присъствие по време на бранено на боровинки в безлесната зона, водещо до отъпкване и промяна на естествените тревни местообитания. Друго отрицателно въздействие е засиленото човешко присъствие през есенните месеци за събиране на кестени и лов, водещо до отъпкване, разравяне и замърсяване вътре в резервата.

Като потенциални заплахи за цялата територия могат да се посочат следните:

- Пожари
- Браконьерски сечи
- Ерозия, предизвикана от високопроходима техника
- Замърсяване от отпадъци
- Светлинно замърсяване от изкуствени светлини източници

Таблица 51. Отрицателно действащи фактори

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване	Група животни
Пожари	Цялата територия	Засилен контрол, поддръжка на наличните пътища с цел достъп на специализирана техника, в случай на нужда.	всички
Човешко присъствие, антропогенно въздействие	Цялата територия	Ефективна охрана и контрол на посещенията	всички
Бране на боровинки и събиране на кестени	Безлесната зона и гори		Lepidoptera
Колекциониране, масово събиране на дневни пеперуди	Безлесната зона	Забрана, освен за научни цели	Lepidoptera

1.15.1.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Таблица 52. Видове, обект на специални мерки

Видове	Основание
<i>Carabus (Carabus) menetriesi pacholei</i>	Рядък и защитен вид, с единствено находище в България, което е и най-южна точка на разпространение на вида. Специалните мерки са свързани със задълбочаване на изследванията и мониторинга на вида, както и опазване на цялото поречие на река Луда Мара.
<i>Osmoderma eremita</i>	Рядък и защитен вид, в Беласица и частност Р „Конгура“ се намира голяма и стабилна популация. Мерките са свързани с допълнителни изследвания, мониторинг и стриктно опазване на хралупестите дървета в и около границата на резервата.
<i>Formica lugubris</i> , <i>F. rufa</i> , <i>F. pratensis</i>	Гнездата на тези видове мравки се обитават от хиляди индивиди, регулиращи популациите на много други насекоми в местообитанията. Специалните мерки трябва да са насочени към намаляване на антропогенното въздействие и дългосрочно проследяване на състоянието на гнездата.

Не се предвиждат специални мерки за опазването на отделни видове пеперуди. Специални мерки са необходими за опазването на местообитанията на видовете предимно в безлестната зона на най-високите части на резервата, където се срещат *Polyommatus eroides*, *Hadena drenowskii*, *Chersotis anatolica*, *Euxoa vitta hercegovinensis*, *Caradrina gilva*, *Coranarta cordigera*.

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на безгръбначните животни в Р „Конгура“ от д-р Албена Гьонова, д-р Ростислав Бекчиев, д-р Стоян Бешков, д-р Николай Симов, д-р Марио Лангуров

1.15.2. Земноводни и влечуги

1.15.2.1. Теренни проучвания и инвентаризация

Всеки наблюдаван екземпляр е идентифициран на видово и при необходимост на подвидово ниво. Точните географски координати за всяко наблюдение са снемани на място с ръчни GPS устройства. Животните са търсени активно, основно чрез визуални наблюдения, като според спецификата на вида или групата видове е отделяно специално внимание на подходящи макро- и микроместообитания (проверявани са и потенциални укрития например под камъни, дънери и други). Някои безопашати земноводни (жаби) са регистрирани по издаваните от тях звуци и са определяни чрез биоакустични анализи предвид видовоспецифичните обаждания на мъжките (особено интензивни през размножителния период). В някои водоеми е прилагано активно тралиране с хидробиологичен сак с цел търсене на тритони и ларви на земноводни. Провеждан е и улов с живоловни капани, които са особено полезни при търсене на тритони.

1.15.2.2. Списъци по актуални литературни източници за допълване данните

Таблица 53. Анализ на съществуващите информационни източници и бази данни

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
1	Стандартен формуляр за Натура 2000 за зона Беласица BG0000167	Стандартен формуляр за Натура 2000 зона BG0000167 Беласица: изготвен от специалисти от БАН и НПО през 2006 г., актуализиран 2008 г. Във формуляра са включени 7	Голяма част от оценките на популациите се базират на експертно мнение. Липсва детайлна оценка на площта на пригодните

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
		вида земноводни и влечуги, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС: <i>Bombina variegata</i> , <i>Elaphe quatuorlineata</i> , <i>Elaphe situla</i> , <i>Emys orbicularis</i> , <i>Testudo graeca</i> , <i>Testudo hermanni</i>	местообитания в зоната. Видовете са отнесени за цялата площ на зоната, която е по-голяма от територията на резервата, поради което е трудно тези видове да бъдат директно отнесени като присъствие и за него.
2	Теренни данни от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“; финансиран от Оперативна Програма „Околна Среда“ 2007–2013	Извършено е картиране и оценка на местообитанията и природозащитното състояние на видове земноводни и влечуги, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС. Паралелно са регистрирани и други съпътстващи видове земноводни и влечуги, чиито локации са взети предвид. Добавен е и видът <i>Triturus karelinii</i> .	Поради краткосрочното изпълнение на проекта не са посетени всички територии в зоната, включително резерватната.
3	Проект № DIR – 593211 – 1 – 6: „РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК „БЕЛАСИЦА“	Територията на природен парк Беласица	Територията на Р „Конгура“, попада извън обхвата на заданието
4	Stojanov, A., N. Tzankov, B. Naumov. 2011. Die Amphibien und Reptilien Bulgariens. Chimaira, Frankfurt am Main, 588 p.	Обобщени сведения за разпространението на земноводните и влечугите в България	Данните са до 2010 г.

Публикуваните данни за планината Беласица са ограничени, а тези, които се отнасят или могат да бъдат отнесени към локалитети в района на Р „Конгура“, са съвсем малко. Данните са от публикации на Буреш и Цонков (1934, 1942) и Бешков (1972). Обобщени данни за разпространението в района на изследваните групи намираме и в Stojanov et al. (2011). Видовият списък е базиран на актуални полеви данни. Отчетени са и данните, събирани за изготвяне на плана за управление на ПП „Беласица“. Във височинния пояс, който покрива Р Конгура, са намерени и други видове земноводни и влечуги, които на този етап все още не са установени в резервата, където има потенциални местообитания за тях.

Таблица 54. Списък на видове земноводни и влечуги в резерват "Конгура" по актуални литературни източници

№	Латинско име	Българско име	Източник
Разред опашати земноводни (Caudata)			
1	<i>Salamandra salamandra</i>	Дъждовник	Лични данни
2	<i>Triturus ivanbureschi</i> (до скоро <i>T. karelinii</i>)	Южен гребенест тритон	Потенциален
3	<i>Lissotriton graecus</i>	Влакноопашато тритонче	Потенциален
Разред безопаши земноводни (Anura)			
4	<i>Bombina variegata</i>	Жълтокоремна бумка	Бешков (1972)
5	<i>Bufo bufo</i>	Кафява крастава жаба	Потенциален
6	<i>Bufo viridis</i>	Зелена крастава жаба	Потенциален
7	<i>Hyla arborea</i>	Жаба дървесница	Потенциален
8	<i>Rana graeca</i>	Гръцка дългокрака жаба	Буреш, Цонков (1942)
9	<i>Rana dalmatina</i>	Горска дългокрака жаба	Лични данни

№	Латинско име	Българско име	Източник
10	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Голяма водна жаба	Лични данни
Разред костенурки (Testudines)			
11	<i>Testudo hermanni</i>	Шипоопашата сухоземна костенурка	Потенциален
Разред люспести (Squamata)			
12	<i>Anguis fragilis</i>	Слепок	Лични данни
13	<i>Lacerta viridis</i>	Зелен гущер	Лични данни
14	<i>Podarcis muralis</i>	Стенен гущер	Лични данни
15	<i>Coronella austriaca</i>	Медянка	Лични данни
16	<i>Natrix natrix</i>	Жълтоуха водна змия	Буреш, Цонков (1934)
17	<i>Zamenis longissimus</i>	Смок мишкар	Буреш, Цонков (1934)
18	<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Ивичест смок	Буреш, Цонков (1934)

- Обобщена информация за богатство на таксоните и общ брой на видовете

На територията на Р „Конгура“ са установени или има голяма вероятност да присъстват 18 вида земноводни и влечуги, отнасящи се към 9 семейства от 4 разряда (Таблица 55). Видовото богатство е сравнително високо – близо една трета от установените в страната видове. Видовият състав е типичен за нископланинските райони в тази част на страната.

Таблица 55. Богатство на таксоните земноводни и влечуги

Таксони (тип, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
1. Vertebrata		
1.1. Amphibia	5	10
1.1.1. Caudata	1	3
1.1.2. Anura	4	7
1.2. Reptilia	4	8
1.2.1. Testudines	1	1
1.2.2. Squamata	3	7

- Списък на установените видове с консервационен статус

Според природозащитния си статус видовете земноводни и влечуги са разпределени както следва: в Закона за биологичното разнообразие: Приложения II (4 вида), III (15 вида), IV (1 вид); IUCN – Списък на световно застрашените видове: Слабо засегнат (LC) (13 вида), Почти застрашен (NT) (2 вид); БК – Бернската Конвенция (Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания): Приложения II (12 вида) и III (6 вида); CITES: Приложение II (1 вида); ЧК – Червена Книга на Р България: VU – Уязвим (1 вид), EN – застрашен (2 вида);

Таблица 56. Списък на установените видовете земноводни и влечуги с консервационен статус

№	Латинско име	Ендемит	Рядък	Реликт	ЗБР	IUCN	BERN	CITES	ЧКБ
1	<i>Salamandra salamandra</i>				III	LC	III		
2	<i>Triturus ivanbureschi</i>				II, III	LC	II		
3	<i>Lissotriton graecus</i>	Балк			III	LC	III		VU
4	<i>Bombina variegata scabra</i>	Балк			II, III	LC	II		
5	<i>Bufo bufo</i>				III	LC	III		

№	Латинско име	Ендемит	Рядък	Реликт	ЗБР	IUCN	BERN	CITES	ЧКБ
6	<i>Bufo viridis</i>				III	LC	II		
7	<i>Hyla arborea</i>				III	LC	II		
8	<i>Rana graeca</i>	Балк			III	LC	II		
9	<i>Rana dalmatina</i>					LC	II		
10	<i>Pelophylax ridibundus</i>				IV	LC	III		
11	<i>Testudo hermanni</i>				II, III	NT	II	II	EN
12	<i>Anguis fragilis</i>				III		III		
13	<i>Lacerta viridis viridis</i>				III		II	–	
14	<i>Podarcis muralis</i>				III	LC	II		
15	<i>Coronella austriaca</i>		X		III		II		
16	<i>Zamenis longissimus</i>				III	LC	II		
17	<i>Natrix natrix</i>					LC	III		
18	<i>Elaphe quatuorlineata</i>				II, III	NT	II		EN

Таблица 57. Обобщена информация по групи за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус и видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки за земноводни и влечуги за резерват "Конгура"

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
18 вида, от които земноводни (10 вида) и влечуги (8 вида), отнасящи се към 9 семейства от 4 разреда	Закон за биологичното разнообразие Приложения II (4 вида), III (15 вида), IV (1 вид); IUCN – Списък на световно застрашените видове: Слабо засегнат (LC) (13 вида), Почти застрашен (NT) (2 вид); БК – Бернската Конвенция (Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания): Приложения II (12 вида) и III (6 вида); CITES: Приложение II (1 вида); ЧК – Червена Книга на Р България: VU – Уязвим (1 вид), EN – застрашен (2 вида);	<i>Testudo hermanni</i> , всички видове земноводни, основно поради ограничените водни обекти за размножаване	Все още не е напълно изяснен видовият състав на херпетофауната на територията на резервата. Има потенциална възможност там да бъдат намерени и някои редки, топлолюбиви представители, известни от долината на р. Петричка, но в по-долното ѝ течение. Няма данни за биологията и екологията на видовете в района.

1.15.2.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на видовете

Таблица 58. Отрицателно действащи фактори върху земноводни и влечуги

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване
от естествен характер: - Пожари	цялата територия	Превантивни мерки за опазване от пожари, предизвикани от човешка дейност
от антропогенен характер: - преследване - унищожаване - събиране	покрай черните пътища и пътеки	Повишаване ефективността на охраната за спазване на законно установените режими.
- горско-стопански дейности, несъобразени с биологията на земноводните и влечугите и опазване на оптимални местообитания	Периферията и околните територии на резервата	

1.15.2.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Таблица 59. Видове земноводни и влечуги, обект на специални мерки

Видове	Основание
<i>Testudo hermanni</i> Шипоопашата сухоземна костенурка	обект на събиране и консумация, въпреки че са с висок природозащитен статус

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на земноводните и влечугите в Резерват „Конгура“ от д-р Николай Цанков и д-р Георги Попгеоргиев

1.15.3. Птици

1.15.3.1. Теренни проучвания и инвентаризация

Резерватът е неколkokратно проучван от експертите в периода 2010-2014 година. Използвани са линейни дневни и нощни трансекти и стационарни точки за регистрация на птиците. Обобщена и прегледана е и наличната литература за птиците в района на резервата.

1.15.3.2. Списъци по литературни източници за допълване данните за птиците

- Анализ на съществуващите информационни източници и бази данни

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
1	Доклади, отчети и брошура, издадена по проект „Състояние и перспективи на популацията от обикновен кестен (<i>Castanea sativa</i> Mill.) в Беласица: адаптация към климатичните промени; поддържане на биологичното разнообразие и устойчиво стопанисване на екосистемите», с базова организация ИГ-БАН и ръководител доц.д-р Цветан Златанов, финансиран от	Орнитофауната в кестеновите съобщества в ПП „Беласица. Има данни за видов състав, разпространение, численост на птиците в част от природния парк. Посочени са приоритетните за опазване и редки видове. Има данни за сезонна динамика на орнитофауната. Очаква се да бъдат публикувани като отделна статия и по-подробни анализи за орнитофауната на кестеновите гори в Беласица.	Обхваната е основно кестеновата зона, до около 900 м.н.в, но не и по-високия буков пояс и безлесната зона. Изследванията са съсредоточени, главно в районите на долината на р.Луда Мара, Р „Конгура“, х. „Беласица“ и долината, западно от нея, т.е. само източните части на природния парк. Централните и западните части са слабо проучени и за тях са събрани откъслечни данни за птиците. Част от информацията и анализите все още не са публикувани.
2	Червена книга на Реп.България – ново издание,2011 г. /Големански В.,ред.2011/.	Има данни за гнездовото и извънгнездово разпространение на отделни видове птици.	Информацията е за ограничен брой видове и без точни локалитети. Данните не са обвързани с точни локалитети, а са разположени в квадрати от 100 кв.км.
3	Янков П./ред./ 2007. Атлас на гнездящите птици в България.БДЗП.Природозащитна поредица,Кн.10,София.	Картирани са гнездящите птици в цяла Беласица в 10X10 км. Грид, вкл.на територията на резервата.	Няма данни за птиците в Беласица и резервата извън гнездовия период. Данните не са обвързани с точни локалитети, а са разположени в квадрати от 100 кв.км., което не е достатъчно за целите на настоящия План.
4	Фауна на България- т.20,26 и 30 - Птици	Има данни за гнездовото и извънгнездово разпространение на отделни	Информацията е за ограничен брой видове и без точни локалитети.

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
		видове птици за планината Беласица	
5	План за управление на ПП „Беласица“	Има данни за орнитофауната и нейното богатство в целия природен парк	Не е представена информация каква част от установените птици са в резервата и каква извън него.

- Обобщена информация за фаунистичното разнообразие от птици

В Р „Конгура“ са установени 131 вида птици. Можем да оценим богатството на орнитофауната като голямо. За отбелязване е фактът, че в целия ПП „Беласица“ са регистрирани общо 151 вида птици, т.е. в резерват, който заема около 11,2 % от територията на парка, са намерени 86,8% от видовете птици в него. Това е така, тъй като в резервата са представени най-старите и добре запазени горски местообитания в цялата планина. В останалите части на парка горските местообитания са сериозно увредени от човешката дърводобивна дейност. Освен високото видово разнообразие резерватът е място с твърде висока плътност на популацията на редица видове птици, с висок консервационен статус – полубеловратата мухоловка, среден пъстър кълвач, белогръб кълвач, черен кълвач и др.

Броят на сигурно гнезещите видове е 77. Други 15 вида са възможно гнезещи, а 2 вида гнезят извън резервата в планината Беласица, но при ловуването си, по време на гнездовия период, редовно прелитат над резервата. Така общо в зоогеографската характеристика на района се разглеждат 94 вида птици. Останалите 37 вида птици от видовия списък са установени само по време на миграция или зимуване.

Списък на установените видове птици с посочен техният статус на пребиваване в резервата и консервационен статус е представен в *Приложение II - №1.15.3.2*. Посочените видове в списъка се базират на литературни данни и собствени теренни проучвания.

Таблица 60. Богатство на таксоните

Таксони (тип, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
Птици (Aves)	32	131

Таблица 61. Обобщена информация по групи за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус и видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки за птиците за резерват "Конгура"

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
131 вида	ЗБР- 122 вида ЧК – 26 вида Прил.1 на Директивата за птиците на ЕС – 29 вида Бернска Конвенция - 129 вида Бонска Конвенция -30 вида CITES – 22 вида IUCN – 1 вид	Полубеловрата мухоловка Белогръб кълвач Черен кълвач Среден пъстър кълвач Сив кълвач Осояд Орел змияр Малък ястреб Голям ястреб Късопръст ястреб Скален орел Сокол скитник	Няма достатъчно данни за биологията на видовете. По-слабо е проучена частта на резервата по главното било (по границата с Гърция).

1.15.3.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Основният установен отрицателно действащ фактор върху орнитофауната на резервата е безпокойството от страна на хора, които навлизат безконтролно в резервата, събират кестени, гъби или плодове. Друг сериозен фактор е болестта по кестена, която води до загиване на много от по-старите дървета в резервата, особено в по-ниските части и до границите му. Регистриран беше и лов в резервата (отделни изолирани случаи, с характер на групово браконьерство).

Таблица 62. Отрицателно действащи фактори върху птиците

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване
Безпокойство	Цялата територия, но най-вече ниските северни части на резервата по долината на р. Луда Мара	Да се маркират по-ясно границите на резервата и да се поставят табели с режима на резервата. По време на гнездовия период на птиците да има засилен контрол за ненавлизане на хора в резервата.
Деградация на кестеновите горски местообитания поради болест	Ниските части на резервата до около 900 м.н.в.	Борба с болестта по кестените чрез биологични методи – но не и чрез сечи.
Браконьерски лов	Цялата територия	Да се обърне внимание на местните ловни сдружения, че резерватът не е място за лов и при ново установено нарушение ще бъдат съставени актове. Самите тези сдружения трябва да се ангажират в опазването на резервата, тъй като той е естествено място за размножаване на ловни видове и увеличаване на дивечовите запаси.

1.15.3.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Таблица 63. Видове птици - обект на специални мерки

Видове	Основание
Полубеловрата мухоловка	Световно застрашен вид птица. Основната част от европейската част на ареала на вида е в България. В резервата е с висока гнездова плътност както в старите кестенови така и в буковите гори.

Видове	Основание
Белогръб кълвач	Много рядък и застрашен вид. У нас се среща южният подвид <i>Dendrocopos leucotos ilfordi</i> , установен само в Южна Европа и Мала Азия. Видът е свързан със стари широколистни и смесени гори, богати на сухи стоящи и паднали дървета. В старите гори на Р „Конгура“ гнездат няколко двойки. Числеността му в национален план е под 1500 двойки.
Черен кълвач	Рядък и застрашен вид свързан със старите гори. Обитава целия резерват. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
Среден пъстър кълвач	Рядък и застрашен вид, свързан със старите гори. Обитава по-ниските части на резервата, главно в кестеновите гори. Видът е включен в Приложение 1 на Директивата за птиците.
Сив кълвач	Рядък и застрашен вид свързан със старите гори. Обитава целия резерват. Видът е включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
Осояд	Рядък вид дневна граблива птица. Гнезди в стари горски участъци, включително и в Р „Конгура“. Видът е включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
Орел змияр	Рядък и застрашен от изчезване вид дневна граблива птица. Гнезди в стари горски участъци, включително и в Р „Конгур“. Видът е включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците. В България има под 500 двойки от този вид.
Малък ястреб	Рядък вид дневна граблива птица. Включен в Червената книга на България.
Голям ястреб	Рядък и намаляващ у нас вид дневна граблива птица. Включен в Червената книга на България.
Късопръст ястреб	Рядък и намаляващ у нас вид дневна граблива птица. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
Скален орел	Рядък и застрашен от изчезване вид дневна граблива птица. Гнезди както на скали, така и на големи дървета в стари горски участъци. У нас има по-малко от 130 двойки скални орли. В резервата не гнезди, но редовно се срещат птици от други части на Беласица. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.
Сокол скитник	Рядък и застрашен от изчезване вид дневна граблива птица. Гнезди на скали. У нас има по-малко от 150 двойки от този вид. В резервата не гнезди, но редовно се срещат птици от други части на Беласица. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците.

1.15.3.5. Видове птици, обособени като: постоянни, размножаващи се (вероятни и сигурни), мигриращи, зимуващи и случайни

Списък на установените видове птици с посочен техния статус на пребиваване в резервата и консервационен статус е представен в *Приложение II - №1.15.3.2*. Посочените видове в списъка се базират на литературни данни и собствени теренни проучвания.

1.15.3.6. Зоогеографска характеристика на гнездящата орнитофауна

Гнездовата орнитофауна на Р „Конгура“ се разпределя по зоогеографски типове фауна на следните:

- Палеарктичен тип – 36 вида (38,3%)
- Европейско-туркестански тип – 16 вида (17,02%)
- Европейски тип-14 вида (14,9%)
- Холарктичен тип – 8 вида (8,5%)
- Фауна на Стария Свят – 5 вида (5,3%)
- Средиземноморски тип – 5 вида (5,3%)
- Индо-африкански тип – 3 вида (3,2%)

- Туркестано-средиземноморски тип -2 вида (2,13%)
- Палеоксеромонтанен тип -2 вида (2,13%)
- Космополитен тип -1 вид (1,1%)
- Палеомонтанен тип -1 вид (1,1%)
- Палеоксерен тип -1 вид (1,1%)

1.15.3.7. Видове с намаляваща численост; причини

Тук са изброени видове птици, за които има данни за намаляване на числеността и намаляване на площта на местообитанията в национален мащаб. Конкретно за Р „Конгура“ и Беласица няма достатъчно надежден мониторинг върху числеността на птиците, за да може да се говори за каквито и да било доказани тенденции.

- **Полубеловрата мухоловка** – видът намалява в много райони на България поради прекомерните сечи в старите широколистни гори, особено в предпланинските и планински райони на Странджа и Стара планина. Без съмнение видът е намалял и в Беласица поради мащабното усвояване на буковите гори в планината и реконструкциите в иглолистни насаждения, правени в миналото.
- **Белогръб кълвач** - видът намалява в много райони на България поради прекомерните сечи в старите широколистни гори, особено в предпланинските и планински райони на Странджа и Стара планина. Вероятно е намалял и в Беласица, където понастоящем е установен само в източните части, където са повечето стари, запазени гори.
- **Голям ястреб** – Намаляващ вид в национален мащаб. Причините за това не са изяснени.
- **Късопръст ястреб** – Също намаляващ вид у нас. Вероятно, това се дължи на почти повсеместното изсичането на крайречните гори в долините, където гнезди най-често. Вероятна друга причина за намаляването на вида е и засилената химизация в селското стопанство през последните години.

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на птиците в Резерват „Конгура“ от д-р Петър Шуруликов.

1.15.4. Бозайници

1.15.4.1. Теренни проучвания, анализ и представяне на бозайниците

За оценяване на биологичната характеристика на фауната е проведено проучване на бозайниците на територията на резервата както следва:

- събиране и анализ на литературни данни – публикувани в статии, отчети, анкети и от непубликувани проучвания за видовия състав на бозайниците на територията на ПП „Беласица“. Събраните данни са взети предвид при изготвянето на списъка с видовия състав, както бяха и използвани за насоки при провеждане на теренната работа.
- теренна работа, свързана с бозайниците (включително и ловни), за създаване на списък на видовия състав, така и при изготвяне на екологичната оценка по заданието.
- Теренни проучвания

Основните методи, използвани за теренните проучвания, са улов с капани, нощни и дневни трансекти, пробни площадки, фотокапани, улов с орнитологични мрежи, регистрации на ултразвуци и др. специфични методи съобразно групите бозайници.

Подробно описание на методите за проведените теренни проучвания и инвентаризацията са представени в *Свитък II. Доклад относно проучването на бозайниците в Резерват „Конгура“*.

- Анализ и представяне на бозайниците

В резултат на полевите изследвания е документирано присъствието на територията на Р "Конгура" на 26 вида – 6 вида насекомоядни (таралеж, обикновена кафявозъбка, малка кафявозъбка, малка водна земеровка, белокоремна белозъбка, обикновена къртица), 6 вида прилепи (широкоух прилеп, ръждив вечерник, малък вечерник, кафяво прилепче, натузиево прилепче, полунощен прилеп), 1 вид зайцевидни (заек), 5 вида гризачи (катерица, обикновен сънливец, жълтогърла мишка, кафява горска полевка, подземна полевка), 6 вида хищници (белка, язовец, невестулка, вълк, лисица, дива котка), 2 вида чифтокопитни (дива свиня, сърна). Повечето видове са с постоянно присъствие и обичайни.

С потенциално присъствие са видовете златка, черен пор, видра, чакал.

По-голямата част от територията на резервата е покрита със стари широколистни гори, предлагащи благоприятни условия за повечето от установените видове прилепи. На Фигура 16 са представени райони, важни за опазване на прилепите.

Фигура 16. Райони, важни за опазване на прилепите

Подробен анализ и представяне на видове бозайници, включително прилепи като резултат от проведените теренни проучвания и инвентаризацията са представени в *Свитък II. Доклад относно проучването на бозайниците в резерват „Конгура“*

1.15.4.2. Списъци по актуални литературни източници за допълване данните

- Анализ на съществуващите информационни източници и бази данни – бозайници

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
1	Стандартен формуляр за Натура 2000 за зона Беласица BG0000167	<u>Стандартен формуляр за Натура 2000 зона Беласица BG0000167:</u> изготвен от специалисти от БАН и други институции през 2006 г., актуализиран 2008 г. Във формуляра са включени 8 вида бозайници, включени в Приложение II на Директива 92/43/ЕЕС (от които 1 приоритетен – вълк).	Голяма част от оценките на популациите се базират на експертно мнение. За повечето от видовете липсва детайлна оценка на площта на пригодните местообитания в зоната и капацитета на тези местообитания.
2	State and prospects of the <i>Castanea sativa</i> population in Belasitsa mountain:	Вековни кестенови гори в близост и на територията на Р „Конгура“. Установени 8 нови вида прилепи – <i>Rhinolophus hipposideros</i> , <i>Myotis mystacinus</i> , <i>Plecotus austriacus</i> ,	Периодът на изследване е сравнително кратък и вероятно не са установени всички видове, които обитават района.

№	Документ	Обхват	Слабости/Липси
	climate change adaptation; maintenance of biodiversity and sustainable ecosystem management. http://www.castbelbg.com/de/liverables/Biodiversity_of_bats_in_the_Castanea_sativa_forests_of_Belasitsa_Mt.pdf	Pipistrellus pygmaeus, Pipistrellus nathusii, Vespertilio murinus, Eptesicus serotinus и Barbastella barbastellus	
3	План за управление на ПП Беласица	Обхваща биологична и екологична характеристика и перспективи за развитие на парка	В този план не са включени териториите на Р „Конгура“.
4	Лесоустройствени (ЛУП) проекти на ДГС Петрич, покриващ територията на парка и резервата, включително и картен материал.	Лесоустройственият план предоставя ценна информация за разпространението на пригодните за бозайниците площи, стопанисването на горите като антропогенен натиск и изменение на качеството на местообитанията.	Препоръчително е мерките и ограниченията, касаещи опазването на приоритетните видове бозайници на територията на резервата, да бъдат заложени и съгласувани с новия ЛУП. В тази връзка трябва да се проведат консултации с фирмите, които ще извършват лесоустройство в горско и ловностопанските единици.
5	Ловоустройствен проект на ДГС Петрич, включително и на предоставените ловни райони (ловни сдружения и концесии) на територията на парка	Действащият ловоустройствен проект на ДГС Петрич, както и действащите ловни квоти на предоставените на ловните сдружения райони предоставят важна информация за антропогенния натиск върху популациите на едрите и средните видове бозайници в ПП Беласица, което се отразява и на резервата като предизвикана от човека смъртност и безпокойство, оказвано върху всички видове по време на организиран или индивидуален лов.	За много от ловните бозайници отстрела се планира и изпълнява върху таксация с неясна методология, което засяга числеността на видовете и в резервата
6	База-данни на ИАГ с информация за таксацията и отстрела на дивеча на ДГС Петрич за последните 5 години, както и площта на държавните и предоставените ловни райони и броя на ловците в тях	Таксацията се провежда всяка година задължително напролет в едно и също време и се допълва с данни събирани целогодишно от служителите на ДГС. Тези данни се допълват от данни за отстрела, който се извършва на база ловна квота. Допълнително базата данни предоставя броя на ловците във всяка ловна дружина/сдружение, от което може да се предвиди ловният натиск във всички райони на ПП Беласица.	На места в горските структури като цяло не винаги таксацията се извършва прецизно или се базира на груби оценки, при което данните са доста неточни. Не за всички видове се провежда таксация, особено пренебрегнати са тези от слаб стопански интерес.
7	Теренни данни от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“; финансиран от Оперативна Програма “Околна Среда“ 2007–2013	Извършено е картиране и оценка на местообитанията и природозащитното състояние на тези видове. Установени са <i>Canis lupus</i> , <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> , <i>Myotis emarginatus</i> , <i>Myotis brandtii</i> , <i>Myotis alcathoe</i> , <i>Nyctalus noctula</i> , <i>Nyctalus leisleri</i> и <i>Hypsugo savii</i> . Покрай тези видове са регистрирани и други съпътстващи видове бозайници.	Поради големия обхват на проекта и краткото времетраене на теренното проучване липсва детайлна оценка на популациите на тези видове.

- Обобщена информация за богатство на таксоните и общ брой на видовете

В резултат на направения анализ по източници може да се каже, че на територията на резерват "Конгура" със сигурност се срещат 46 вида бозайници – 8 вида насекомоядни, 22 вида прилепи, 1 вид зайцевидни, 7 вида гризачи, 6 вида хищници, 2 вида чифтокопитни. Резултатите са представени в (Приложение II-15.4.2-1).

До настоящия момент на територията на Р „Конгура“ са установени или е потенциално възможно да присъстват с висока степен на достоверност 59 вида бозайници, 8 вида насекомоядни, 25 вида прилепи, 1 вид зайцевидни, 15 вида гризачи, 8 вида хищници, 2 вида чифтокопитни. Видовете се отнасят към 17 семейства от 6 разряда (Таблица 64 и Таблица 65). Видовото богатство е сравнително високо – повече от половината от установените в страната видове. Видовият състав е типичен за планинските райони у нас.

Таблица 64. Обобщена информация по групи за богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой на видовете с природозащитен статус и видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки за бозайниците за резерват "Конгура"

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
59 вида бозайници – 8 вида насекомоядни, 25 вида прилепи, 1 вид зайцевидни, 15 вида гризачи, 8 вида хищници, 2 вида чифтокопитни	49 вида, ЗБР: Приложения II (9 вида) и III (30 вида); Бернската Конвенция: Приложения II (22 вида) и III (16 вида); Червена Книга на Р България: У – уязвим (5 вида), 3 – застрашен (2 вида); Списък на световно застрашените видове: РПЗ- Рисков-потенциално застрашен (2 вида), У – уязвим (5 вида); CITES: Приложение II (2 вида)	Черен пор <i>Putorius putorius</i> Вълк <i>Canis lupus</i> Дива котка <i>Felis silvestris</i>	Златка <i>Martes martes</i> (при установяване на вида) Липсват достатъчно познания за присъствието на видове от мезофауната (средни по размер бозайници), основно по отношение на поровите Необходимо е проучване за присъствието на златка <i>Martes martes</i> и Черен пор <i>Putorius putorius</i> в района на резервата

Таблица 65. Богатство на таксоните бозайници

Таксони (тип, клас, разред)	Брой	
	Семейства	Видове
1. Vertebrata		
1.1. Mammalia		59
1.1.1. Eulipotyphla	3	8
1.1.2. Chiroptera	3	25
1.1.3. Lagomorpha	1	1
1.1.4. Rodentia	5	15
1.1.5. Carnivora	3	8
1.1.6. Artiodactyla	2	2

- Обобщена информация за видовете с природозащитен статус

На територията на резервата обитават 49 вида бозайници, представляващи природозащитен интерес – фигуриращи в Закона за биологичното разнообразие: Приложения II (9 вида) и III (30 вида); БК – Бернската Конвенция (Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания): Приложения II (22 вида) и III (16 вида); ЧК – Червена Книга на Р България: У – уязвим (5 вида), 3 – застрашен (2 вида); IUCN – Списък на световно застрашените видове: РПЗ – Рисков – потенциално застрашен (2 вида), У – уязвим (5 вида); CITES: Приложение II (2 вида), Приложение II - № 1.15.4.2-2).

1.15.4.3. Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на видовете

Територията на резервата е твърде малка за поддържане на жизнеспособни популации от прилепи, хищници и чифтокопитни. Ето защо следва да се имат предвид отрицателно действащите фактори и съответни мерки за опазване, които засягат значително по-голяма територия, най-малко тази на ПП „Беласица“ (Таблица 66).

Таблица 66. Отрицателно действащи фактори върху бозайници

Фактори	Териториален обхват	Препоръки за опазване
от естествен характер - пожари	цялата територия	Всякакви дейности, намаляващи риска от пожари, предизвикани от човешка дейност
от антропогенен характер -безпокойство от човешко присъствие	около хижите, по определените със заповед на министъра на околната среда и водите пътеки за посетители, вкл. и с образователна цел; покрай черните пътища	Ограничаване на движението на посетители само по маркираните пътеки; ограничаване на достъпа с високопроходими автомобили по границите и вътре в резервата, освен за нуждите на дейностите по опазване на резервата и границата
- наличие на свободно движещи се кучета	в близост до хижите и по пътеките за посетители	Контрол на присъствието на кучета в района
- отглеждане на домашни некастрирани котки в двете хижи, които хибридизират с дивата котка	в близост до хижите	Контрол върху отглеждането на котки в двете хижи – Беласица и Конгура
- горско-стопански дейности, несъобразени с биологията на прилепите и опазване на оптимални местообитания	Околностите на резервата	Опазване на старите гори и старите дървета, които са изключително важни за горските видове прилепи. Проучване на използваните от тях убежища. Запазване на мрежа от дървета, които имат хралупи (образувани при гниене или направени от кълвачи), цепки в ствола и/или хлабави кори. Дейностите в гората да са съобразени с жизнения цикъл на прилепите и да не се провеждат по време на размножителния период (май – август) и по време на хибернацията (ноември – март). Забрана за изнасяне на изгнилата дървесина (паднали или все още прави дървета). Забрана за заместване на естествената гора с монокултури от иглолистни видове. Забрана за използване на пестициди в горското стопанство. Намаляване на риска от пожари, предизвикани от човешка дейност.

1.15.4.4. Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Като се има предвид малката територия на резервата, която не може да поддържа самостоятелни жизнеспособни популации на прилепи, хищници и чифтокопитни, може да се каже, че видовете от тези групи са уязвими от влиянието на фактори, чиито обхват включва и околностите на резервата. Тези видове трябва да бъдат обект на специални мерки, които да се прилагат на територията на ПП „Беласица“ (Таблица 67).

Таблица 67. Видове бозайници, обект на специални мерки

Видове	Основание
Дива котка	отглеждане на домашни некастрирани котки в двете хижи, които хибридизират с дивата котка
Чифтокопитни, порови, вълк	безпокойство от човешко присъствие: около хижите, по пътеките за посетители и покрай черните пътища; наличие на свободно движещи се кучета
Прилепи, използващи за убежище предимно храстопи и хлабави кори на стари дървета. (<i>B. barbastellus</i> , <i>M. bechsteinii</i> , <i>P. nathusii</i> , <i>P. pygmaeus</i> , <i>N. leislerii</i> , <i>M. nattereri</i> , <i>M. brandtii</i>)	Уязвими от горскостопански дейности в околностите на резервата, несъобразени с тяхната биология и опазване на оптимални местообитания
Пещеролюбиви (<i>R. hipposideros</i> , <i>R. ferrumequinum</i> , <i>M. blythii</i> , <i>M. emarginatus</i>) и синантропни видове прилепи (<i>N. noctula</i> , <i>P. pipistrellus</i> , <i>H. savii</i> , <i>P. austriacus</i> , <i>E. serotinus</i> , <i>M. mystacinus</i>)	В района на резервата използват най-вече сградите като убежище, което ги прави силно зависими от човешко въздействие.

В Приложение IV е представена Карта на потенциалните местообитания и пещерите, важни за опазване на прилепите в резерват "Конгура".

В Свитък II е представен Доклад относно проучването на бозайниците в Резерват „Соколата“ от д-р Васил Попов, д-р Иван Пандурски, д-р Диана Златанова.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА РЕЗЕРВАТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Население и демографска характеристика

1.16.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура и демографски процеси

- Брой население

Данните показват, че в района на Р „Конгура“ 79.46% от хората живеят в гр. Петрич, а 20.54% в селата. Най-много население има в град Петрич – 28 902, следват с. Коларово 1880, с. Беласица – 1120 души.

- Възрастова структура

Възrastовата структура в района на Р „Конгура“ е влошена, което е характерно за цялата страна, по отношение на жителите на селата. Причина за това е застаряването в селата, в които 20% от хората са над 65 години. Намалява населението във всички възрастови групи от 0 до 39 години, както и при 45-49 годишните. В допълнение и отрицателните нива на механичния прираст обуславят и негативната промяна при населението от 15-39 годишните.

Естественото движение на населението и разпределението на възрастовите групи е с превес на хората в надтрудоспособна възраст над тези в подтрудоспособна, което характеризира демографската структура на общината като застаряваща. Преобладават хората в трудоспособна възраст, като 30.67% от тях са между 30 и 49 години. В най-активната възраст между 20 и 50 години, мъжете в района са повече от жените, което вероятно се дължи на по-голямата миграция на жените. Подобно на страната във възрастовата група над 65 години преобладават жените, което се дължи на средната по-дълга продължителност на живот на жените. Повече от една трета от населението в района е на възраст над 50 години.

- Образователна структура

В гр. Петрич има професионални гимназии и едно средно общообразователно училище. Средно образователно училище има и в с. Коларово. Основно училище има в с. Беласица. Най-близкото висше училище е в Благоевград.

Образователната структура на населението в района е под средните равнища за страната – 14.1% са с висше образование, като по-голямата част от тях са съсредоточени в гр. Петрич – 16.1%. Най-малко са висшистите в селата. Преобладават хората със средно образование – 45.4%, което е малко над средното за страната. С основно образование са 23.6%, с начално 9.8%, с незавършено начално – 5.7% и без образование – 1.4%.

- Демографски процеси

Значителната безработица сред младите хора в района на Подгорието е риск за устойчивото развитие на района. Най-активните и мобилните местни хора са на работа в чужбина или са трайно емигрирали. В селата са останали малко млади и активни хора. Активните хора от средното поколение съчетават работа в Петрич или собствен бизнес със земеделие и извършване на туристически услуги.

1.16.1.2. Кратка характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост за селищата в района около резервата и общините

Данните за заетостта по населени места от последното преброяване през 2011 г. показват, че безработицата от икономически активното население в района на резервата е малко по ниска от средната за страната. В с. Коларово е 9.37%, гр. Петрич – 12.84%, в с. Беласица - 16.35%.

1.16.1.3. Основни дейности на населението

Към момента на проучванията за целите на настоящия план основните дейности на местното население в района са свързани с ресторантьорство и хотелиерство и къщи за гости, но хората имат готовност да бъдат ангажирани и в други дейности по опазването и поддържането на ПП „Беласица“, респ. на Р „Конгура“, както и на културно-историческото наследство.

1.16.2. Селищна мрежа

Описание на мрежата от населени места в прилежащите територии на резервата

Резерват „Конгура“ се намира в землището на гр. Петрич, община Петрич, област Благоевград и изцяло попада в границите на Природен парк „Беласица“.

Най-близките населени места около резервата са град Петрич и селата Беласица, Коларово, Ръждак.

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

- Вид и състояние на всички съществуващи пътни връзки в района

През територията на община Петрич преминава трасето на ОЕТК №4 /Атина-Солун-София-Будапеща-Братислава-Прага/, свързващ Бяло море и Гърция с Централна Европа. Той е приоритет на ЕС и на Стратегията за развитие на транспортната система на Р България до 2020, което е предпоставка за ускореното му изграждане и предимствата, които може да извлече община Петрич от това.

Пътната мрежа в община Петрич има обща дължина 307,9 км, като 87,1 км от нея са пътища от републиканската пътна мрежа – първокласна и третокласна, а 220,8 км са общински пътища.

През общината преминава първокласен път I-1 / Е-79/ и третокласните пътища III-198 и III-104. Първокласен път I-1 осигурява връзките на общината с областния център и други общини в Югозападния район. Път I-1 осигурява връзка с Република Гърция. На територията на общината функционират два пътни ГКПП -Кулата с Република Гърция на път I-1 и Златарево с Република Македония на път III-198. По протежение на път I-1 преминава трасето на автомагистрала Струма. Третокласните пътища са с обща дължина 63 км и са в относително добро състояние, като се нуждаят от частични ремонти.

Средната гъстота на общинската пътна мрежа в община Петрич е 339,6 км/1000 кв. км по-висока от средната за страната – 164,2 км/1000 кв. км.

Като структура и категоризация пътната мрежа в общината е добре изградена, но като цяло не е в добро експлоатационно състояние. Голяма част от общинските пътища се нуждаят от текущ ремонт. По данни от общината само 1,6 км от общинските пътища са в добро състояние, 89,5 км са в средно състояние и 129,7 км. са в лошо състояние.

Основната улична мрежа на територията на населените места в общината е с асфалтова настилка, но е в незадоволително състояние. Поетапно община Петрич решава проблема със свлачищата между Беласица и южната граница на регулацията на град Петрич.

Железопътен транспорт

Железопътният транспорт, преминаващ през община Петрич, се представя от международната жп линия София-Кулата-Солун и нейното разклонение Генерал Тодоров-Петрич. Въпреки наличието на железопътни трасета обаче този потенциал не се използва достатъчно за превоз на хора и товари, което отчасти се дължи на лошата организация на пътническите пътувания към момента – директна връзка с влак между София и Петрич има само 1 път дневно, а с областния център - Благоевград – 3 пъти на ден.

Обществен транспорт

Всички села от района се обслужват от автобус на всеки час в двете посоки.

- Подходи към резервата и начина на осъществяване на достъп при охрана и аварийни ситуации - пожар, природни бедствия, спасителни дейности и др.

Подходи: Във всички населени места в подножието на ПП „Беласица“, част от които е и резерватът, са оформени подходи към природния парк. Възможност за достъп с транспорт има до всички подходи в селата, както и до хижите. Автомобилен достъп до обекти в парка има до хижите Беласица, Конгур и Лопово. Състоянието е сравнително добро, поддържат се от общината, Гранична полиция и ТП ДГС Петрич.

Системата от пешеходни и туристически пътеки на територията на парка е много добре развита. Част от тях са маркирани от ДПП «Беласица» и БТС. Липсва системна поддръжка и след поройни дъждове остават дълго време трудно проходими.

Достъп - до хижа Беласица достъпът е целогодишен, до хижа Конгур е проблем да се стигне през зимата. До всички хижи през летния сезон може да се достигне с високопроходима кола. Проблемите за достъп до хижа Конгур са много, но най-важен е пътят, който е лош, пет километра не стигат, за да се стигне по асфалтов път до хижата. До хижа Беласица пътят е асфалт. Няма регулярен масов транспорт, разчита се туристите сами да осигурят транспорта, като наемат микробуси и се свържат с местни хора.

Районна служба пожарна безопасност и защита на населението (РСПБЗН) - гр. Петрич обслужва територия от 650 km² с приблизително население от 67454 жители (гр. Петрич - 37 000). Районът на действие включва община Петрич с 57 населени места и 48 кметства.

Болничната помощ на населението в общината се осигурява от многопрофилната болница за активно лечение „Рокфелер“ ЕООД с общо 121 легла (2011). Болницата има статут на търговско дружество със 100% общинско участие. Функционират и два медицински центъра в град Петрич.

Лекарските практики, които осигуряват доболничната помощ в малките населени места, не са добре разпределени. За улесняване на достъпа на населението от тези населени места до здравни услуги е необходимо да се подобри транспортната инфраструктура и да се осигури придвижване при необходимост.

В гр. Петрич няма база на Планинска спасителна служба (ПСС). Обслужването за ПП „Беласица“, респ. Р „Конгура“ се извършва от ПСС-база Сандански.

- Сгради и застроени площи в прилежащата територия на резервата

На територията на резерват „Конгура“ се намира ловна хижа „Лопатар“, която е в неугледно състояние, мръсно и неподдържано околно пространство. Няма документ за собственост, ползва се от ловците.

Описаните по-долу сгради са разположени в прилежащите на резервата територии, на територията на ПП „Беласица“:

Обект	Собственост предназначение	Етажност, Застр.площ /ЗП/	Техническа инфраструктура
Хижа „Конгура“	Ползва се с приемно- предавателен протокол с МВР от ТД „Калабак“.	Масивна, двуетажна сграда за 50 човека – общо в двете сгради + фурна и	Водоснабдяване – каптаж на върха – с PVC- тръба (маркуч) Канализация – септична яма GSM покритие, БУЛСАТКОМ.

Обект	Собственост предназначение	Етажност, Застр. площ /ЗП/	Техническа инфраструктура
		кучкарници. Построена 1952 г. ЗП от 232 кв. м.	Електрозахранване.
Хижа „Беласица“	Собственост на БТС. Стопанисва се от ТД „Калабак“. Отдадена е под наем.	Масивна, двуетажна сграда за 72 човека – в 22 стаи; две сгради, едната не функционира – има скица, няма ПУП; ЗП от 345 кв.м.	Водоснабдяване – каптаж Бисерково, Канализация – септична яма Отопление – централно парно на дърва. Има изолация и сменена дограма. GSM покритие, интернет. Електрозахранване.
Хижа „Лопово“	Собственост на МВР – ГПУ. Стопанисва се от ТД „Калабак“. с приемно-предавателен протокол.	Масивна, двуетажна сграда със ЗП от 127 кв.м	Водоснабдяване – от местен каптаж. Канализация - септична яма. Отопление – печки на дърва. GSM покритие. Електрозахранване.
Ловна хижа „Бошкиното“	Ползва се като заслон от ловци и туристи	Едноетажна постройка. ЗП от около 45 кв.м.	Водоснабдяване – от местен каптаж. Няма друга техническа инфраструктура
Бивша застава „Папреница“	Собственост на МВР - ГПУ	Масивна, запустяла едноетажна постройка. ЗП от около 350 кв.м.	Няма техническа инфраструктура
Туристически заслон над гр. Петрич	Стопанисва се от ТД „Калабак“.	Масивна, едноетажна постройка. ЗП от около 20 кв.м.	Водоснабдяване – от местен каптаж. Електрозахранване.
Заслони с неясно предназначение	Без документи за собственост и разрешение за поставяне	Преместваеми фургони и ползващи различни по площ околни пространства. ЗП от около 12 до 15 кв.м.	Част от тях имат импровизирано водоснабдяване – от местен каптаж.

- Наличие на комуникации - Ел, В и К, телефон, интернет, вид отопление

Електрификация

Електропреносната мрежа в община Петрич обхваща всички населени места. Изградената мрежа от електропроводи включва електропроводи 20 kV и електропровод 110 kV.

Подаването и поддържането на електроснабдяването се извършва от “Електроразпределение” - клон Петрич. По-голяма част от разпределителната мрежа в гр. Петрич е кабелирана.

Водоснабдяване

Степента на изграденост на водопроводните мрежи в Община Петрич е от 85 до 98 %. Същата обаче е изпълнена в по-голямата си част от етернитови тръби, които са крайно остарели и амортизирани. Водопроводната мрежа на всички села е от етернит, а в гр. Петрич има изградена вътрешна водопроводна мрежа от етернит - 65600 м и от стоманени тръби 9400 м. За периода 2000-2010 г. общината е разработила програма за водоснабдяване.

Недостатък е, че водата за питейни нужди в общината се осигурява чрез помпени станции, което допълнително оказва неблагоприятен ефект върху качеството и непрекъснатостта на водата.

Канализация

Степента на изграденост на канализационната мрежа в общината е около 65% от общо необходимата. С почти изградена канализация са някои от по-големите населени места: гр. Петрич - 96%, с. Коларово - 80%, с. Беласица - 60%.

Към настоящия момент общината реализира проект за изграждане на ПСОВ и съпътстващи колектори.

Изградената ВиК мрежа се поддържа от ВиК ЕООД - гр. Петрич.

Газоснабдяване

От населените места в общината единствено общинският център гр. Петрич има изградена газопреносна и газоразпределителна мрежа, която осигурява необходимите количества природен газ за хранване и отопление на значителен дял от общинските сгради, училищата, детските сгради, както и болницата в града.

Телекомуникации

На територията на община Петрич функционират 22 броя пощенски телефонно-телеграфни станции, като някои обслужват нуждите на няколко села. Автоматичните телефонни централи, включени на автоматично обслужване, са 15 броя. Те обслужват по няколко населени места. На територията на общината над 80% от населението има достъп до телефонни услуги.

Всички крайни централи са с цифров пренос. В селата централите са аналогови. Всички населени места са осигурени с достъп до интернет. Изградена е оптична кабелна връзка с Гърция и Македония.

Територията на общината е покрита от функциониращите в страната мобилни телефонни оператори.

1.16.4.

1.16.5. Горско стопанство

1.16.5.1. Исторически преглед на развитието на горските площи в резервата – първи и следващи устройствени проекти

В исторически аспект до 2000 г. в горскостопанско отношение Р „Конгура“ се води на отчет и стопанисване към Държавно лесничейство (ДЛ) „Петрич“.

Горите в района на сегашното ТП „ДГС Петрич“ до 1938 година са стопанисвани от Санданското административно лесничейство. През същата година е открито Петричкото реверно лесничейство със седалище в село Камена, което към края на годината е преместено в гр. Петрич. До 1963 година границите на Петричкото и Санданското лесничейства са променяни няколко пъти, но горите в района на резервата са останали на стопанисване и охрана от Петричкото реверно лесничейство.

Първото устройство на горите на ДГС Петрич, в които попадат и териториите на резервата, е извършено през 1951 година. Второто лесоустройство е през 1963 година, а следващото

през 1973 година. Четвъртото устройство е през 1987 година, а последното пето за териториите на резерват „Конгура“ е през 1998 година.

1.16.5.2. Осъществени мерки по опазване и охрана на горско дървесната растителност през миналите периоди

Предвид това, че след обявяването на защитената територия през 1985 година, от органите, отговарящи за охраната – ДГС „Петрич“ до 2000 г. и от МОСВ, след това няма данни за извършени нарушения, не е било необходимо да бъдат предприемани допълнителни мерки по опазване и охрана.

1.16.6. Лов, риболов, събиране на природни продукти

1.16.6.1. Места и райони, които в момента се използват за лов и риболов, извън границите на резервата, в бившата буферна зона

ЗМ „Бабите“ - бивша буферна зона на Р „Конгура“, с обща площ 285,0 ха, попада в границите на държавния ловностопански район към ТП „ДГС Петрич“. Ловуването се извършва извън защитената местност, като се спазват ограниченията, посочени в заповедта за обявяването ѝ. В защитената местност не са констатирани нарушения на забраната за лов (браконьерство) и не са съставяни актове по Закона за лова и опазване на дивеча. В границите на ЗМ „Бабите“ няма места, които се използват за риболов. Няма данни за неправилно прилагане на действащия лесоустройствен проект.

Констатирани нарушения на забраните (вид, брой, горещи точки), неправилно прилагане на лесоустройствени проекти, браконьерство.

По отношение на дейности, свързани с лова, по сигнали на експертите по време на теренните проучвания за целите на План за управление на ПП „Беласица“ е установено:

- нерегламентирано подхранване на ловни видове по границите на резервата – царевица за примамка на диви прасета;
- незаконна ловна хижа “Лопатаро“ на територията на резервата;
- хранилки на територията на резервата.

Брой и динамика на популациите на дивеча по видове в района: Основните видове едър дивеч, обитаващи района, съгласно пролетната таксация за 2014 г., са сърната и дивата свиня. Няма данни за присъствие на благороден елен. Дребният дивеч е представен от заек и планинския кеклик. Хищниците, обитаващи района, са вълк, лисица, дива котка и бялка. Присъства и един нетипичен хищник – скитащото куче. По периферията на гората и откритите площи се среща язовец. Района обитават 138 сърни, 153 диви свине, 120 заека, 44 планински кеклика, 9 вълка, 42 лисици, 15 скитащи кучета, 9 диви котки, 8 белки и 3 язовеца.

Динамиката на дивечовите популации е в пряка зависимост от конкретните климатични и биотични фактори в района. Вследствие правилното стопанисване на дивеча на територията на държавния ловностопански район са се увеличили запасите на сърната, дивата свиня и заека, а фазанът и яребицата изчезват поради нетипичния характер на местообитанията за тези два вида пернат дивеч. При хищниците за повечето видове запасите се задържат с леки колебания, а при лисицата и скитащите кучета запасът е сведен до по-ниски стойности поради регулиране на числеността им.

Провежда се периодично регулиране на числеността на дивата свиня в района на защитената местност. Запасите на дивеча са в рамките на нормалните, вследствие на което не се наблюдават и щети по горскодървесната растителност и земеделските култури.

1.16.6.2. Данни (видове и количества) за събиране на природни продукти

Посочената по-долу информация касае територията на парка и е от собственика на изкупвателна фирма в с. Самуилово, където има и регистриран пункт. Друга статистика за парка/резервата към момента на разработване на настоящия план за управление не е правена.

За бране на боровинки: за един до два месеца се ангажират от 50-100 човека с пропуск от гранична полиция; количествата, които се събират, са от 500 кг до 2 тона за сезон в зависимост от възможния обем на добив за съответната година.

Служителите в Областната управа в Благоевград нямат информация за допустимите количества и за момента не се издават разрешителни за бране на боровинки, не се събират и такси. С гранична полиция се съгласува списъкът на берачите, но те не могат да ги санкционират за нарушения – временни биваци, замърсяване, начин на бране и др.

Изкупвателният пункт изкупува не само плода, но и растението като билка. Това води до изкореняване на растенията от страна на тези, които ги берат и намаляване на ресурса.

Със заповед № ОА – РК – 383 / 05.08.2013 г. на областния управител на област с административен център Благоевград директорът на ДПП „Беласица“ е упълномощен да издава позволителните за ползване на лечебни растения от земеделски земи – държавна собственост. Определените такси за издадените позволителни се заплащат в ДПП „Беласица“, след което постъпват в държавния бюджет.

При събирането на кестените проблемите са подобни на тези при събиране на боровинки: липса на разрешителни и контрол, както и на инструкции за начина на събиране, замърсяване, увреждане на дърветата.

Съществува сериозно противопоставяне между местните хора и идващите берачи от други части на страната.

За събиране на гъби няма данни.

1.16.7. Туризм, рекреация, спорт, услуги – ползва ли се Р за посещение, с каква цел, сезон, брой и др.

1.16.7.1. Регионални и Общински стратегии, програми и планове за развитие на туризма

- Проект "Развитие за устойчив туризъм", включващ общините Сандански, Петрич и Струмяни

Проектът е насочен към повишаване на икономическото разнообразяване на Общините Сандански, Петрич и Струмяни, както и осигуряване на възможности за устойчив растеж на регионално и национално ниво чрез развитие на туристическия потенциал с устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти по екологично и икономически устойчив начин.

В туристическия регион съществуват условия за развитие на различни видове алтернативен туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки, основно свързани с богатото природно и културно-историческо наследство.

- Общински план за развитие – 2014-2020

За община Петрич се очертава следната визия за развитие:

„Община Петрич – значима погранична община, привлекателно място за международни инвестиции и сътрудничество, която:

- има основна роля в регионалната икономика;
- дава равни възможности за работа и изява на своите жители;
- е припозната като символ в българската история;
- е изявила своите природни дадености.“

Една от мерките е формиране и популяризиране на комплексен туристически продукт, който се основава на разнообразните местни дадености и е насочен към различни целеви групи. Очакван резултат е разнообразен и разпознаваем местен туристически продукт. Мярквата интегрира различните исторически и природни забележителности в рамката на общ туристически продукт при съчетаване и взаимно допълване между следните направления - екотуризм в Беласица и Огражден; балнеоложки туризъм в Рупите и Марикостиново; селски туризъм в 56те села; културен туризъм. Задължително условие за ефективността на подобен общ продукт е единното информационно и маркетингово представяне на разнообразните обекти при разполагането на средства за ориентация и информация за достъп до тях.

- План за управление на ПП „Беласица“

Изводът за развитието на туризма, отнасящ се до ползването на туристическите ресурси на парка, част от който е и резерват „Конгура“ е, че макар все още по-известни в района да са Мелник, Роженският манастир, Рупите и пътят за Солун през ГКПП Кулата, Беласица все повече добива известност. Несъмнено това се дължи и на обявяването на Природния парк

през 2007 година. Чрез този акт се заявява, че територията на планината има ценни ресурси, които е важно да бъдат едновременно опазвани и популяризирани.

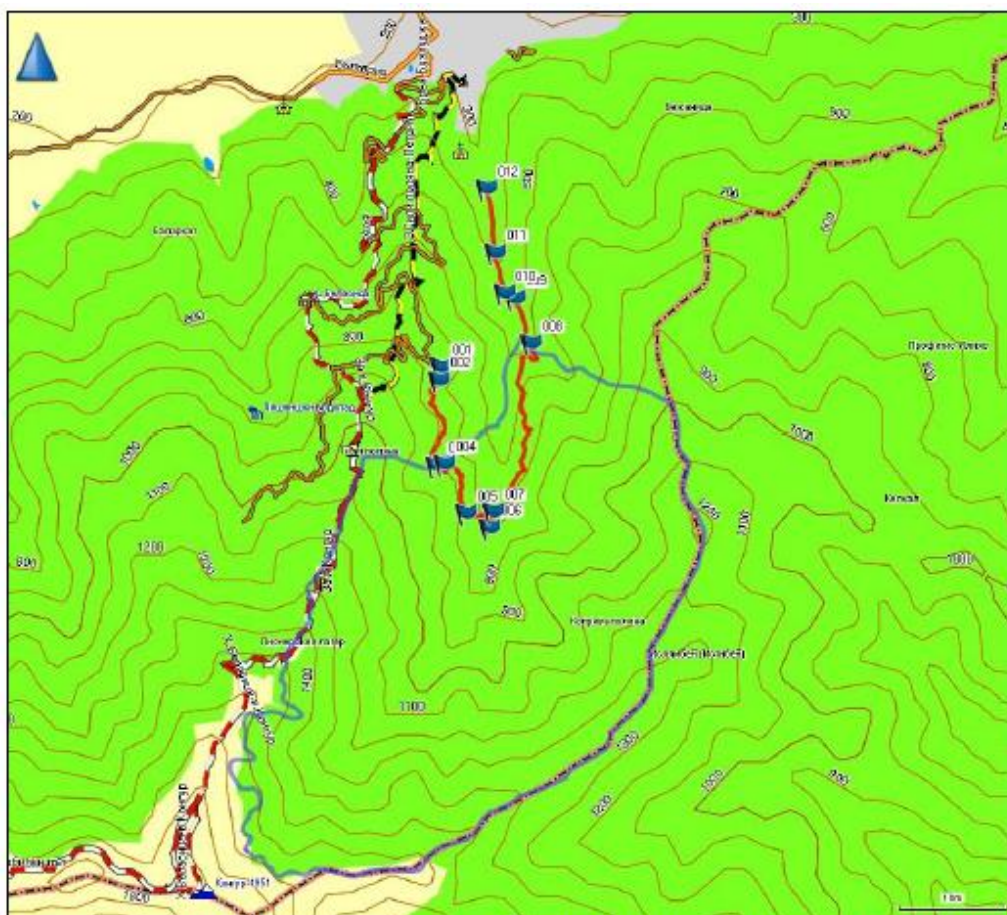
Към момента резерватът се посещава най-често с цел пешеходен туризъм, като за нощувка се използват трите хижи – „Беласица“, „Конгур“ и „Лопово“. През последните години се забелязва нарастване на посещенията с цел планинско колоездене поради добрата мрежа от земни пътища.

В прилежащите територии и по-точно в подгорските села се наблюдава бавно нарастващ интерес към отсядането в къщи за гости. Туристите обикновено са привлечени от възможността да съчетаят разходка из планината, запознаване с местни традиции и кухня, както и посещение на известни туристически обекти в близост (дори такива в Гърция и Македония).

1.16.7.2. Списък на пътеките за посетители и учебно-опознавателните маршрути

Пътеката за преминаване на посетители през резервата, утвърдена със заповед на Министъра на околната среда и водите, не е маркирана.

- Учебно-опознавателен маршрут в резерват „Конгура“

Карта на предложени учебно-опознавателен маршрут (червен цвят) в резерват „Конгура“ (син цвят)

Характеристика на маршрута:

Начало: х. „Конгур“

Край: Вилна зона над гр. Петрич

Надморска височина: 310 до 799 м

Дължина на маршрута: 6.2 km

Ниво на трудност: ниска до умерена

Маршрутът започва малко преди навлизане в границите на резервата, в ЗМ „Бабите“, продължава през живописна горска пътечка покрай реката. След около 2.0 km се достига до поток, с пресичането на който се напускат границите на резервата, и по черен път се достига до границата на санитарно-охранителна зона «Б», минава се покрай „Въндевата чешма“ и се достига до горната част на вилната зона и градините в близост до гр. Петрич.

Маршрути в прилежащите територии

На територията на ПП „Беласица“ има маркирани тематични маршрути, които минават в близост до резервата, свързани с определена тематика и разработени с образователна цел. Всеки маршрут е снабден с по няколко информационни табла.

- „Животът на кестена“ – кръгов маршрут от с. Коларово, през Гьолчето и обратно в с. Коларово. Продължителността на маршрута е 2.30 часа, а дължината му е 5.3 km. Посетителите на маршрута имат възможност да се пренесат в непознатия и уникален свят на кестеновата гора, пълен с очарователни обитатели.
- „Пътеката на мравката“ - започва от хижа Конгур, където е разположено входното табло за маршрута. Продължителността на маршрута е 1.20 часа, а дължината му в двете посоки – 3,6 km. В помощ по пътеката са три информационни табла – Червена горска мравка, Поведение на мравките и Значение на мравките.
- „Приатели“ - започва от хижа Беласица и води до живописния Лешнишки водопад. Следвайки синята маркировка, туристите ще се докоснат до непознатия и уникален свят на нашите приятели дърветата. Продължителността на маршрута е 1.40 часа (без почивките:), а дължината му в двете посоки – 3,6 km. В хижата и около нея са разположени интерактивни табла, които представят 10 дървета на Беласица. По пътеката са разположени табели, които помагат на туристите да разпознаят тези дървета.
- „Пътуване в историята“ - (Коларово-прохода Демир Капия), маркиран с лентова туристическа маркировка зелен, жълт и червен цвят. Продължителност около 4.40 часа. Началото на маршрута е центърът на с. Коларово. Този маршрут представя най-интересните и драматични моменти от историята на планината Беласица, за живота на хората от далечното минало до днес.
- „Тайните на водата“ - започва от центъра на с. Коларово, преминава покрай сградата на ДПП „Беласица“ и по черен път стига до пътя Самуилово – Лопово. Продължителността на маршрута е около 3 часа. Крайната точка на маршрута е красивият Камешнишки водопад. По пътеката има 5 информационни табели, представящи информация за водата.

По всички има опасни участъци, които следва да бъдат обезопасени.

През 2013 г. са маркирани два веломаршрута:

- "Алея на здравето" над Петрич и
- "Старият път“ гр. Петрич - с. Коларово

1.16.7.3. Карта на учебно-опознавателните маршрути

Учебно-опознавателният маршрут е представен в Обзорна карта на резерват "Конгура" в Приложение IV.

1.16.8. По-значими дейности и занаяти в района

Икономиката на община Петрич се характеризира с разнообразие от икономически дейности, обособяващи сектор селско, горско и рибно стопанство, притежаващ традиции, пълноценен сектор индустрия и динамичен сектор на услугите. Водеща роля имат дейностите преработваща промишленост, търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, транспорт, складиране и пощи.

Основен поминък на населението в малките населени места е земеделието.

В землището на с. Беласица се отглеждат главно тютюн, зеленчуци, трайни насаждения (череша, праскови).

В землището на с. Коларово се отглеждат тютюн, зеленчуци, трайни насаждения (лозя, ябълки, череша, праскови). Отглеждат се и домашни животни.

В последните години отглеждането на тютюн се сменя с ферми за охлюви.

Занаяти в района на Беласица

Обработката на дърво има много стари традиции в този край. Майсторите вретенари и копанари използвали като най-пригоден за работа материала от липа, а също тополя, бук, върба, елха. От тях вретенарите правели вретена за предене, чекръчни вретена, прешлени; копанарите произвеждали различни видове лъжици, бъркалки, копанки, корита, ноцви за хляб.

Кацарството е друг добре застъпен занаят, при който се обработва дървен материал от кестен, черница, дъб – за направа на кази за сланина, за вино и джибри, за туршии; буколии; бучки за биене на масло; кутии за пренос на вода; точилки, кросна за станове.

Самарджийството е бил един от най-развитите занаяти, просъществувал и до днес. Това се дължало на голямото търсене на самари, тъй като районът има планински характер и се използвали товарни животни.

Грънчарството е добре развит и традиционен занаят за цяла Югозападна България.

Медникарството е добре развит занаят в Петричко. През османското владичество медникарите са били наричани бакърджии. Занаятът запада в последните десетилетия на XX век, тъй като в бита навлизат емайлираните съдове и е наложен висок данък върху медта.

1.16.9. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него

1.16.9.1. Информираност на обществеността за резервата и отношението на местното население към него на база анкети

Информираността за резервата се гради повече на чуто и прочетено, отколкото на посещения - голямата част от анкетираните не са посещавали резервата В резултат от

проведеното проучване чрез анкетиране на местни хора в района на Р „Конгура“ може да се отбележи, че голям процент от месното население е добре запознат с режима на резервата.

Това, което буди най-силно желание за промяна у посетителите на първо място, е чистотата – 50.4%, модернизацията на хижите – 31%, изграждането на беседки и масички – 21.9%, табели и маркировки -18.3%, да се опазват растителните и животински видове – 17.1%, да има повече служители за контрол според – 11.5%

На въпроса *„Каква очаквате да бъде ролята на организацията/ институцията, която представлявате, в процеса на изпълнение на Плана за управление на резервата?“* повече от половината изразяват готовност да участват в обсъждането на актуалните проблеми, както и да съдействат за адекватното управление на резервата.

Повечето от хората нямат надежда, че през следващите четири-пет години нещо може да се промени в околната среда около населеното място, където живеят. Хората се страхуват от масовото и неспирно изсичане на горите. Това важи за всички участници в изследването. Те посочват, че биха се включили в залесяване на горите с доброволен труд и предлагат да се наложат ограничения на дърводобива в района.

Изследването потвърди, че голям процент от месното население е добре информирано за възможните негативни последствия (засушаване, поява на свлачища, порои и т.н.) от промяната на климата. Повечето от анкетираните лично са участвали в решаването на екологични проблеми в района.

За момента, местните хора не виждат никакви ползи за тях самите и техните семейства. Малка част от тях се надяват на развитието на туризма и други икономически изгоди.

1.16.9.2. Дейност на РИОСВ и на териториалните поделения на ИАГ (ДЛС/ДГС) за Р, други органи, организации и лица по отношение на образователни проекти и програми, производство и разпространение на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии и др.

Понастоящем община Петрич няма дейности, свързани с резервата. Поделенията на ЮЗДП ТП ДГС Петрич стопанисват защитена местност „Бабите“ под контрола на РИОСВ Благоевград.

Към момента на изработване на настоящия План (септември 2014 г.) за управление на Р „Конгура“ няма дейности и извършвани проучвания от страна на РИОСВ и ДЛС по отношение на образователни проекти и програми, производство и разпространение на информационни и рекламни материали за ЗТ, работа с медии и др.

1.16.9.3. Публикации, пътеводители, книги и др. материали за резервата

- 1) Брошура защитените територии в Благоевградска област - РИОСВ
- 2) Малък пътеводител в биологичното разнообразие от Осогово до Беласица

Материали за ученика към учебно помагало „От Осогово до Беласица за деца“ за СИП извънкласни дейности от 4-ти до 8-ми клас. София 2009

Помагалото е създадено от Регионалния екологичен център за Централна и Източна Европа – клон България, в сътрудничество с учители и експерти от България. Пакетът на

помагалото включва: помагало за учители, „Малък пътеводител в биологичното разнообразие от Осогово до Беласица“ и CD-ROM с материали от помагалото.

- 4) Енциклопедия „Пирински край“, Том 1, Благоевград, 1995, стр. 451
- 5) Загадъчните западни гранични планини, 2009-2012 Българска фондация Биоразнообразие. С финансовата помощ на GEF, пътеводител с подробно описани пешеходни и велосипедни маршрути.
- 6) Разходка из природните резервати в България, Списание за жената „Розали“, 15.05.2009 г.
- 7) „Природните резервати в България”: резерват „Конгура” в природен парк „Беласица“ - Радио енциклопедия, БНР, програма „Христо Ботев“, 2012 г.

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЛИЯНИЕТО ВЪРХУ РЕЗЕРВАТА

1.17.1. Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащите на резервата територии. Залесяване с нетипични видове

При анализа на настоящото ползване на прилежащите територии не са установени дейности, които да оказват негативно влияние върху биологичното разнообразие в резервата.

В защитената местност са констатирани залесявания с нетипични за района дървесни видове – черен бор и зелена дугласка върху обща площ от 13,8 ха. Площите, залесени с черен бор, са 6,9 ха, а със зелена дугласка също 6,9 ха.

Съгласно последния лесоустройствен проект от 2009 г., в ЗМ „Бабите” е проектирана една-единствена отгледна сеч – пробирка в кестенова култура с площ от 1,7 ха. Мероприятието все още не е изведено от горското стопанство.

Не са проектирани и не са извеждани мероприятия по залесяване.

1.17.2. Ловно- и рибноустройствени дейности (конкретни райони и начини на ползване)

В защитена местност „Бабите” е забранено ловуването. В нея не са предвиждани и не са извършвани ловно- и рибноустройствени дейности.

Няма забрана за любителски риболов на територията на парка. Зарибяване извършват с пъстърва самите ловци.

Ловът, който се практикува на територията на природния парк, е фактор за безпокойство на птиците. По време на теренните проучвания за изработване на ПУ на парка са установени случаи на лов в Р „Конгура“, въпреки забраната. За съжаление, поради неудачният начин на охрана на резерватите в България, в частност и на Р „Конгура“, институциите не успяват да реагират своевременно.

1.17.3. Настоящи дейности на населението

Настоящите дейности на населението, свързани с ползване на прилежащите на резервата територии са основно дърводобив, събиране на кестени и туризъм.

1.17.4. Вид, състояние и влияние на застроените прилежащи територии

В прилежащите на резервата територии няма застроени територии.

1.17.5. Начин на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии

В прилежащите на резервата територии няма земеделските земи и други селскостопански обекти.

1.18. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

1.18.1. Списък със значимите археологически обекти, архитектурни паметници и исторически места в прилежащата територия

Интересни археологически обекти и места.

- Късно антична и средновековна крепост Гяур калеси:
- Крепостта Гяур калеси, разположена на 1,625 km. югозападно от гр. Петрич
- Местността Търна баир, разположена в живописното северно подножие на крепостта Гяур калеси, непосредствено южно от квартал Виздол на гр. Петрич. В местността Търна баир се провеждат мероприятията по повод деня на Св.св. Кирил и Методий - 11 май стар стил (24 май – нов стил).
- Местността Петричка река е известна още и с прозвището Баш Дермен. Тя е разположена на 400 метра югоизточно от Петричката крепост. От тази местност на юг, по протежение на реката в миналото са функционирали 42 воденици, от които и днес се наблюдават стени и воденични колела.
- Местността Манастирска поляна е разположена на 6 км югозападно от съвременния гр. Петрич и 2-3 км. южно от м. Ляшница. До XVII век мъжки манастир "Св. Никола". Личат руините на старата манастирска църква. В източната част на храма е запазен олтарът.
- Крепост Чуката - Местността Чуката се намира на 250 м. югозападно от с. Коларово.

Посочените по-долу обекти са включени в редица туристически дестинации и в комбинация с ПП „Беласица“ могат да допринасят за обогатяване на туристическия продукт на района.

- Храм "Св. Успение Богородично", Петрич
- Градски исторически музей, Петрич
- Къщата-музей "Ванга", Петрич
- Църква "Свети пророк Илия", с. Беласица

Традиции, запазени до днес: Станчинарски игри на Васильовден (кукери), Цветница на х. Беласица, Русалийски танци между Коледа и Йордановден, Гергьовден в Петрич и поляните над града. Празници на селата – правят се до днес повсеместно.

1.18.2. Дейности от миналото, свързани с поминъка на населението и местните занаяти

През XIX в. поминъкът на населението е земеделие (пшеница, царевица, ориз, сусам, памук, тютюн, лозя, лен, овощни градини) и животновъдство (овце, кози, свине).

Пашата е била организирана в билната част на планината - по границата с Република Гърция.

По билото има изградени стабилни кошари за овцете и заслони за овчарите, запазени и днес. Някои от тях са полуразрушени. Животните са качвани на билото, както с товарни автомобили, така и пеш, като са използвани съществуващите коларски пътища.

Пчеларство се практикува ограничено, само за лични нужди в някои от временните постройки над гр. Петрич.

Занаяти от миналото: обработката на дърво (вретенари и копанари, кацарство), самарджийство, грънчарството, ковачници, медникарство

1.19. ЛАНДШАФТ

1.19.1. Структура на ландшафта

1.19.1.1. Регионална ландшафтна структура на обекта

Съгласно регионалното ландшафтно райониране на България Беласица попада в ландшафтна област/подобласт/район - В.ХІІІ.85 (по Петров, 1997):

Ландшафтна зона	Южнобългарска
Ландшафтна област	Южнобългарска планинско-котловинна
Ландшафтна подобласт	Южнострумска
Ландшафтен район	Беласишки

1.19.1.2. Типологична ландшафтна структура на обекта

Числен индекс	Таксономичен ранг	ОПРЕДЕЛЕНИЕ
4.	клас	ПЛАНИНСКИ ЛАНДШАФТИ
4.10	тип	Ландшафти на умерено-влажните планински гори
4.10.22	подтип	Ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори
4.10.22.53	група	Ландшафти на среднопланинските иглолистно-широколистни гори върху шисти и гнайсошисти

1.19.1.3. На базата на посочената структура територията на Р “Конгура” обхваща следните видове ландшафти:

- Горски ландшафти, представени от:
 - горите от бук
 - горите от обикновен кестен
 - култури на дугласката ела

- култури на смърча
 - култури на бял бор
 - горите от бял бор
 - горите от зимен дъб
 - горите от източен чинар
 - горите от водния и келявия габър
- Ландшафти, представени от суб-алпийски храстови съобщества.
 - Ландшафти, представени от тревни екосистеми на:
 - субалпийски тревни съобщества доминирани от туфести житни видове
 - субмедитерански ксеротермни съобщества
 - съобщества на орловата папрат
 - съобщества на горкия вейник.
 - Антропогенни ландшафти - антропогенен застроен – хижа „Лопатара“.

1.19.2. Естетически качества

1.19.2.1. Особености в ландшафта на резервата и прилежащите територии от значение за естетическото въздействие на територията като цяло

За характеризиране естетически качества на ландшафта визуално е оценен външният му облик, който се възприема директно (пряко) от хората. Това включва различни човешки възприятия на териториалния комплекс – уникалността, разнообразието, индивидуалността и красота в природата, които са съществен фактор за осигуряване на продължително въздействие върху хората при техния отдих.

В Р „Конгура“ като особено ценни от ландшафтно-естетическа гледна точка се очертават старите кестенови и букови насаждения, допълнени от малки по площ полуоткрити пространства, което придава загадъчност на пейзажите в района на резервата.

Естетическите качества на ландшафтите се допълват от богатия животински свят на територията на резервата.

Комплексното сетивно въздействие на ландшафтната картина включва: Зрително, обемно-пространствено и цветово въздействие - в близък план се очертават вековни дървета, в сменящи се цветове, светлини и сенки, в зависимост от годишното време и часовете на денонощието.

В прилежащите на резервата територии са ландшафтите в ПП „Беласица“, които се възприемат от хората при движението им по точно определените маршрути в парка и от определени места, фиксирани като погледни точки и погледни площадки. Особено атрактивни са погледните места по билото на парка.

1.19.2.2. Фактори и процеси, водещи до негативни нарушения в естествената структура на ландшафта

Като негативно нарушение в естествената структура на ландшафта на територията на резервата определено е районът на ловната хижа «Лопатара» с последвала деградация на средата и видими за посетителя негативни възприятия.

Антропогенната намеса в природния комплекс е с видими за посетителя негативни възприятия.

В прилежащите територии такива фактори са обектите и съоръженията в резултат на нерегламентирано строителство с екологични последици и/или изоставени съоръжения, загрозяващи ландшафта са:

- Нерегламентирани, незаконни постройки - по пътя за х. Конгур – превърнато е в зона с поставени бунгала и фургони на десетки места, с лош вид, с изключително разностилие, без сметосъбиране, м. Мравките, при табелата за р. Лешнишка, чешмата на ловната дружина „Петрич“, туристическо селище Шарон, вила „Граничар“, на разклона за х. Конгур, туристическия „евро“ заслон, бунгалата „Орела“, „Белведере“ и „Бедрок“ и много други
- Нарушени участъци от туристически маршрути
- Нерегламентирани сметища край пътя между с. Беласица и манастира Св. Петка, по стария път за гр. Петрич, който осигурява и част от подходите към парка, над с. Камена; м. Божкиното, при ловната хижа на ЛРД „Изток“, м. Лопатаро, при ловната хижа на ЛРД „Изток“, при ловна хижа „Трети пост“ и др.

1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.20.1. Качество на атмосферния въздух

Най-близко разположените населени места до резерват „Конгура“ са гр. Петрич (2 km от резервата) и с. Беласица (4 km от резервата).

На територията на резервата и в непосредствена близост до него няма изграден пункт за мониторинг на качеството на атмосферния въздух. Замервания на концентрацията на

атмосферни замърсители не са извършвани и с помощта на мобилна автоматична станция през последните десет години.

Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух в района на община Петрич са горивните инсталации, автомобилният транспорт и промишлеността. На автомобилния транспорт и изгарянето на твърди и течни горива се дължат емисиите от азотни оксиди, серен диоксид, сажди и др. През зимния сезон се наблюдава увеличаване на емисиите от замърсители във въздуха от изгарянето на твърди горива за отопление на жилищни и административни сгради. Фини прахови частици се емитират от пътната инфраструктура и строителните обекти. Газификацията на гр. Петрич представлява стъпка към ограничаване на емисиите от изгаряне на твърди и течни горива чрез предоставяне на алтернативно гориво.

През 2013 г. на територията на община Петрич се контролират 68 обекта по Закона за чистотата на атмосферния въздух, в т.ч. обекти с неподвижни източници на емисии в атмосферния въздух, инсталации с употребата на органични разтворители, бензиностанции, както и обекти с издадени разрешителни за емисии на парникови газове.

Поради липса на мониторинг на качеството на атмосферния въздух в приземния слой на територията на резервата, не може да се каже еднозначно какво е въздействието върху атмосферния въздух. Минимално въздействие може да се очаква от автомобилния транспорт в гр. Петрич и то само при определени климатични условия, поради разликата в надморската височина между резервата и града. През зимния сезон покачване нивото на замърсителите може да се очаква от близките населени места до резервата, но това не би довело до съществено въздействие върху качеството на атмосферния въздух. Други вероятни източници на емисии, които биха довели до генериране на вредни вещества в атмосферния въздух, са горските пожари, изгаряне на отпадъци от растителен произход от селскостопанската дейност и други. Имайки предвид гореизложените обстоятелства, може да се твърди, че в границите на резерват „Конгура“ липсва натоварване върху атмосферния въздух.

1.20.2. Качество на водите

Резерват „Конгура“ е разположен във водосбора на река Луда Мара (Петричка река). Река Луда Мара пресича гр. Петрич, като тя представлява десен приток на река Струмешница, която е част от речния басейн на р. Струма.

Основни източници на замърсяване на водите в резервата и прилежащите му територии са от:

1. Заустване на непречистени битово-фекални и производствени отпадъчни води;
2. Заустване на недостатъчно пречистени отпадъчни води от населени места и предприятия с действащи пречиствателни станции, но технологично остарели и амортизирани;
3. Дифузно замърсяване от населени места без канализация;
4. Дифузно замърсяване от селското стопанство.

Най-близо разположените населени места до резерват „Конгура“ нямат изградени пречиствателни станции, като само в някои от тях има изградена канализационна система,

чиито отпадъчни води се заустват в р. Струмешница. На някои места се използват попивни, изгребни или септични ями (виж Таблица 68).

Таблица 68. Брой обитавани жилища с наличие на канализация в община Петрич

Тип жилища според наличие на канализация	Общо	гр. Петрич	Села в община Петрич
Обитавани жилища	17 794	9 539	8 255
Свързани с обществена канализация	14 127	9 313	4 814
Свързани с изгребна яма	489	16	473
Свързани със септична яма или друго пречиствателно съоръжение	807	23	784
Свързани с попивна яма	1 238	31	1 207
Без канализация	1 133	156	977

Източник: Общински план за развитие на община Петрич, 2014 – 2020 г.

Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ – гр. Благоевград изпълнява програми за контролен и оперативен мониторинг на повърхностите води чрез оценяване на биологични, физико-химични, хидроморфологични елементи за качество на повърхностите води.

В прилежащата територия на резерват „Конгура“ се намира водно тяло „река Струмешница от българо-македонската граница до вливането ѝ в река Струма“ с код BG4ST400R072. Обобщената оценка на екологичното състояние за 2013 г. на водно тяло „река Струмешница от българо-македонската граница до вливането ѝ в река Струма“ е определена като „лошо състояние“. Оценката на състоянието на същото водно тяло към момента на изготвяне на плана за управление на речния басейн на река Струма е определена отново като „лошо състояние“ и „в риск“ поради повишени над стандарта за качество концентрации на нитритен азот, фосфати, общ фосфор и неразтворени вещества. Лошото екологично състояние на водното тяло основно се дължи на заустването на непречистени битово-фекални води от населените места и дифузното замърсяване от селското стопанство.

От река Луда Мара се извършва водохващане от ВиК – гр. Петрич за питейно-битови нужди. Според резултатите от ежегодния планов мониторинг на повърхностните води, ползвани за питейно-битово водоснабдяване, река Луда Мара попада под категория А1 (виж Таблица 69).

Таблица 69. Характеристика на водоизточник за питейно-битови нужди р. Луда Мара

Име на водохващане	Воден обект	Водоснабдителна организация	Населено място, което се водоснабдява	ФХ	МБ	Категория
Луда Мара	р. Луда Мара	ВиК Петрич	гр. Петрич, с. Ръждак, с. Митиново и с. Дрангово	1	1	A1

Най-близко разположените до резервата подземни водни тела са следните:

- Порови води в Квартенер – Срумешница с код BG4G000000Q001;
- Порови води в Неоген – Струмешница с код BG4G000000N011.

От извършените анализи и направената оценка на състоянието на двете подземни водни тела по-горе за периода от момента на изготвяне на плана за управление на речния басейн на река Струма до 2013 г. се установява, че те преминават от добро в лошо химично състояние. Най-вероятна причина за това е дифузното замърсяване от развитото в района

интензивно парниково растениевъдство, което се характеризира с третиране на земеделските площи с препарати за растителна защита и торове.

В заключение може да се каже, че на прилежащата територия около резерват „Конгура“ (община Петрич) има сериозни екологични проблеми по отношение на замърсяването както на повърхностните, така и на подземните води. Лошото екологично състояние на р. Струмешница е показателно за тези проблеми. Въпреки това, фактът, че водите на река Луда Мара попадат под категория А1 и имайки предвид строгия природозащитен режим на резервата, може да се каже, че водните ресурси в територията на резервата са в добро състояние и замърсяването на водите около резервата за момента не засяга самия резерват.

1.20.3. Състояние на почвите

На територията на резервата и около него няма данни за наличие на източници на замърсяване на почвите. Изпълнителната агенция по околна среда има изградена мрежа (16x16 km) от 22 постоянни пункта за мониторинг на почвите на територията на област Благоевград като част от националната система за мониторинг на околната среда. Наблюдавани показатели са мед, цинк, олово, органичен въглерод, рН, нитратен азот, общ въглерод, устойчиви органични замърсители, както и пестициди. През 5 години се прави обследване на всичките 22 пункта, а през останалото време такова се извършва на редуциран брой пунктове. Последното цялостно пробонабиране и изпитване е извършено през 2010 г. Резултатите не показват превишение на максимално допустимите норми на наблюдаваните показатели в пунктовете, разположени в близост до резерват „Конгура“.

На територията на град Петрич е разположен охраняем частен склад за съхранение на продукти за растителна защита, чието състояние РИОСВ – Благоевград отчита като добро. Резултатите от изпитванията и за пестицидите показват, че няма наднормено съдържание.

В прилежащите територии на резервата е локализирана само една малка кариера за добив на инертни материали при с. Беласица, която нарушава природния ландшафт. Като цяло е запазена целостта на релефните форми.

Предвид натовареността на пътищата около резервата, наличието на малък брой хижи, почивни бази и селскостопански обекти в непосредствена близост до резервата, както и надморската му височина, не се очакват замърсяване на почвите с отпадъчни води и отлагане на атмосферни замърсители.

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Тази оценка определя значението на определени характеристики в резервата. Това са видове или групи видове, типове природни местообитания и ландшафти. Значението на тези характеристики се определя чрез оценка на техните **уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие, стабилност и нестабилност.**

Изборът на природни местообитания и видове, нуждаещи се от опазване се базира на световна, европейска или национална значимост. Оценката се базира на идентифицирани видове в ЗТ, които са: **ендемични, реликтни, застрашени – световно застрашени, застрашени в Европа и застрашени за България.**

Резултатите от направените характеристики показват присъствие на консервационно значими видове и типове местообитания в резервата. Структурирани са по типове природни местообитания, които включват видове, застрашени от загуба или деградация на местообитанието. След това видовете следват по таксономични групи, като се дава оценка на консервационното значение на резервата.

Подробните резултати по групи са представени в *Приложение II-1.21*.

1.21.1. Уязвимост

1.21.1.1. Установените видове и местообитания са оценени от гледна точка на тяхната уязвимост от антропогенни и естествени процеси и въздействия (пожари и др)

- **За видовете**

Като цяло в резервата не са установени отделни видове животни и растения, уязвими от пряко антропогенно въздействие. Изключение са засегнатите от браконьерство - основно отделни видове гъби, влечуги (костенурки), птици и някои бозайници. Всички установени видове са потенциално уязвими, най-вече от антропогенни въздействия (пожари, сечи, прекомерно пасуване, безпокойство, промяна на хидрологичния режим).

- **За местообитанията**

Като уязвими могат да бъдат характеризирани буковите гори, зимен дъб, кестен и чинар, които са и основна цел на опазване в резервата. Основните предпоставки за тяхната уязвимост са от антропогенен характер – пожари, незаконни сечи, засилено човешко присъствие, неконтролно бране на плодове (кестен).

- **За целия природен комплекс**

Основна предпоставка за повишаване на уязвимостта на целия природен комплекс в резервата са неговата лесна достъпност, засилено антропогенно присъствие и влияние (включително и в околностите му), неефективна охрана.

1.21.1.2. Оценка на необходимостта от мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие

Необходими са мерки за контролиране на достъпа до резервата, строг контрол на събирането на билки и гъби, санкциониране на браконьерството на влечуги, бозайници и птици, засилване на противопожарните мерки, намаляване на интензивността и/или спиране на сечите в околностите, промяна на модела за охраната на резервата. В същото време трябва да бъдат строго спазвани режимите, залегнали в плана за управление на ПП Беласица, като основна прилежаща територия на резервата.

По възможност в партньорство с ДПП Беласица местното население трябва да бъде информирано за ценността на резервата, възможните ползи от него (обект на екотуризъм, вододейна зона и др.) и да бъде иницирано опазването му и на местно равнище.

Чрез тези мерки ще могат в голяма степен да бъдат преодоляни преките и потенциални заплахи.

1.21.2. Рядкост

1.21.2.1. Оценка въз основа на сравнения на представителността на абиотични и биотични елементи в Р спрямо такава в национален или международен план по отношение на:

- редки, реликтни и ендемични видове;

С висока степен на рядкост са следните редки, ендемични и реликтни растителни видове: *Acer heldreichii*, *Castanea sativa*, *Ilex aquifolium*, *Medicago carstiensis*, *Viola speciosa*, *Chamaecytisus absinthioides*, *Peucedanum oligophyllum*.

От обобщените в списъка видове безгръбначни животни 65 са ендемични (локални за Беласица, България или Балканите) или редки видове. Сред земноводните 3 вида са ендемични (*Lissotriton graecus*, *Bombina variegata scabra*, *Rana graeca*), а от влечугите един вид е рядък (*Coronella austriaca*).

Около 26 вида птици в орнитофауната на резервата може да се приемат за редки в национален мащаб. Може да се заключи, че степента на рядкост на видовете птици в резервата е висока.

Редки видове от национално значение при бозайниците са някои от представителите на поровите (златка, черен пор). На територията на резервата не са установени редки в национален мащаб видове прилепи.

- екосистеми и биотопи;

Повечето екосистеми и биотопи в резерват „Конгура“ не са редки. Изключение правят G1.381 Гори от източен чинар и G1.7D1 Гори от обикновен кестен.

- геоморфологични особености;

Резерватът попада в Рило-Родопската морфоструктура, която се характеризира с блоково-разломен строеж.

1.21.2.2. Оценка на рядкостта на видовете и местообитанията в световен, европейски, национален и локален мащаб

Макар и съобществата на бук да са разпространени в цяла България, така добре запазени, като тези в Р „Конгура“ са рядкост. Относително редки са местообитанията с чинар и кестен.

Сред растителните и животински видове също повечето са широко разпространени в планините на Южна България. За тях резерватът има локално значение. Националното значение на резервата се определя от функцията му да опазва специфична, в известна степен средиземноморски повлияна фауна.

1.21.2.3. Оценка на негативните тенденции в числеността на видове

На този етап на изследване на резервата и поради липсата на достатъчно проучвания в цяла Южна България не могат да бъдат обективно оценени негативни или позитивни тенденции в числеността на повечето видове регистрирани в резервата. Единствено за птиците има достоверни данни, като с намаляваща численост в национален и локален мащаб са: Полубеловрата мухоловка, Белогръб кълвач, Голям ястреб, Късопръст ястреб.

1.21.3. Естественост

1.21.3.1. Оценка на степента на повлияване на екосистемите и ландшафтите от антропогенните фактори. Оценка и на влиянието на прилежащите територии върху екосистемите и биологичното разнообразие

Като цяло екосистемата в резервата е добре запазена и слабо повлияна от антропогенни фактори, за което спомага и продължителният строг граничен режим в Беласица. На практика не са регистрирани мащабни въздействия от сечи, нарушаване на ландшафта или други. За сметка на това има засилено човешко присъствие, браконьерство, свързано с ловуване, безпокойство (включително и шумово замърсяване, предизвиквано от намиращата се в резервата хижа Лопатар).

Прилежащите територии на резервата са силно антропогенно натоварени, регистрирани са интензивни сечи, паша, незаконни обекти на ловците и преминаващи АТВ-та, косене на ливади и др.

1.21.3.2. Оценка на произхода (степента на естественост) на видовете и на местообитанията по отношение на: растителност, флора, фауна. Наличие на коренна растителност и процент на участие в общата площ. Наличие на реликтни видове

Степента на естественост на флората в резервата е много висока. Не са установени други чужди или нетипични видове. По тази причина се приема, че установените съобщества се отнасят към коренни екосистеми и биотопи, тъй като всички те представляват елементи на естествената растителна покривка. Процентът на некоренна растителност (главно насаждения от черен/бял бор и ела) е пренебрежимо малък и не оказва сериозно въздействие на естествеността на екосистемата.

Всички фаунистични групи имат естествен, типичен за планините на Южна България състав. Не са установени чужди или инвазивни видове на територията на резервата.

На този етап не са необходими специални мерки или дейности на територията на резервата, освен засилване на контрола, намаляване на безпокойството на видове и екологосъобразно планиране и провеждане на сечите и други дейности в околностите на резервата.

1.21.4. Типичност

1.21.3.3. Примери за типични местообитания и видове в два аспекта:

- за определени екологични условия;
- повлияни продължително време от въздействия с антропогенен характер.

Основната част от растителните съобщества на територията на резервата се характеризира с висока степен на типичност относно тяхната структура и видов състав.

Най-типични за защитената територия са съобщества на буковите гори, а в ниските части и такива на чинар и кестен. Разпространението им в планината и в частност в резервата е свързано със специфичните екологични условия – силно изразено средиземноморско влияние и висока сума на средногодишните валежи, обусловена от микроклиматичните условия, които създава планината.

По отношение на фауната типични се явяват всички свързани със стари гори видове като: *Osmoderma eremita*, *Rosalia aplina*, *Cerambyx cerdo*, *Omoglymmius germari*, *Ficedula semitorquata*, *Myotis bechsteinii* и др.

В резервата липсват местообитания или видове, повлияни от продължително въздействие от антропогенен характер. Всички описани по-горе заплахи и въздействия имат спорадичен, кратковременен или потенциален характер.

1.21.3.4. Оценка на значението на резервата за съхраняването на типичните за региона местообитания и видове от флората и фауната

Беласица е с много добре запазени местообитания и екосистеми, но в последно време, след отпадане на граничния режим, е подложена на силен антропогенен натиск. Най-вече се регистрират интензивни сечи в цялата планина. В този смисъл Р „Конгура“ е от изключително значение за запазване на богатата флора и фауна в района. Доказателство за това богатство са установените голям брой типични за стари гори видове, не малка част от тях редки, ендемични и защитени. Резерватът има локално и национално значение, като естествен резервоар на биоразнообразие в региона и е от изключително значение за опазването на естествените хабитати и видове. Резерватът има и международно значение като център и опазване на ендемична и реликтна за Балканите фауна.

1.21.4. Размери

1.21.4.1. Оценка на размера на площта на резервата и на защитената местност за запазване на биологичното разнообразие и от гледна точка на постигане на устойчиво управление на териториите и видовете

Като цяло големината на резервата осигурява необходимите предпоставки за изпълнение на неговото консервационно предназначение и за постигане на целите на управление.

Единствено за птиците е добре да бъде разширен, тъй като в непосредствена близост до границата му се намират хабитати с важност за редки и изчезващи видове.

1.21.4.2. Оценка на целесъобразността от промени в границите на резервата и защитената местност

С оглед повишаване на устойчивостта на опазваната екосистема и осигуряване на оптимални условия за развитие и защита на орнитофауната е целесъобразно територията на резервата да бъде увеличена. Подходящи за включване са следните горски отдели/подотдели: отдели/подотдели/ - 133a,134,135 на ДГС „Петрич

Преди да се пристъпи към реални действия за увеличаване на територията на резервата трябва да се проведе щателно научно изследване на прилежащите му територии, както и да се премине през широко обществено обсъждане на предлаганите територии и действия.

1.21.5. Биологично разнообразие

1.21.5.1. Оценка на разнообразието по приоритетни видове и местообитания и по наличие и брой на растителни съобщества, местообитания и брой видове растения и животни

Въпреки малките размери на резервата биологичното разнообразие в него е относително голямо, като е много вероятно да нарасне при щателни изследвания. Като цяло броят на видове с консервационно значение е много висок.

В резервата се срещат 18 типа местообитания, от които 4 са приоритетни за опазване (G1.63 Екосистема на горите от бук; G1.A322 Гори от зимен дъб; G1.381 Гори от източен чинар; G1.7D1 Гори от обикновен кестен). Сред растителните видове 8 са с природозащитно значение. От животинските видове, известни в резервата, 291 имат консервационно значение.

1.21.5.2. Значение на ЗТ в национален и международен план за опазване на биологичното разнообразие

Значението на резервата за опазване на биологичното разнообразие може да бъде определено като голямо. Основание за това са добре запазените растителни съобщества и богатството на растителни и животински видове с консервационно значение. Резерватът има локално и национално значение. Поради факта, че като цяло старите гори в Европа намаляват или са в лошо състояние, може да се приеме, че Р „Конгура“ има и голямо международно значение.

1.21.6. Стабилност и нестабилност

1.21.6.1. Оценка на стабилността и устойчивостта на популациите и екосистемите спрямо антропогенни и други отрицателно действащи фактори

Екосистемата се характеризира като стабилна при отсъствие на антропогенни фактори. Тъй като резерватът се намира се в близост до населени места и е лесно достъпен, има потенциална опасност за запазване на стабилността. Поради това общата оценка за стабилност е средна.

1.21.6.2. Приоритетни хабитати или популации на видове, за които е установено, че се намират в нестабилно състояние, и причините за това

За повечето флористични и фаунистични елементи е необходимо провеждане на допълнителни проучвания, излизащи извън рамките на плана за управление, за да може да бъде дадена коректна оценка за стабилност на техните популации.

1.21.6.3. Оценка на необходимостта от мерки за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност на хабитати или популации на видове

Поради липсата на подробни данни за стабилност на екосистемата предлаганите мерки имат превантивен характер, но тяхното прилагане е наложително, тъй като целят недопускане на увреждане на екосистемата до провеждане на необходимите изследвания.

Основните мерки са:

- Разширяване границите на резервата;
- Спазване и контрол на ограничителните режими;
- Засилване на противопожарните мерки;
- Намаляване и елиминиране на безпокойството на видове;
- Информиране на местното население;
- Опазване и екологосъобразни практики в околностите на резервата.

1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА**1.22.1. Социално-икономически условия****1.22.1.1. Оценка на рекреационната дейност**

За територията на резервата няма специализирано туристическо предлагане. Основните туристически дейности са свързани с маршрутите – пешеходни и велосипедни, описани в 1.16.7.2., които са напълно съвместими с предназначението, целите и режимите, определени със ЗЗТ.

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ ПРЕПОРЪКИ
<i>Достъп</i>	До резервата има удобен достъп, както пешеходен, така и с високопроходим автомобил.	<ul style="list-style-type: none"> Маркиране на пътека за преминаване на посетители и експониране на Р Оформяне на подход, обезпечен с информационно табло и обезопасяване на маршрута Определяне на места за наблюдение и информация
<i>Пешеходни туристически пътеки</i>	<ul style="list-style-type: none"> Пешеходните туристически пътеки в прилежащите територии създават добри условия за експонирането на резервата и неговата природна стойност. Няма маркирана пътека през резервата, която да е подходяща за неговото експониране. 	
<i>Условия за развитие и упражняване на образователни, туристически и рекреационни дейности</i>	<ul style="list-style-type: none"> Пешеходните туристически пътеки в прилежащите територии са предпоставка за развитие на образователни, туристически и рекреационни дейности при спазване на режимите и нормите, заложи в част 3 на настоящия план. Липсва необходимата информационна инфраструктура и съпътстващи услуги като водачество, продажба на информационни материали и т.н. Няма постоянно работещо място, където да може да се получи актуална, подробна и пълна информация за съществуващите възможности за образователни, туристически и рекреационни дейности 	
<i>Културно-историческо наследство</i>	<p>Изключително богато КИН, но има недостиг на средства за опазване на обекти на КИН и за съхранение на местни обичаи и занаяти.</p> <p>Музеите са с ниска атрактивност поради състоянието на материалната база, начина на експониране, поднасяне на информацията и интерпретация на фактите.</p> <p>Местният фолклор до голяма степен е съхранен благодарение на читалищната дейност в Петрич и Подгорските села. Запазени са и атрактивни местни обичаи, традиционна кухня.</p> <p>Потенциален риск за опазване на културното наследство е иманярството.</p>	<p>Експониране на резервата по начин, който да предизвиква интерес за неговото опазване.</p>

1.22.1.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА
<i>Необходимост от провеждане на санитарни дейности в горите</i>	Санитарното състояние на насажденията в резервата е сравнително добро. Не се налагат санитарни дейности.
<i>Необходимост от мерки в насаждения от нетипични и чуждоземни дървесни видове.</i>	На територията на резервата са създадени култури от зелена дуглазка, смърч и бял бор на площ от 9.5 ха. За културите от нетипични видове не се налагат специални мерки.

1.22.2. Собственост

1.22.2.1. Оценка на интересите на собственици и ползватели на земите и горите, граничеши с Р, при различните форми на собственост и ползване с оглед статута на Р и ЗМ

Резерват „Конгура“ като част от Природен парк „Беласица“ е сравнително добре познат сред собственици и ползватели на земите и горите, граничеши с резервата – 75%. Интересите при ползването на прилежащите територии са свързани основно с лов, дърводобив и събиране на кестени.

1.22.2.2. Оценка на възможностите за привличане на частните собственици за изпълнение на целите и задачите на Плана

Повече от половината от частните собственици нямат надежда, че през следващите четири-пет години нещо може да се промени в околната среда около населеното място, където живеят. Хората се страхуват от масовото и неспирно изсичане на горите. Това важи за всички участници в допитването. Те посочват, че биха се включили в залесяване на горите с доброволен труд и предлагат да се наложат ограничения на дърводобива в района. Около 40 % от анкетиранияте заявяват, че имат желание да се включат в процеса на прилагане на Плана за управление на резервата.

Собственици на земи и гори проявяват интерес към възможностите за ползване на европейски програми за екологично земеделие и за селски туризъм.

1.22.3. Управление

На въпроса, свързан с приоритетите за управлението на резервата, повече от половината анкетирани са посочили като най-важно опазването на биоразнообразието. Това е и виждането на хората за бъдещата роля на резервата за местното развитие, като се подчертава, че именно опазването на биоразнообразието е неговата основна роля. Не помаловажни приоритети за месните остават и ефективната охрана и контрол, както и мерките, насочени към развитие на резервата като туристически обект, отбелязани от около половината от анкетиранияте.

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
<i>Степен на кадрова и материално-техническа осигуреност на РИОСВ и на регионалните структури на ИАГ (ДЛС/ДГС) и необходимостта от развитие</i>	Оборудването, предназначено за управление на резервата, описано в т. 1.5.3, е крайно недостатъчно: - Липсва фотоапарат за заснемане на нарушения, както и GPS за точното установяване на мястото на нарушение. - Няма оборудвано помещение, където да се събира и обработва информация, респ. да се получава такава, няма гараж/регламентиран паркинг за колите. Охраната е от двама души, отговаряща за резерватите “Соколата”, “Конгура” и “Али ботуш”, които са на голямо разстояние и това я прави крайно неефективна. Голям проблем е, че събота, неделя и в празничните дни няма охрана, а тогава има най-много посетители и съответно нарушения.	Поддържане на мрежа от партньорства за резервата между всички заинтересовани страни в прилежащите територии. Развитието на персонала на РИОСВ трябва да е насочено към попълване на щата до пълно създаване на условия за изпълнение на задълженията на РИОСВ. С оглед постигане на ефективен управленчески процес на персонала е подходящо да се осигури увеличаване на капацитета на

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
<i>Установени връзки и взаимодействие на РИОСВ с регионалните структури на ИАГ (ДЛС/ДГС), общини, полиция, пожарна и др. и с НПО и необходимостта от разширяването им</i>	Добри връзки с общинските администрации и природозащитните екологични НПО на местно и национално ниво. Добри връзки с регионални институции и организации: ТП ДГС, РДГ, РСПАБ, РДВР, Гранична полиция.	охраната в посока управление на горските екосистеми, туристическата и рекреационна дейност, поддържане на базата данни в ГИС.
<i>Персонал и развитие на човешките ресурси</i>	Наличният щат на РИОСВ не може да гарантира качествено изпълнение на функциите, определени със ЗЗТ. Съвместяването на функции, изискващи различна специализация в една длъжност, е нефункционално. Ниското заплащане на охраната води до липса на мотивация и инициативност при управлението на резерватите. Липсва система за повишаване квалификацията на персонала и развитие на човешките ресурси	
<i>Други органи или НПО</i>	Няма други органи/НПО, които изпълняват функции по мониторинг, обезпечаване сигурността и здравето на посетителите; борба с пожарите и други дейности.	Непрекъснат диалог и стимулиране на заинтересованост от страна на организации, свързани с прякото ползване на териториите в резервата.
<i>Условия за участие на местни органи и обществеността при взимане на решения, свързани с резервата.</i>	Около 43 % от анкетиранияте заявяват, че имат желание да се включат в процеса на управление на резервата, с предоставяне на необходимата информация или с участието си в обсъждания и приемането на плана.	
<i>Оценка на информираността на населението.</i>	В резултат от проведеното проучване за Р „Конгура“ може да се отбележи, че голям процент от месното население е добре запознато с режима на резервата.	

1.22.4. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията

ПРОБЛЕМИ	ФАКТОРИ И ПРИЧИНИ, КОИТО ВОДЯТ ПРЯКО ИЛИ КОСВЕНО ДО ВЪЗНИКВАНЕ НА КОНСТАТИРАНИТЕ ПРОБЛЕМИ
<i>Уязвимост на видове и местообитания, вследствие на човешка дейност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Нелегален лов ✓ Липса на отговорност за почистване на районите около ловната хижа; ✓ Безопасността на посетителите не е осигурена.
<i>Неправилна държавна политика за управление на резерватите, липса на контрол</i> Различните стопанисващи органи създават трудности при координиране на управлението	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Резерватната територия се управлява от РИОСВ, а прилежащата защитена местност от ДГС “Петрич”; ✓ Голям брой държавни институции с неясни права и задължения при управлението и ползването на територията на резервата; ✓ Ограничени възможности на охраната поради отдалечеността на обектите – в определени дни се налага пътуване до 200 км на ден.
<i>Развитие на прилежащите населени места</i> Прилежащите населени места не се използват достатъчно като туристически ресурс, като бази за еколого-образователни мероприятия и за научно-изследователски дейности	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Липсва информация за посетителите за достъп до резервата ✓ Липса на информационни пунктове ✓ Недостатъчна информация и реклама за резервата ✓ Недостатъчна активност и инициативност на заинтересованите страни ✓ Неясни механизми как хората могат да подпомогнат работата на РИОСВ

1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Потенциалната стойност на Р "Конгура" е представена по значимост по съответните показатели и са посочени релевантните основания (Таблица 70).

Таблица 70. Потенциална стойност на защитената територия

ПОКАЗАТЕЛ/ОЦЕНКА	ОСНОВАНИЕ
Биологично разнообразие	Биологичното разнообразие на Р „Конгура“ е много голямо. От основна важност са хабитатите на бука, чинара и кестена, които са много добре запазени. До момента са установени 303 вида животни с консервационно значение
Място на обекта в екологичната мрежа на България и Европа	Р „Конгура“ има важно значение за опазване на старите гори в България и свързаните с тях видове. Като част от екологичната мрежа Натура 2000, той попада в Защитена зона BG000167 Беласица.
Територия за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно консервационно значение	В резервата се съхраняват уникални като структура и възраст горски съобщества. Приоритетни за опазване са тези на бука, кестена и чинара. Установяването на голям брой защитени, редки, ендемични видове обуславя неговото европейско и световно значение.
Обект за образователни и научно-изследователски дейности	<u>Опазване и поддържане на биоразнообразието:</u> - Мониторинг на сукцесионните процеси - Изясняване на популационните параметри на консервационно значими видове и на тяхната чувствителност към негативни естествени и антропогенни фактори <u>Провеждане на образователни програми:</u> - Опознаване и защита на редки и застрашени в европейски и световен мащаб местообитания и видове в района на резервата; - Запознаване с дивата природа и правилата за поведение в резервата - Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс
Ресурси	Предвид статута на резервата територията му може да се ползва единствено за образователни и научно-изследователски дейности.
Територия с възможности за развитие на туризъм и рекреация	Р „Конгура“ предлага условия за развитие на познавателен туризъм, който придобива все по-голяма популярност, като: <ul style="list-style-type: none"> Възможности за интересно, автентично и обогатяващо пътуване, специализирана информация, печатни материали и програми; Пешеходни маршрути, които дават възможност за насочването на посетителите към различни обекти в района, вкл. и резервата; В прилежащите територии могат да се развиват много видове туризъм: пешеходен туризъм, велотуризм, тематичен/познавателен туризъм, обвързани със селищата и обекти на КИИ в района.

1.24. ОЦЕНКА НА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕЖИМИТЕ И ЗАДАЧИТЕ, РАЗПИСАНИ В ЧАСТИ 2, 3 И 4 НА ПЛАНА (ПРИ АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ)

Не е приложимо.

ЧАСТ 2. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

Определянето на целите е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN, както и въз основа на предшестващите описание и оценка на потенциала на територията. Формулираните дългосрочни цели са насочени към максимално използване на потенциалните възможности на територията, като едновременно могат да бъдат използвани за индикатори при постигане на тези възможности (Част 5). Вzeti са предвид и оценките на експертите от екипа на проекта, както и резултатите от дискусиите по време на проведените срещи със заинтересованите страни.

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

2.1.1. Определяне на главните цели

На база всички констатации и оценки в Част 1 са формулирани главните цели (Таблица 71), към постигането на които са насочени управленските решения и конкретните дейности, свързани с територията през следващите 10 години (Част 4). Главните цели са пряко свързани с основното предназначение на резервата (т. 0.3.1). В съответствие с добрите международни практики и изискванията на европейското и българското законодателство Планът за управление трябва да установи визията за опазването на природата и екологично устойчиво социално-икономическо развитие, споделяна от основните заинтересовани страни в рамките както на резервата, така и на прилежащите територии.

Определени са следните дългосрочни цели:

- I. Опазване естествения характер на резервата, местообитанията, популациите на видове и ландшафт;
- II. Усъвършенстване модела на управление и специализирана охрана на резервата.

2.1.2. Определяне на второстепенните цели (подцели)

Второстепенните цели са определени като „подцели“, т.е. такива, които са пряко свързани със специфичните характеристики на Р „Конгура“, както и с констатациите и оценките в Част 1, и чието постигане води до постигане и на определените по-горе главни цели:

2.1.2.1. Второстепенни цели, водещи до постигането на Главна цел I:

- 1) Запазване на съществуващите естествени местообитания и съобщества
- 2) Опазване, поддържане или възстановяване на популации на индикаторни видове.

2.1.2.2. Второстепенни цели, водещи до постигането на Главна цел II:

- 1) Изграждане на широка обществена подкрепа за Р чрез въвличане на местните хора в обсъждане на важни за тях проблеми по опазване на природата
- 2) Провеждане на дългосрочна програма за екологичен мониторинг с цел развитие на научни и образователни дейности

- 3) Подобряване институционалния капацитет за управление на резервата.

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Успешното изпълнение на определените в 2.1 цели се влияе от редица ограничения и заплахи както от антропогенен, така и от естествен характер. Идентифицираните ограничения и заплахи и тяхната важност са посочени също в Таблица 71, като са отнесени към съответните цели.

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

Степените на влияние на ограничението/заплахата върху целите са определени от експертите, разработили отделните части на плана за управление на Р ”Конгура”. Оценката е формирана по точкова система както следва:

2.3.1. Въздействие на посочените ограничения върху възможностите за изпълнение на дългосрочните цели

2.3.1.1. По отношение на значимост на ограниченията/заплахите:

3 т. Значително

2 т. Средно

1 т. Незначително

2.3.1.2. По отношение на териториалния обхват на влиянието на ограниченията/заплахите:

3 т. Повсеместно – оказва влияние върху целия резерват

2 т. Локално – оказва влияние върху определена част от резервата

1 т. Потенциално – възможно е при определени ситуации да окаже влияние

2.3.1.3. По отношение на честота на проявление на ограниченията/заплахите:

3 т. Постоянно

2 т. Периодично

1 т. Рядко

2.3.2. Приоритетност на ограниченията и заплахите

Ограниченията и заплахите с най-много точки са основа за определяне на приоритетите с цел предприемане на мерки по срокове и бюджет.

Таблица 71. Оценка на въздействието на ограниченията и заплахите, мерки за преодоляване и степенуване по приоритетност

Определяне на главни цели	Определяне на второстепенни цели/подцели Насоки за тяхното постигане	Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите	ОЦЕНКА НА ОГРАНИЧЕНИЯТА И ЗАПЛАХИТЕ			
			Значимост 2.3.1.1.	Обхват 2.3.1.2	Честота 2.3.1.3.	Приоритетност 2.3.2.
I. Опазване на естествения характер на резервата, местообитанията, популациите на видове и ландшафт.	1. Запазване на естествения характер на горските екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси чрез: <ul style="list-style-type: none"> Намеса в горските екосистеми, само при строго доказана необходимост; Опазване на всички консервационно значими, типични за обекта видове и местообитания Мониторинг на състоянието на горските екосистеми 2. Опазване и поддържане на популации на индикаторни видове <ul style="list-style-type: none"> Опазване от браконьерство и бране на защитени растителни видове Мониторинг на състоянието на популациите на консервационно значими видове 2. Запазване на естествеността на типичните елементи на ландшафта <ul style="list-style-type: none"> Определяне на мерки за райони, които са засегнати от антропогенна дейност и браконьерство 	Тенденции от естествен характер: <ul style="list-style-type: none"> Глобално затопляне на климата; Снеголоми и снеговали, ветровали и ветроломи; Естествено възникнали пожари Навлизване на инвазивни видове <p>ВЛИЯНИЕ: водят до промяна на видовото разнообразие и ресурсите, промяна на местообитанията за определен период и до възникване на вторични сукцесии.</p>	3	3	1	7
		Тенденции от антропогенен характер: <ul style="list-style-type: none"> Браконьерство на територията на резервата; Нерегламентиран достъп до отделни части в резервата; Замърсяване с битови отпадъци – ловна хижа Лопатара Лов, чрез примамване на ловни видове извън резервата. <p>ВЛИЯНИЕ: водят до намаляване на биологичното разнообразие на консервационно значими местообитания и видове в резервата.</p>	3	3	3	9
II. Усъвършенстване на модела на управление и специализирана охрана на резервата	1. Системно обучение на персонала <ul style="list-style-type: none"> за провеждане на мониторинг за провеждане на програми за обучение за разпознаване на видове с природозащитен статус и по прилагане на законовата рамка и режими в защитена територия за поддържане и изграждане на информационна система за резервата. 	Ограничения и тенденции, извън защитената територия <ul style="list-style-type: none"> Недостатъчен персонал на РИОСВ, Недостатъчни бюджетни финансови средства за персонала и охраната, <p>ВЛИЯНИЕ:</p>	3	3	3	9

Определяне на главни цели	Определяне на второстепенни цели/подцели Насоки за тяхното постигане	Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите	ОЦЕНКА НА ОГРАНИЧЕНИЯТА И ЗАПЛАХИТЕ			
			Значимост 2.3.1.1.	Обхват 2.3.1.2	Честота 2.3.1.3.	Приоритетност 2.3.2.
		<i>Водят до неефективна охрана на защитената територия и трудности в управлението и обслужването на посетителите</i>				
	2. Провеждане на екологичен мониторинг, поддържане и периодична актуализация на база данни за: <ul style="list-style-type: none"> Състояние на горските екосистеми и процесите, протичащи в тях; Местообитания, включващи редки, защитени и ендемични видове. Изготвяне на фотодокументация Създаване на условия за извършване на научни дейности	Ограничения и тенденции, извън защитената територия <ul style="list-style-type: none"> Липса на системно и обвързано планиране и публикуване на научно-изследователска дейност за обекта, между институтите на БАН, ВУЗ, НПО Недостатъчна инициатива за търсене на допълнително финансиране по програми. ВЛИЯНИЕ: <i>Водят до дублиране на проучвания, липса на коректна информация за видовото разнообразие и ресурсите, както и за промяна в местообитанията за определен период.</i>	2	2	1	5
	3. Изграждане на широка обществена подкрепа за Р, чрез въвеждане на местните хора в обсъждане на важни за тях проблеми по опазване на природата <ul style="list-style-type: none"> Изграждане на работеща система от партньорства за устойчиви дейности между всички заинтересовани страни в прилежащите на Р територии Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс, чрез интерпретативно представяне на информация за поддържан резерват “Конгура”. Изграждане на малка инфраструктура в подкрепа на управлението 	Ограничения и тенденции, извън защитената територия <ul style="list-style-type: none"> Недостатъчна информираност на местните хора и посетителите за биоразнообразието и неговото значение Липса на информационни и интерпретативни центрове и точки Липса на интерпретация на природното богатство Липса на координация на услугите, свързани с защитените територии в района ВЛИЯНИЕ: <i>Водят до негативно отношение на местните хора и посетителите към защитената територия.</i>	2	2	1	5

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

2.4.1. Потенциал на територията по отношение консервация на хабитати и видове

Територията на резервата предлага условия за опазване на естествените местообитания на обикновен кестен и бук.

Резерватът като цяло представлява база за провеждане на научно-изследователски дейности и дългосрочен мониторинг, която може да подпомага опазването и поддържането на биоразнообразието и устойчивото развитие на научна основа.

Местоположението на резервата, наличието на други защитени територии в прилежащите територии – ЗМ „Бабите“ и ПП „Беласица“, намиращите се в близост резервати „Соколата“, „Ореляк“ и „Али ботуш“, позволява осъществяване на връзка между добре запазени природни местообитания и ландшафтни структури, обмен на генетичен материал и запазване на популациите на бозайници и птици.

2.4.2. Потенциални възможности за развитие на научно-познавателен туризъм и други рекреационни дейности на местно, национално и международно ниво

Съществуващият посетителски интерес е обусловен от възможностите, които Р „Конгура“ предлага в съчетание с прилежащите територии на ПП „Беласица“, предлагащи:

- Сравнително равномерно разпределени интересни маршрути, насочващи посетителите към всички части на парка;
- Специализирани маршрути, свързващи места с биологично разнообразие, обекти на КИН, туристически обекти, панорамни погледни места и други;
- Места за отдих;
- Богатата информация, печатни материали и програми;
- Богато културното-историческо наследство в прилежащите територии

По-ефективното ползване на съществуващите туристически ресурси може да осигури повишаване на икономическите ползи за местното население и ползвателите. Бъдещите подобрения в управлението, предвидени в този План, допълнително ще увеличат тази привлекателност.

ЧАСТ 3. РЕЖИМИ, НОРМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на управленски решения.

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ

ПРИРОДНИЯТ РЕЗЕРВАТ се управлява с цел:

1. запазване на естествения им характер;
2. научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. опазване на генетичните ресурси;
4. запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;
5. развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Територията отговаря на следните критерии за определяне на режими и норми:

- съдържа значителни представителни естествени райони, в които растителните и животинските видове, местообитанията и геоморфологични местности са със специално духовно и научно-образователно значение;

- обхваща изцяло екосистеми, които не са променени или са слабо повлияни от човешка намеса.

3.1.1. Териториално разположение на зони, съобразно спецификата и целите на резервата

В резерват “Конгура” се обособяват следните зони съобразно целите на управление:

- I.** Зона за опазване на консервационно значими видове и местообитания;
- II.** Зона за регламентиран достъп по познавателен маршрут.

В Приложение IV е представена *Карта на функционалното зонироване в резерват "Конгура"*.

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

3.2.1. Режими и норми, съгласно действащи нормативни документи

3.2.1.1. Режим на защитената територия съгласно ЗЗТ

Природните резервати са територии, включващи образци на естествени екосистеми, опазването на които изключва всякаква или допуска минимална човешка намеса.

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

ЗЗТ ДВ, бр. 133/11.11.98 г., последно изм. ДВ, бр. 66 от 26 Юли 2013г.

3.2.1.2. Режими, произтичащи от заповедта за обявяване на резерват "Конгура":

В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

Заповед No.671 от 15.06.1988 г., бр. 52/1988 на Държавен вестник

3.2.1.3. Допълнителни режими, норми, условия и препоръки за санитарните дейности, които се въвеждат с плана за управление, на основание ЗЗТ.

Не се допускат санитарни мероприятия в горите в случаи на природни нарушения, освен ако не са засегнати над 30% от дървостоя. При надхвърляне на тази стойност санитарни мероприятия се извършват при спазване на реда по чл. 17, ал. 4 от ЗЗТ.

3.2.1.4. Условия, свързани с разрешителни или съгласувателни режими за осъществяване на дейности, произтичащ от ЗЗТ, които се въвеждат с този план.

- Изграждането на нагледната информационна система за резервата, свързана с маркировка, информационни табла, указателни табели и печатна информация, се извършва, съгласно утвърдени работни проекти.
- При научни изследвания:
 - Използването на техника е ограничено;
 - Всички съоръжения след приключване на наблюденията се демонтират и се възстановява изходното състояние;
 - Предложенията за научно-изследователски дейности съдържат конкретна формулировка за проблематиката в проекта и се посочва как той служи на целите на опазването, както и вид на данните и методика за получаването им;
 - При провеждане на научни изследвания и мониторинг да се оставя екземпляр от разработките на разположение в РИОСВ-Благоевград;
 - Необходимите контролни наблюдения на територията на резервата да се извършват пеш.

3.2.2. Строителство и инфраструктура

- 3.2.2.1. Съгласно заповедта за обявяване на резерват „Конгура“ на територията му не се допускат строителни дейности.
- 3.2.2.2. С настоящия план забраната за строителство на територията на резервата по т.3.2.2.1. се запазва.

3.2.3. Други режими и норми

- 3.2.3.1. Допълнителни препоръки, извън тези по ресурсите и строителството:
- Почистване и възстановяване на терена около ловната хижа „Лопатара“, като редовно се следи начинът на нейното ползване
 - Ограничаване достъпа с високопроходими автомобили по границите на резервата, освен за нуждите на дейностите по опазване на резервата и границата
 - Контрол на присъствието на кучета в района
 - Контрол върху отглеждането на котки в двете хижи – „Беласица“ и „Конгур“
 - Ограничаване на използването на инсектициди в горското стопанство

ЧАСТ 4. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

4.1.1. Приоритетност на основните направления на работа за 10 годишния период на действие на Плана

Приоритетни направления за 10-годишния период на действие на Плана са определени на базата на направените характеристики и оценки, определените потенциални стойности и възможности за реализация на поставените цели.

4.1.2. Критерии за определяне на приоритетите

Определяща е оценката, респ. броя на точките, определени за ограниченията/заплахите в Част 2: Таблица 71. Това включва изпълнение на национални и международни документи, планове и стратегии, направената екологична и социално-икономическа оценка, както и на приоритетите и нуждите на местните общности.

4.1.2.1. Свързани с постигане на главна цел I: Опазване естествения характер на резервата, местообитанията, популациите на видове и ландшафт

Осъществяване на контрол за предотвратяване загубата на биологичното разнообразие на консервационно значими местообитания в резервата:

- Браконьерство на територията на резервата;
- Нерегламентиран достъп до отделни части в резервата;
- Замърсяване с битови отпадъци при ловна хижа «Лопатара»;
- Лов чрез примамване на ловни видове извън резервата.

4.1.2.2. Свързани с постигане на главна цел II: Усъвършенстване модела на управление и специализирана охрана на резервата

Спешни мерки за осигуряване на бюджетни финансови средства за персонала и охраната на резервата с оглед по-ефективна охрана и адекватно обслужване на посетителите.

4.2. ПРОГРАМИ

Програмите са обвързани с определените главни и второстепенни цели. Те дават насоки за проекти и дейности, които:

- Са подбрани на базата на критериите за приоритетност, определени в т. 4.1;
- Водят до преодоляване на заплахи и ограничения за постигане на управленските цели, определени в Таблица 71;

Приоритетните проекти от всяка програма са включени в работния план т.4.3.

Всички проекти следва да се въведат в GIS системата на РИОСВ и да бъдат своевременно актуализирани.

Препоръчително е продължителността за изпълнение на предвидените програми да не е повече от 5 години.

Дейности, които ще се изпълняват пряко от служители на Дирекцията в рамките на служебните им задължения, са включени в “Оперативни задачи”, т.4.4.

4.2.1. Програми, които ще се изпълняват в рамките на действие на Плана:

I. Научни изследвания и мониторинг за опазване на биоразнообразието – местообитания и видове;

II. Развитие на туризъм при подходящи условия, вкл. безопасност на посетителите;

III. Усъвършенстване модела на управление и специализирана охрана на резерват „Конгура“ (институционално развитие, връзки с обществеността и образование).

Всяка програма съдържа набор от проекти, описани в последователност за осъществяване на целите.

Програмите и дейностите:

- Осигуряват развитие на Р в съответствие с предназначението им;
- Подбрани са на базата на критериите за приоритетност;
- Обвързани са с резултатите в констативната част на плана;
- Водят до постигане на управленските цели и преодоляване на заплахи;
- Реалистични са във времево и финансово отношение.

4.3. ПРОЕКТИ

Към всяка програма са предложени проекти и дейности, необходими за реализирането на Програмата, съдържащи наименование, цел, обект на прилагане, метод, очакван резултат, срок за изпълнение.

I ПРОГРАМА:

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ ЗА ОПАЗВАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО – МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ

Контекст:

Целта на мониторинга е да бъдат идентифицирани, при възможност проследени, негативните влияния, засягащи ключови видове, съобщества, местообитания, екосистеми и ландшафти. Всички получени резултати следва периодично да бъдат въвеждани в базата данни за резервата.

Получените резултати могат да се използват като сравнителна стойност за оценка на промените в естествеността на екосистеми в резервата в дългосрочен план.

Обект на наблюдение и документиране са:

- Процесите на естествено развитие на екосистеми, местообитания и видове;
- Процесите на възстановяване на нарушени в миналото екосистеми;

Програмата е свързана с постигането на следните подцели:

1. Запазване естествения характер на горските екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси
2. Опазване и поддържане на популации на индикаторни видове
3. Провеждане на екологичен мониторинг, поддържане и периодична актуализация на база данни

Насоки и изисквания за извършване на мониторинг:

Дългосрочният мониторинг за опазване на биологичното разнообразие се извършва на три взаимосвързани нива.

I. Базов мониторинг на ключови индикатори за биоразнообразие

Това включва оценка на състоянието на важни природни местообитания и видове, като се вземат предвид националните изисквания относно мониторинга на биоразнообразието и целите на управление. Мониторингът може да се извършва от персонала на РИОСВ или от външни експерти, когато е необходимо. Резултатите от мониторинга ще се използват за определяне доколко съществуващите управленски дейности трябва да се променят (и ако да – в каква посока), като част от периодичния процес на преглед на Плана за управление (т.нар. адаптивно управление).

II. Мониторинг на въздействието на управленските намеси

Това включва оценка на реалните резултати от специфични управленски дейности спрямо планираните такива. Дейностите могат да произтичат от резултатите от базовия мониторинг, описан по-горе (напр. транслокация на даден вид или премахване на определена заплаха) или от конкретно явление (виж по-долу). Мониторингът може да се извършва от служителите на РИОСВ или от външни експерти, когато е необходимо.

III. “Рутинен” мониторинг и мониторинг на явленията

Това включва системното отчитане на случайни наблюдения, извършени от персонала на РИОСВ или други лица (напр. появата на рядка мигрираща птица, нетипично поведение на дадено животно или ранният цъфтеж на определено растение).

Другият аспект на това ниво на мониторинг е отчитането на инциденти, които могат да окажат влияние върху управлението, напр. наводнения, пожари, ветровали в горите, депониране на отпадъци или разпространение на болести.

Финансирането за мониторинговата програма ще бъде осигурено от различни източници според всеки конкретен аспект: националното правителство, местните власти, университети и институти, НПО или външни ресурси. Все пак всички мониторингови дейности в

природния резерват следва да се координират и подкрепят от администрацията на РИОСВ-Благоевград, а всички резултати да бъдат отчитани пред нея.

ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА I:

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
1	Мониторинг на природни местообитания от специален интерес, съгласно установените в т.1.12, 1.13, 1.14 и 1.15 от Плана за управление.	Информация за състоянието и тенденциите. Възможности за възстановяване на природни местообитания (х. «Лопатар») Информация за флуктуационни и сукцесионни процеси съгласно растителните съобщества.	Проверки на определените територии, актуализация и анализ на данните. Нанасяне на данните във вид удобен за управлението и охраната на резервата, като се ползва ГИС. Изследвания на базата на фотоснимки и сателитни снимки, проби от постоянни трансекти, постоянни точки за заснемания, др.	При прегледа, предвиден в част 5
2	Мониторинг на консервационно значими видове растения и животни, съгласно установените в т.1.14 и 1.15 от Плана за управление.	Подробна информация за състоянието, плътността и възрастовата структура на ценопопулациите на посочените видове като основа за тяхното опазване и управление.	Обучение на персонала и охраната в разпознаване на консервационно значими видове на терен. Отчитане промени в популациите (плътността и обилието, възрастовата структура) на видовете. Нанасяне на данните във вид удобен за управлението и охраната на резервата, като се ползва GIS.	постоянен
3	Инвентаризация и анализ на състоянието на вековните дървета	Събрана информация за вековните дървета на територията на резервата и тяхното подходящо опазване и експониране.	Инвентаризация с елементи на паспортизация – описание по показатели и съставяне на регистър. Маркиране на вековните дървета и нанасянето им в ГИС системата на резервата	1-2 година
4	Проучвания върху екологията и хабитатните предпочитания на птиците от сем.Кълвачеви (Picidae)	Посочени всички по-важни негативни въздействия върху птиците в резервата; Предложени конкретни мерки и създаване на система за мониторинг	Инвентаризация, като границите на определените представителни площи се описват с точни GPS координати; Разработване и представяне на система за мониторинг на състоянието на определените видове и техните местообитания;	При осигурено финансиране
5	Комплексно инвентаризиране на лишките на територията на резервата.	Лихенологично проучване на лихенизираните гъби за изясняването на видовия състав. Анализ на заплахите и представяне на препоръки за природозащитни мерки.	Инвентаризация, като границите на определените представителни площи се описват с точни GPS координати; Разработване и представяне на система за мониторинг на състоянието на определените видове и техните местообитания;	При осигурено финансиране

II ПРОГРАМА:

РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗЪМ ПРИ ПОДХОДЯЩИ УСЛОВИЯ, ВКЛ. БЕЗОПАСНОСТ НА ПОСЕТИТЕЛИТЕ

Контекст:

РИОСВ, съвместно с ДПП „Беласица“ трябва да подпомага развитието на дейности и услуги в околоспарковата зона, с цел там да се съсредоточат основните посетители, като им се предлага интересна и достъпна информация както за парка, така и за резервата и за многото възможности за прекарване на свободното време в и около парка.

По този начин местните жители могат реално да влияят върху развитието на туризма, а не просто да се съобразяват с това, което им се налага.

Обект на наблюдение и документиране са:

- Туристи, ползватели на обекти на територията на парка, хотелиери, собственици на ресторанти и къщи за гости, жителите, заети с туристически дейности;
- Представители на институции и неправителствени организации с компетенции в парка и резервата.
- Туристическата инфраструктура – състояние, необходимост от допълнителни елементи и пр.

Цел на програмата: Изграждане на широка обществена подкрепа за Р чрез въвличане на местните хора в обсъждане на важни за тях проблеми по опазване на природата.

Изпълнението на проектите, свързани с развитие на туризъм, се съгласуват и контролират от РИОСВ (в рамките на служебните задължения на служителите) в партньорство с местни жители, институции и НПО, заети с туристически дейности в района.

Финансирането следва да се търси от международни програми, общини, български фондове, местни предприемачи.

ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА II:

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
1	Изграждане и инфраструктурно обезпечаване на учебно-познавателен маршрут – виж т.1.16.7.2.	Създаване на възможност за достъп до резервата. Повишаване на обществената информираност за резервата и парка	Изготвяне на работен проект за илюстративно представяне на информацията, вкл. изграждане на площадки за наблюдение, маркировки, указателни табели, обезопасителни мерки.	1 година
2	Информационно обслужване на посетителите и интерпретация,	Повишаване на обществената информираност за ПП и региона като туристическа дестинация в по-големите градове и туроператори във София и в съседните населени места в Гърция и Македония	Разработване на образователни туристически програми за деца и възрастни. Обезпечаване на маршрутите и програмите със съответните интерпретативни табла, табели и печатни материали.	постоянен

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
			Организиране на интерпретативни експозиции, свързани с разработваните маршрути и програми	
3	Туристическа инфраструктура	Инфраструктурно обезпечаване на разработените интерпретативни маршрути (Проект 1) – маркировки, указателни табели, обезопасителни мерки, Осигуряване на условия за достъп, паркиране, пикник, къмпинг в прилежащите територии; Разглеждане на резервата.	Избор на подходящи места във връзка с маршрутите. Избор на подходящи места във връзка с образователните туристически програми и осигуряване на достъп, места за пребиваване, за палене на огън и хранене и т.н. в прилежащите територии.	1 година

III ПРОГРАМА:

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ МОДЕЛА НА УПРАВЛЕНИЕ И СПЕЦИАЛИЗИРАНА ОХРАНА НА РЕЗЕРВАТ „КОНГУРА“

Контекст:

Основната гаранция за прилагане на Плана за управление е дейността на РИОСВ. Уменията и квалификацията на нейните служители са от изключително значение за постигане целите на управлението.

По отношение на опазването и съхранението на биоразнообразието винаги съществуват рискове от антропогенен характер, например пожари, точково замърсяване в резервата и прилежащите му територии. В известна степен съществува риск и от природни бедствия като катастрофални урагани, наводнения, вредители и болести, често като следствие от климатичните промени.

Винаги съществува и елемент на риск, породен от рекреационната дейност, която е една от основните дейности в прилежащите територии на резервата.

Цел на програмата:

1. Изграждане на широка обществена подкрепа за Р чрез въвличане на местните хора в обсъждане на важни за тях проблеми по опазване на природата
2. Провеждане на екологичен мониторинг, поддържане и периодична актуализация на база данни
3. Системно обучение на постоянния персонал на РИОСВ и на доброволците
4. Управление на туристическите посещения.
5. Цялостно изпълнение на Плана за управление
6. Минимизиране на рисковете за посетителите и осигуряване на тяхната безопасност чрез предоставяне на информация за потенциалните проблеми и опасности

Тази програма е пряко свързана със създаване на условия за по-качествено изпълнение на оперативните задачи на служителите – т. 4.4.

Финансирането се осъществява от бюджета на РИОСВ.

ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА III:

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И ОБУЧЕНИЕ				
1	Стратегия за развитие на човешките ресурси	Изготвяне на план за обучение и професионално развитие с цел: повишаване способностите за принос към пълното постигане на целите на ПУ; по-добрата работа на персонала като екип; постигане на гъвкавост и адаптивност към променящите се ситуации и обстоятелства; и по-добри умения за работа с други организации.	Оценяване на съществуващия капацитет на персонала на РРИОСВ да извършват дейности по екологично устойчиво управление; Укрепване на институционалния капацитет на заетите с управлението на резервата служители на РИОСВ-Благоевград и други важни местни действащи лица чрез дейности за професионално обучение; Подготовка на дългосрочна учебителна програма за укрепване на институционален капацитет за целия период на действие на плана за управление.	1 година
2	Поддържане на Географска информационна система	Поддържане и актуализиране на GIS база данни за резервата, Актуализиране на базата данни, осигуряване на данни за сравнение и анализ при дългосрочните мониторингови проекти и научни изследвания,	Обучение на специализираната охрана и администрация Предоставяне на необходими картни материали на служителите при изпълнение на конкретните им задължения на терена	постоянен
3	Подобряване дейността по опазване и охрана на горите и ловните видове	Подготовка на персонал на РИОСВ, отговарящ на изисквания за действия и познания за биологичното разнообразие на резервата. Предотвратяване и ограничаване на замърсяване с битови отпадъци на туристическите обекти – маршрути и пътеки, места за отдих и други обекти за обслужване на посетителите.	Обучение и материално-техническо обезпечаване на служителите, ангажирани с охрана и опазване на резерватната територия. Въвеждане на конкретни отговорности на лицата, заети с охраната на резервата и обслужването на посетителите; Създаване на възможности за прилагане на санкции спрямо замърсители на резервата съгласно действащите нормативна база.	постоянен
4	Координация на научни изследвания и публикации	Разработване на научно-приложни проекти на база на характеристиките и оценките в част 1 на плана за управление.	В Приложение към ПУ е представен Свитък <i>“Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на плана”</i> . Представените доклади могат да се ползват и като основа за научни изследвания. В зависимост от отпуснатите средства те могат да се изпълняват поетапно за различни части от територията на резервата.	Могат да се изработват при осигурено финансиране през целия период на действие на Плана.
ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ПРИРОДОЗАЩИТНО ОБРАЗОВАНИЕ				
5	Информационни пунктове	Укрепване на контактите с местното население чрез изграждане и оборудване на информационни пунктове в специално пригодени	Избор на подходящи за целта помещения (магазин, читалище, кметство и пр. (в селата). Основното оборудване включва информационни табла, карти и пълен набор от печатните материали за резервата.	постоянен

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
		сгради/помещения/места на основните подходи към парка и резервата.	<i>Желателно е оформянето на информационни точки във всички обекти за туристи в района!</i> Те трябва да са добре обозначени и да предлагат информация за резервата и прилежащите територии.	
6	Обучение на целеви групи с акцент опазване и съхранение на природното и културно наследство	Разпространяване на информация за консервационното значение на Р в европейски и световен мащаб сред училища, граждански организации, правителствени структури.	Обучение по възрастови групи, обучаване на водачи, които да подпомагат посетителите при опознаване на интересните местообитания и видове в резервата. Може да се извършва в партньорство с ДПП „Беласица“.	постоянен
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ НЕПРЕДВИДЕНИ СИТУАЦИИ, ВКЛ. МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ И ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ПРОМЯНА НА КЛИМАТА				
7	Определяне на рисковете	Идентифициране и оценка на всички потенциални рискове (природни и антропогенни)	Идентифициране и оценка на рисковете, определяне на всяка съществуваща и потенциална опасност и възможния риск тя да се прояви. Приоритизиране на основните рискове, за които са необходими планове за действие.	2 години
8	Изготвяне на планове за непредвидени случаи	Планове за всеки от идентифицираните основни рискове, включващи като минимум планове за действие при а) замърсяване, б) наводнение, в) пожар и г) безопасност на посетителите.	Набавяне на необходимото оборудване и екипировка за изпълнението на Плана за действие при спешни и непредвидени ситуации. Осигуряване на нужното обучение. Ангажиране на съответните заинтересовани страни да се запознаят с плановете за действие при непредвидени обстоятелства и своите роли / отговорности.	2 години
9	Мониторинг и актуализиране на плановете за непредвидени случаи	Ревизиране на всички актуални планове за непредвидени случаи, съдържащи необходимата информация на всеки две години.	Предприемане на обстоен преглед, за да се установи дали а) рискът все още съществува, б) основната информация е налице, в) данните за връзка с персонала са верни и г) ролите и отговорностите са ясни на всички.	постоянен
10	Мониторинг на климатичните промени	Мерки за преодоляване на последиците от промяната на климата.	Изследвания на базата на геореферирани цветни фотоизображения и сателитни снимки, проби от постоянни пробни площи и трансекти, постоянни точки за заснемания, чрез които да се проследява настъпили промени в екосистемите и популациите на видовете.	постоянен

4.4. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни дейности се отнасят до отговорностите на РИОСВ-Благоевград по изпълнение на предвидените в Плана за управление програми и проекти – т. 4.3. Те се изпълняват ежегодно в рамките на служебните задължения на служителите на РИОСВ, съгласно техните длъжностни характеристики описани в т. 1.5.2.

4.4.1. Пожарна безопасност

Оперативните дейности са свързани с изпълнение на Дейност 8: „Изготвяне на планове за непредвидени случаи“, т. 4.3, III Програма: „Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на Р „Конгура“, План за действие при непредвидени ситуации, вкл. мерки за преодоляване на последствия от промяна на климата“.

При разработването на ежегодни планове за пожарна безопасност предварително се събира информация за състоянието от служителите, отговарящи за охраната на резервата. Тя включва пожароопасни места, състояние на съществуващите и необходимост от оборудване на нови депа и др.

За необходимите противопожарни дейности се ангажират и ползвателите в парка.

НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И МОНИТОРИНГ ЗА ОПАЗВАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО – МЕСТООБИТАНИЯ И ВИДОВЕ
--

Контекст:

Целта на мониторинга е да бъдат идентифицирани, при възможност проследени, негативните влияния, засягащи ключови видове, съобщества, местообитания, екосистеми и ландшафти. Всички получени резултати следва периодично да бъдат въвеждани в базата данни за резервата.

Получените резултати могат да се използват като сравнителна стойност за оценка на промените в естествеността на екосистеми в резервата в дългосрочен план.

Обект на наблюдение и документиране са:

- Процесите на естествено развитие на екосистеми, местообитания и видове;
- Процесите на възстановяване на нарушени в миналото екосистеми;

Програмата е свързана с постигането на следните подцели:

4. Запазване естествения характер на горските екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси
5. Опазване и поддържане на популации на индикаторни видове
6. Провеждане на екологичен мониторинг, поддържане и периодична актуализация на база данни

Насоки и изисквания за извършване на мониторинг:

Дългосрочният мониторинг за опазване на биологичното разнообразие се извършва на три взаимосвързани нива.

I. Базов мониторинг на ключови индикатори за биоразнообразие

Това включва оценка на състоянието на важни природни местообитания и видове, като се вземат предвид националните изисквания относно мониторинга на биоразнообразието и

целите на управление. Мониторингът може да се извършва от персонала на РИОСВ или от външни експерти, когато е необходимо. Резултатите от мониторинга ще се използват за определяне, доколко съществуващите управленски дейности трябва да се променят (и ако да – в каква посока), като част от периодичния процес на преглед на Плана за управление (т.нар. адаптивно управление).

II. Мониторинг на въздействието на управленските намеси

Това включва оценка на реалните резултати от специфични управленски дейности спрямо планираните такива. Дейностите могат да произтичат от резултатите от базовия мониторинг, описан по-горе (напр. транс-локация на даден вид или премахване на определена заплаха) или от конкретно явление (виж по-долу). Мониторингът може да се извършва от служителите на РИОСВ или от външни експерти, когато е необходимо.

III. “Рутинен” мониторинг и мониторинг на явленията

Това включва системното отчитане на случайни наблюдения, извършени от персонала на РИОСВ или други лица (напр. появата на рядка мигрираща птица, нетипично поведение на дадено животно или ранният цъфтеж на определено растение).

Другият аспект на това ниво на мониторинг е отчитането на инциденти, които могат да окажат влияние върху управлението, напр. наводнения, пожари, ветровали в горите, депониране на отпадъци или разпространение на болести.

Финансирането за мониторинговата програма ще бъде осигурено от различни източници според всеки конкретен аспект: националното правителство, местните власти, университети и институти, НПО или външни ресурси. Все пак всички мониторингови дейности в природния резерват следва да се координират и подкрепят от администрацията на РИОСВ-Благоевград, а всички резултати да бъдат отчитани пред нея.

ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА I:

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
1	Мониторинг на природни местообитания от специален интерес, съгласно установените в т.1.12, 1.13, 1.14 и 1.15 от Плана за управление.	Информация за състоянието и тенденциите. Възможности за възстановяване на природни местообитания (х. «Лопатар») Информация за флукуационни и сукцесионни процеси съгласно растителните съобщества.	Проверки на определените територии, актуализация и анализ на данните. Нанасяне на данните във вид удобен за управлението и охраната на резервата, като се ползва ГИС. Изследвания на базата на фотоснимки и сателитни снимки, проби от постоянни трансекти, постоянни точки за заснемания, др.	При прегледа, предвиден в част 5
2	Мониторинг на консервационно	Подробна информация за състоянието, плътността и	Обучение на персонала и охраната в разпознаване на консервационно	постоянен

№	Наименование и обект на прилагане	Цел и очаквани резултати	Метод	Срок за изпълнение
	значими видове растения и животни, съгласно установените в т.1.14 и 1.15 от Плана за управление.	възрастовата структура на ценопопулациите на посочените видове като основа за тяхното опазване и управление.	значими видове на терен. Отчитане промени в популациите (плътността и обилието, възрастовата структура) на видовете. Нанасяне на данните във вид удобен за управлението и охраната на резервата, като се ползва GIS.	
3	Инвентаризация и анализ на състоянието на вековните дървета	Събрана информация за вековните дървета на територията на резервата и тяхното подходящо опазване и експониране.	Инвентаризация с елементи на паспортизация – описание по показатели и съставяне на регистър. Маркиране на вековните дървета и нанасянето им в ГИС системата на резервата	1-2 година
4	Проучвания върху екологията и хабитатните предпочитания на птиците от сем.Кълвачеви (Picidae)	Посочени всички по-важни негативни въздействия върху птиците в резервата; Предложени конкретни мерки и създаване на система за мониторинг	Инвентаризация, като границите на определените представителни площи се описват с точни GPS координати; Разработване и представяне на система за мониторинг на състоянието на определените видове и техните местообитания;	При осигурено финансиране
5	Комплексно инвентаризиране на лишките на територията на резервата.	Лихенологично проучване на лихенизираните гъби за изясняването на видовия състав. Анализ на заплахите и представяне на препоръки за природозащитни мерки.	Инвентаризация, като границите на определените представителни площи се описват с точни GPS координати; Разработване и представяне на система за мониторинг на състоянието на определените видове и техните местообитания;	При осигурено финансиране

4.4.2. Разработване на графици за организиране възлагането на дейностите по работния план

За дейности, финансирани от ПУДООС, графиците се изготвят съгласно Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите. В случай на осигурена възможност за финансиране от външен източник за проекти, отговарящи на определените в Част 3 режими, норми и препоръки, графикът се актуализира и се определя експерт от РИОСВ, който да отговаря за съответния проект.

Периодични проверки по проекти от Работния план се извършват от експертите в РИОСВ съгласно формата, описан в Част 5.

В графиците се включват дейности, свързани с провеждане на конкурси, поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура, работа с доброволци, извозване на отпадъците, проверка на обекти и др.

4.4.3. Периодични проверки и мониторинг на обекти

Прилагането на програмите за мониторинг се извършва от всички служители в зависимост от техните компетенции и по предварително изготвени графици съгласно Програма I: *Научни изследвания и мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове* – т. 4.3.

За създаване на по-обективна представа за популациите на редки и застрашени животни, обект на браконьерски лов, ежегодно се провежда преброяване. Целогодишно се следи поведението на бозайници и птици и евентуално възникване на епизоотии.

Допълнителен обект на наблюдение е събирането на кестени.

За проекти, финансирани от външни донори и спонсори, след съгласуване по съответния ред се определя експерт от РИОСВ, който следи тяхното изпълнение и резултатност. След приключване на всеки един проект или етап от него той прави актуализация и на данните в ГИС. Създаването и поддържането на такава база данни може да се ползва както от ползвателите, така и от експертите, ангажирани с разширяване и доразвиване на информационната система.

4.4.4. Планиране и отчитане на дейностите на различните нива в РИОСВ

Извършват се съгласно *времеви графици* и описаните в т.1.5.2. функции по длъжности, както и *“Формата за отчет”*, представен в Част 5. За целта всеки експерт прави предложения съгласно своите компетенции и отговорности. Планирането се прави до края на текущата годината за следващата. Отчетът за предходната година се изготвя и представя до края на м. януари на текущата година.

4.4.4. Търсене на допълнителни източници на финансиране

Въз основа на посочените в съответните програми потенциални източници на финансиране и в зависимост от приоритетността на даден проект се изготвя подробно задание, което съдържа:

- Описание (какво, как и къде);
- Обосновка на необходимостта от неговото изпълнение, респ. описание на заплахи (част 2), които налагат изпълнението на проекта;
- Очаквани резултати;
- Предварителен разчет на разходите.

4.4.5. Поддържане на регулярни връзки с местни органи и организации

Работата в партньорство с местните правителствени и неправителствени организации предлага повече опит, познания и идеи и е база за ефективното управление на резервата. Целта е приемане на общи планове за действие и обмен на опит, разпространение на периодичен печатен и/или електронен бюлетин и др. Координира се от РИОСВ-Благоевград.

Основни партньори са ДПП „Беласица“, Общинска администрация гр. Петрич, природозащитните екологични НПО, ТП ДГС – Петрич, представители на търговски ориентиран и на социален туризъм, регионалните органи на РСПБЗН, ОДМВР и др.

4.5. РАБОТЕН ПЛАН

4.5.1. Работен план за 3 години, съдържащ приоритетните проекти и задачи

В средносрочния работен план (за 3 години) са включени приоритетни проекти от т. 4.3, които следва да се изпълняват от самото начало на действие на Плана за управление. Включени са и приоритетни проекти от програмите, за които РИОСВ трябва да търси съфинансиране.

4.5.2. Проекти и задачи, предвидени за изпълнение през първата година са устойчивостени

На Таблица 72 е представен работният план за първите три години, както и нужните финансови средства през първата година.

Таблица 72. Работен план за изпълнение на дейности и проекти през първите 3 години със стойности за първата година

№	Проекти/Дейности	Срок за изпълнение		
		1-ва год.	2-ра год.	3-та год.
	<i>I. Научни изследвания и мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове;</i>			
1	Мониторинг на природни местообитания от специален интерес, съгласно установените в т.1.12, 1.13, 1.14 и 1.15 от Плана за управление.	-	-	X
2	Мониторинг на консервационно значими видове растения и животни от т.1.14 и 1.15 от Плана за управление.	-	-	X
3	Инвентаризация и анализ на състоянието на вековните дървета	-	X	-
4	Проучвания върху екологията и хабитатните предпочитания на птиците от сем. Кълвачеви (Picidae)	При осигурено финансиране		
	<i>II. Развитие на туризъм при подходящи условия, вкл. безопасност на посетителите;</i>			
9	Информационно обслужване на посетителите и интерпретация	#	X	X
10	Туристическа инфраструктура	2000 лв	X	-
	<i>III. Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на резерват „Конгура“;</i>			
	ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И ОБУЧЕНИЕ			
11	Стратегия за развитие на човешките ресурси	-	X	-
12	Поддържане на Географска информационна система	#	X	X
13	Подобряване дейността по опазване и охрана на горите и видовете, обект на лов	#	#	#
14	Координация на научни изследвания и публикации	#	#	#
	ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И ПРИРОДОЗАЩИТНО ОБРАЗОВАНИЕ			
15	Информационни пунктове		X	X
16	Обучение на целеви групи с акцент опазване и съхранение на природното и културно наследство		X	X
	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ НЕПРЕДВИДЕНИ СИТУАЦИИ, ВКЛ. МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ПРОМЯНА НА КЛИМАТА			
17	Управление на рисковете	2000 лв	-	-
18	Изготвяне на планове за непредвидени случаи	3000 лв	-	-
19	Мониторинг и актуализация на плановете за непредвидени ситуации	#	X	X
20	Мониторинг на климатичните промени	#	X	X

Легенда:

- в рамките на служебните задължения на служителите

X - година на изпълнение

ЧАСТ 5. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

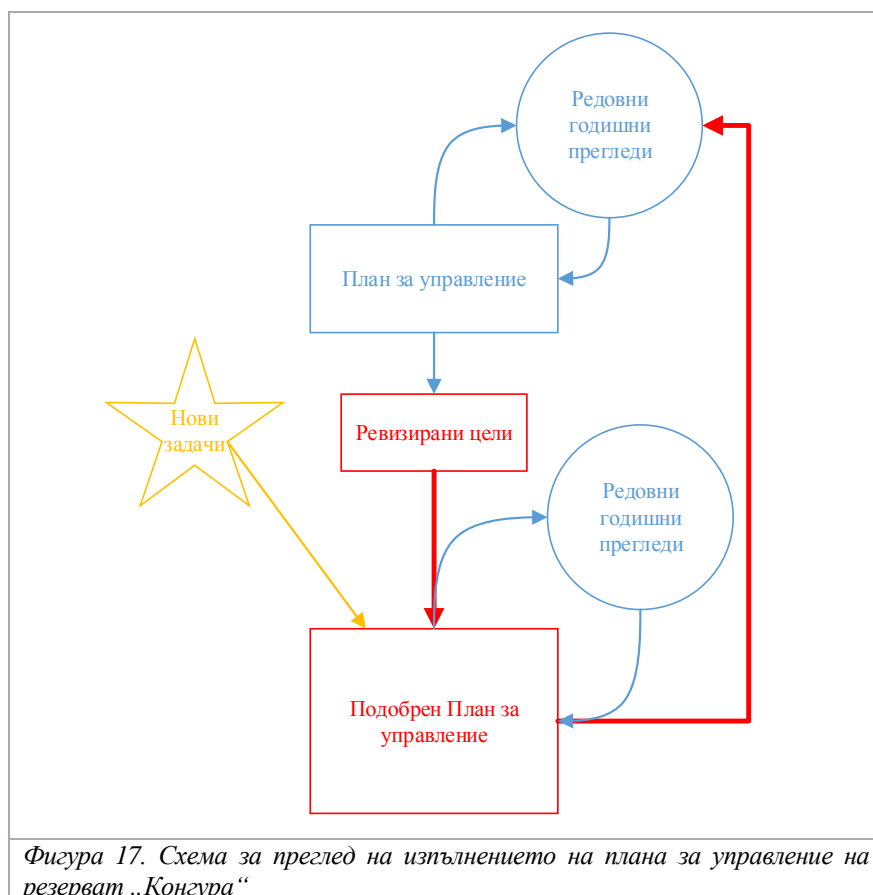
5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

5.1.1. Преглед на актуалността на поставените цели на управление на резервата и необходимостта от корекции на петата година от влизане в сила на Плана

При преглед на постигане на целите и проектите задължително се съблюдават следните критерии:

- До каква степен са постигнати целите и очакваните резултати;
- Кои ограничения, основни и специфични проблеми и заплахи са премахнати или е намалено тяхното влияние върху постигане на целите;
- Добри ли са прилаганите методи за изпълнение на проектите и задачите;
- Необходимо ли е включване на нови проекти и задачи.

5.1.2. Схема за извършване на прегледа

Фигура 17. Схема за преглед на изпълнението на плана за управление на резерват „Конгура“

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

Редовните годишни прегледи се извършват до края на първото тримесечие всяка година за предходната година. Отчетът се подготвя от РИОСВ-Благоевград и включва отговорностите на лицата от различните нива.

Проверката и оценката се правят от НСЗП.

Протоколът от проверката се утвърждава от Директора на НСЗП.

Указания за попълване на формата за отчет:

1. **Код** – отговаря на номера на проекта/дейността от работния план. Когато се налага разбиване на дейностите на по-малки се добавя нов индекс по преценка на РИОСВ.
2. **Проект/Оперативна дейност** – наименованието на конкретната задача.
3. **Участници в задачата** – изброяват се изпълнителите и партньорите.
4. **Срок** – определения с работния план или актуализиран, в случай че при предишен отчет е показан пропуснат срок и в графа № 9 е препоръчано удължаване.
5. **Оценка на изпълнението** – Посочва се състоянието на проекта при последния представен отчет.
6. **Оценка на изпълнението** – Посочва се състоянието на проекта в момента на отчитането.

В случай че проектът не е завършен, се пристъпва към попълване на останалите графи:

7. **% на изпълнение на задачата** – отчита се експертно на база обем, време и средства.
8. **Проблеми** – описват се възникналите проблеми, които пречат задачата да бъде изпълнена в срок и с нужното качество.
9. **Действия за решаване на проблема** – В зависимост от характера на проблемите се провеждат и протоколират консултации с експерти, консултативен или научен съвет и др. Одобряването на дейностите става от Директора.
10. **От какво/кого зависи** – Определят се зависимости на различни нива с цел решаване на проблемите.

След попълване на графи от 7 до 10 се определя схема за действие за следващ отчетен период.

Схема за текуща отчетност и контрол по изпълнение на проектите, дейностите и задачите, включени в Плана за управление

Предложената схема може да се използва на различни нива в РИОСВ-Благоевград и за ежегоден преглед от МОСВ на изпълнението на плана.

Отчет за периода:.....

Отговорник:.....

Таблица 73. Схема за текуща отчетност и контрол по изпълнение на проектите

Код	Проект/ Оперативна дейност	Участници в задачата	Срок	Състояние на изпълнението		% на изпълнение на задачата	Проблеми	Действия за решаване на проблема	От какво/кого зависи
				предишен отчет	в момента				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Критерии за оценка на изпълнението:

- Работи се по задачата и ще се завърши в срок
- Задачата е приключена
- Има опасност задачата да не се приключи в срок
- Срокът е пропуснат

На базата на посочените критерии се определят дейности и задачи за следващия период.

Предложената схема е удобна за отчети в електронен вариант и не се налага използването и на други форми за контрол.

ПРИЛОЖЕНИЯ